YAŞAR NE YAŞAR NE YAŞAMAZ

Çalgılı-Şarkılı
Oyun

(Önoyun-İki Bölüm-Sonoyun)

Bu oyun sahneye konulmadan
önce "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz" adlı
romanım okunmalıdır.

Önoyun
Perde yada dekor önünde oynanır.

Bu oyunun I.Bölümü şu 12 yerde geçer :

1.Yer- Cezaevi koğuşu
2.Yer- İlkokul Müdürünün odası
3.Yer- Nüfus Müdürlüğü
4.Yer- Bir ağaç altı
5.Yer- Kasaba evinin avlusu
6.Yer- Candarma Karakolu
7.Yer- Kışla alanı
8.Yer- Kasabanın kır kahvesi
9.Yer- Vergi Dairesi
10.Yer- Mahkeme salonu
11.Yer- Resmî Daire salonu
12.Yer- Cezaevi koğuşu

Bu oyunun 2.Bölümü şu 11 yerde geçer:

1.Yer- Resmî Dairenin içi
2.Yer- Stadyum
3.Yer- Akıl hastanesi başhekim odası
4.Yer- İstanbul silueti önünde
5.Yer- Romantik görünümlü bir kır
6.Yer- Pazaryeri
7.Yer- Tören alanı
8.Yer- Kalabalık cadde
9.Yer- Hastane koğuşu
10.Yer- Nüfus Müdürlüğü
11.Yer- Cezaevi koğuşu

Sonoyun
Önoyun gibi perde yada dekor önünde oynanır.

(Bütün oyuncular sahnede.)

HEP BİRLİKTE :

Kimisinin adı Yaşar
Kimisinin kendi yaşar
Kendin yoksan adın var ya
Patlat bir arabesk Yaşar

YAŞAR :

Ne altın ne gümüşüm
Ben doğmadan ölmüşüm
Bu dünyada ben yokum
Kalplere gömülmüşüm

HEP BİRLİKTE :

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

MAHKÛM :

Bir elimde falçata
Öbür elimde keski
Söyleriz evvel eski
Patlatın arabeski

HEP BİRLİKTE :

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

2. MAHKÛM :

Bizde herşey harbi
Bir sözüm var ağbi
Şeyh Zübeyir demiş
Tu bi or nat tu bi

HEP BİRLİKTE :
Kadere bak kadere
Kadere bak kadere
YAŞAR :
Biz yaşasak ne olur
Yaşamasak ne olur
Yaşar olmasa olur
Vatan yaşasın yeter
HEP BİRLİKTE :
Kadere bak kadere
Kadere bak kadere
YAŞAR :
Gözyaşım olmuş dere
Boğulmuşum kedere
Kadere bak kadere
Kadere bak kadere
HEP BİRLİKTE :
Hey avanak avanak
Ulan kaderi bırak
Kader sana neylesin
Hele bir aynaya bak

Hey dangalak dangalak
Ulan kaderi bırak
Kader sana neylesin
Kafaya bak kafaya

ÖNOYUN

(*Perde yada dekor önünde oynanır.*)

1. MAHKÛM (*Sunucu olarak mikrofondan salondaki seyircilere seslenir. Kibar bir eski beyfendi ağzıyla konuşur*) : Velînimet-i bî minnetimiz, ey tiyatroseverlerimiz, değerli hanımefendilerimiz ve beyfendilerimiz ve ey saygıdeğer seyircilerimiz! Bizler şimdi Asrî Şehir Cezaevindeyiz. Kimimiz idama, kimimiz müebbede, kimimiz ağır hapse hükümlüyüz. Gerçekte dünyanın neresi cezaevi değil ki sayın seyircilerimiz... İçinizde kendini en özgür sananınız bile, kendi cezaevinin hem gardiyanı, hem hükümlüsü değil misiniz?

2. MAHKÛM (*Mikrofonu alır, sunucu olarak seyircilere seslenir. Külhanbey ağzıyla konuşur*) : Güzel yüzlü ablalarım, toksözlü ağbilerim, melek huylu yengelerim, sülün boylu eniştelerim, amcalarım teyzelerim, dayılarım halalarım... Kardeşlerim! Hoşgeldiniz, hoşluklar getirdiniz. Geldiniz de ne iyi ettiniz. Bizler insan soylular, cezaevlerinde idamlık da olsak, zindanlık da olsak, müebbed de olsak, ağır cezalık da olsak, gönül eğlenmek, gülmek istiyor ablalar, ağbiler, kardeşler. Biz de bu Asrî Şehir Cezaevinde bir oyun çıkaralım da kendi aramızda eğlenelim dedik. Annadın mı? Bizim koğuşun hükümlüleri, işte bu oyunu çıkardık. Bu oyunun yazarı biz, çizeri biz, recisörü biz, oyuncusu biz, çalgıcısı biz, şarkıcısı biz, herşeyi biz... Ama seyircisi? (*Elile salonu göstererek.*) Siz... Tamam mı? Tamamm...

3. MAHKÛM (*Mikrofonu alır. Sunucu olarak seyircilere seslenir. Büyük kentin sıradan bir küçük insanı ağzıyla konuşur*) : Ha siz, ha biz... Hepimizin yaşamı ayrı bir roman, ayrı bir oyun... Bu oyunun konusu olarak biz, arkadaşımız Yaşar'ın başından geçenleri seçtik. Niçin? Çünkü bu Yaşar, siz, biz, hepimiz... Sizler de seyredip göreceksiniz. Bakalım, Yaşar olmayan hanginiz. Yaşar'ın bir de Ayşe'si var. Yani oyunda bir de kadın gerekli. Düşündük danıştık, cezaevi yönetiminden rica ettik, kadınlar koğuşundaki Ayşe'lerden en çok Ayşe olanını ve kadınlar koğuşundan ençok Fatma ve ençok Hatçe olanı ve de en sekreter olanı verdi oyunumuza. Bu oyunda hepsi de, dünya ahiret bacımız...

2. MAHKÛM (*Mikrofonda sunucu*) : Bu Yaşar, koskoca on yılı cezaevinde peynir ekmek gibi yedi bitirdi. Suçu mu? Suçu hakaret... Kime mi? (*Alaylı gülerek.*) Kime olur, siz bilirsiniz... Bugün yarın çıkacak cezaevinden. Son zamanlarda

kendini iyice namaza niyaza verdi. Cezaevi camisini hergün silip süpürüyor. Caminin mermerlerini, taşlarını ıslak bezlerle ovuyor. Levhaların, camların, kandillerin tozunu alıyor. Halıları, keçeleri sıcak sabunlu sularla siliyor. Yaşar, camiyi pırılpırıl yaptı. Böylece cezaevi imamının güvenini kazandı. İmam, Yaşar diyor, bir daha demiyor. İmam efendi namaz kıldırmaya geldi mi, Yaşar koşup ellerine sarılıp öper... İmama öyle saygılı...

1. MAHKÛM (*Mikrofonda sunucu*) : İmam Efendi de Yaşar'a "Tuttuğun altın olsun evladım" diyerek dualar eder. İmamın duası kabul olundu ki, ondan bundan otlayan Yaşar façayı düzeltti. Cebi para dolu. Koğuşta herkese çay ısmarlar. Şimdi Yaşar nerde mi? Nerde olacak, elbet camide Cuma namazında. İmamın tam arkasındadır.

(Gerilerden büyük gürültüler duyulur. Bağıran çok kalın bir sesle, yalvaran, ağlayan bir ince ses. Daha başka sesler, gürültüler. Ne söylendiği anlaşılmaz.)

3. MAHKÛM : Aman... Ne oluyor böyle?..
2. MAHKÛM : İsyan mı yoksa?
1. MAHKÛM : Gürültüler camiden geliyor...
2. MAHKÛM : Yoksa sakın...aman...

YAŞAR (*Başında beyaz takke, elinde tesbihle rüzgâr gibi koşarak sahnenin bir yanından öte yanına kaçarken, görünmeyen birisi arkasından bir takunya teki, bir küçük keçe parçası, bir teneke ibrik, boş bir konserve kutusu ve benzeri şeyler fırlatmaktadır. Atılan şeylerden elleriyle korunmaya çalışan Yaşar bağırarak kaçar, yiter*) : Tövbe... Amanın tövbe imam emmi... Vallahi billaha tövbe...

(Üç mahkûm, üçü birden, koşarak kaçan Yaşar'ın arkasından seslenirler.)

— Yaşaar, n'oluyor arkadaş?..
— Bu ne telaş...
— Kimden kaçıyorsun Yaşar?
— Yaşar, nereye, tabanı yanmış it gibi...

İMAM (*Yaşar gözden yitince, onu kovalayan İmam girer. Cüppeli ve sarıklıdır. Cüppesini arkasında dertop toplamıştır.*

Bağırır) : Bre zındık! Bre nâbekâr... Bre imansız!.. Seni hınziiir... Seni veledizina...Seni besmelesiz!

(Üç mahkûm, üçü birden, bağırarak koşan İmam'ın arkasından seslenirler) :

— N'oldu Hocaefendi, n'oldu? Dur hele...
— Hayrola İmam Efendi... Anlat bakalım...
— Nereye koşuyorsun Hocam?

(Yaşar'ın kaçması, İmam'ın kovalamacası iki kez yinelenir. Üç mahkûm arkalarından seslenirler.)

— Bişey mi oldu Hocaefendi?
— Bir dakika dur Hocam...
— Yahu, durun...

3.MAHKÛM : Cezaevi bahçesinde Yaşar'la İmam fır dönüyorlar. Koşmasındaki hızına, savurduğu tozuna bakılırsa, İmam bir eline geçirirse Yaşar'ı, anasından doğduğuna bin pişman edecek.

(Yaşar sahneye dalar. Arkasından İmam yetişir. İmam, elini Yaşar'ın ensesine atar. İkisi de yere kapaklanır. Yaşar, fırlayıp kaçar.)

3. MAHKUM (*Elinden tutup imamı yerden kaldırarak*) : Ne oldu Hocam, anlat, n'olursun...

İMAM : Hani evlad, bu yaşıma geldim, buncasını gördüm geçirdim, yirmibeş yıldır burda imamlık yaparım, böyle bir namussuzluk ne gördüm, ne duydum.

I. MAHKÛM : Yaşar sana bişey mi yaptı yoksa?

İMAM : Yaptı ya, daha ne yapacaktı... Tutmayın beni, şu alçağı parçalayayım.

(İmam koşup çıkınca arkasından Yaşar girer.)

2. MAHKÛM (*Yaşar'ın elinden tutarak*) : N'oldu arkadaş, n'oldu, ne yaptın İmam'a?

YAŞAR : Vallahi bişey yapmadım ağbicim.

3. MAHKÛM : Yapmadın da o mübarek adamı nasıl böyle kızdırdın; demirci körüğü gibi soluyor adam.

I. MAHKÛM : Elbet bişey yaptın ki, İmam efendi küplere binmiş.

YAŞAR : Cemaatle Cuma namazı kılıyordum. Allah kabul

etsin... Her zamanki gibi İmam'ın tam arkasındaydım ki... (*Korkuyla arkasına bakıp.*) Aman geliyor. Bırakın beni... (*Fırlayıp kaçar.*)

1. MAHKÛM (*Seyircilere*) : Olup biteni sonradan öğrendik efendim. Bu bizim Yaşar var ya, hani ne oldu böyle birden müslümanlığa sıvandı diye şaşıp şaşıp kalıyorduk. İşin içinde iş varmış. İmam'ın dışarda, nerde, ne zaman, ne yaptığını öğrenmiş. İmam, namaz zamanına kadar, Cezaevinin karşısındaki çayevinde beşon dakika dinlenir, çay içermiş. Yaşar, cezaevinden yakında tahliye olacaklardan biriyle sıkıfıkı olmuş, onunla çok kazançlı bir iş kurmuş. Adam tahliye olunca, Yaşar kendisine ne dediyse onu yapmış.
2. MAHKÛM (*Seyircilere*) : İmam çayevine geliyor ya... Yaşar'ın ortağı da İmam'ın yanına çöküyor. Şurdan burdan konuşurlarken, İmam efendinin dalgınlığına getirip gözle kaş arasında bir paket eroini İmam'ın cüppesinin astarına iğneliyormuş. Zavallı İmam'ın bişeyden haberi yok. Namaz zamanı camiye geldiğinde, Yaşar "Vaaay Hocam'" diyerek İmam'ın eline ayağına sarılıyor. Sonra namaza duruyorlar. Yaşar, hemen İmam'ın arkasında... Secdeye kapandıklarında, Yaşar yavaşça elini İmam'ın arkasına atıp cüppeye iğneli eroin paketini alıyor. İşte bizim o cıbıl Yaşar, böylece tüyü düzmüş.
3. MAHKÛM (*Sözü sürdürür*) : Gelgelelim bugün... Secdeye yattıklarında Yaşar yine elini atıyor İmam'ın arkasından cüppesine ki, eroin paketi yerinde yok. Aman bre paket!.. Namazın son secdesine varmışlar. Paketi bulamazsa Yaşar yandı. Daldırmış elini, başlamış karıştırmaya. Orası burası, aramadık, ellemedik yer bırakmamış... İmam, birden farkediyor ki, arkadan bir hareket var... Namazı bozsun mu bozmasın mı? Namaz zaten bozulmuş. İmam da huyluymuş, hani bir yerlerine dokunulunca "hahaaay..." diye çığlık çığlık bağırıp gıdıklananlar var ya, İmam da onlardan... İmam Efendi huylanıp da "Hahaaay" diye çığlık atıp elini apış arasına atıp da, yakaladığı elin Yaşar'ın olduğunu anlamasıyla.....Yaşar'ın tepesine binip... Yaşar, İmam'ın elinden zor kurtuluyor.
1. MAHKÛM : İmam, kendisinin de cezaevine eroin sokmaktan

suçlanacağı korkusundan mı, yoksa utanıp ar ettiğinden mi, bu olayı kimseye anlatmadı. Yaşar da bu vartayı böylece ucuz atlattı.

2. MAHKÛM : Yahu, Yaşar'ın cezaevine düştüğü o ilk günü, o süklümpüklüm koğuşa gelişini hatırlıyor musunuz?
3. MAHKÛM : Hiç hatırlanmaz olur mu?
1. MAHKÛM : Ama bak, sonradan nasıl kabak çiçeği gibi açıldı.
2. MAHKÛM (*Mikrofondan sunucu olarak seyircilere*) : İşte şimdi ablalar, ağbiler, amcalar dayılar, teyzeler halalar, Yaşar'ın başından geçenleri ve bir okul olan cezaevinde nasıl gelişip yetiştiğini hep birlikte yaşayarak seyredelim.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. YER : *Cezaevi koğuşu.*

(Cezaevinin koğuşuyla, koridorun bir bölümü görünür. Mahkûmların uğultusu duyulur. Gardiyan Yarımporsiyon'un düdük sesi ve bağırtısı uzaktan yankılanarak duyulur. Düdük sesi ve bağırtısı yaklaşır.)

YARIMPORSİYON (*Düdük sesiyle bağırtısı dışardan duyulur*): İçeriii! İçeri! Haydi koğuşlara... Kimse kalmasın dışarda!!. İçeriiii...

(*1 ve 2. Mahkûm koğuşa girer.*)

1. MAHKÛM : Yahu, n'oluyor bu Yarımporsiyona be?..
2. MAHKÛM : N'olacak, azdı gene azdı... İyicene azdı...

YARIM PORSİYON (*Yaklaşan düdük sesleri ve Yarımporsiyon'un bağırtıları*) : İçeri dedik ulan, içeriii... Haydi koğuşlara...

1. MAHKÛM : Sana bişey söyliyeyim mi arkadaş, bunca hapisane gezdim, gardiyanların içinde bu Yarımporsiyon'dan belalısını görmedim.
2. MAHKÛM : Başgardiyan bile bunun yanında melek be... Anla artık.

YARIM PORSİYON (*Sesi daha yakından duyulur*) : Herkes kendi koğuşuna... İçeriii...

1. MAHKÛM : Bu saatte ne diye herkesi içeri tıkıyor?
2. MAHKÛM : Yeni tutuklular gelmiş olmalı... Onları koğuşlara

verecek.

1. MAHKÛM : Öyle olmalı...

YARIM PORSİYON (*Sesi daha yakından*) : İçeri dedik ulan... Koridorda kimse kalmasın... (*Düdük sesleri.*)

2. MAHKÛM : Bizim koğuşta boş yer var mı?
1 MAHKÛM : Var, bir kişilik...
2. MAHKÛM : İster misin kerizin birini versinler...
1. MAHKÛM : Olacağına bak. Âdembaba koğuşuna da hayalî ihracatçıyı verecek değiller ya...

YARIM PORSİYON (*Sahneye girer*) : Siz ne dikiliyorsunuz burda? Demindenberi herkes koğuşa diye bağırmıyor muyuz?

2. MAHKÛM : Koğuştayız ya başefendi...

YARIM PORSİYON : Eşikte dinelmeyin... İçeri...

1. MAHKÛM : Gene ne var başefendi, n'oluyor?

YARIM PORSİYON : N'olacakmış, hiç... Sizin gibi mikroplar geliyor gene...

2. MAHKÛM (*1. Mahkûm'a*) : Dedim ya, yeni tutuklular geliyordur diye...
1. MAHKÛM : İyi birisini versen bizim koğuşa başefendi.

YARIMPORSİYON : İyi birinin burda işi ne? (*Düdük çalarak bağırır.*) İçeriii! Orda dolaşıp durmayın... İçeriii... (*Koğuşa başka mahkûmlar girer. Yarımporsiyon koridora çıkar. Mahkûmlar ranzalarına çekilir. Yarımporsiyon, Yaşar Yaşamaz'ı koğuşa iterek girer.*) Gir içeri... (*Yaşar Yaşamaz şaşkın şaşkın bakınmaktadır.*) Bu, sizin koğuşun malı..: Meydancı, buna yer bulun...

(*Yaşar, 1. Bölümün 1.Yer'inde ve 12.yerinde topaldır. 2.Bölümün 9. Yer'inde ve sonraki yerlerde topaldır. Bunun dışındaki yerlerde topal değildir.*)

1. MAHKÛM : Başüstüne başefendi...

(*Yarımporsiyon çıkar. Düdük sesi uzaklaşır.*)

2. MAHKÛM : Tüüü... Ulan Yarımporsiyon, vere vere bu zibidiyi mi verdin bizim koğuşa...
3. MAHKÛM : Baksana be, herifin yatağı yorganı bile yok...
2. MAHKÛM : Böylesini Beyler koğuşuna verecek değillerdi ya...

3. MAHKÛM : Geçmiş olsun arkadaş...
(*Mahkûmlardan "Geçmiş olsun" sesleri.*)
1. MAHKÛM : Yarımporsiyon bize inat olsun diye bu kerizi bizim koğuşa verdi: adam gibi birini ver dedik ya...
3. MAHKÛM : Al işte adam, görmedinse gör...
2. MAHKÛM : Mezartaşı gibi dikilme orda oğlum, gel otur şuraya... (*Yaşar, ürkerek oturur.*) Yatağın yorganın yok mu senin?
YAŞAR : Yok.
1. MAHKÛM : Çulun çaputun?
YAŞAR : Yok.
3. MAHKÛM : Kimi kimsen?
YAŞAR : Yok.
2. MAHKÛM : Suçun ne senin?
1. MAHKÛM : Ulan, bunun suçu da yoktur. (*Gülüşmeler.*)
YAŞAR : Suçum mu? Hiç...
1. MAHKÛM : Nasıl, ben demedim mi? (*Kahkahalar.*) Suçu günahı yok...
3. MAHKÛM : Camiden yakalayıp getirmişlerdir zavallıyı...
2. MAHKÛM : Yahu, bunca yıldır mapus damındayım, bugüne kadar bir Allah'ın kulu da çıkıp, suçum şudur diyenini duymadım.
1. MAHKÛM : Ayıp değil arkadaşım, yiğitin başına her bir hal gelir. Adın ne senin?
YAŞAR : Yaşar.
1. MAHKÛM : Soyadın da mı yok?
YAŞAR : Var...Var ama...
1. MAHKÛM : Söylesene yahu...
YAŞAR : Alay ediyorlar da... Soyadım Yaşamaz.
2. MAHKÛM : Ne? Yaşamaz mı?
YAŞAR : Hı...
3. MAHKÛM : Hay sen çok yaşa Yaşar Yaşamaz.
(*Kahkahalar.*)
1. MAHKÛM : Yaşar Yaşamaz ha?
YAŞAR : Aslını sorarsan, ben yaşamıyorum ki...
3. MAHKÛM : Kim yaşıyor ki Yaşar Yaşamaz? Hangimiz

yaşıyoruz?
1. MAHKÛM : Bu da yaşamak mı?
2. MAHKÛM : Öyle deme, bizden beterleri de var.
1. MAHKÛM : Orası öyle, buna da şükretmeli.
2. MAHKÛM : Vücudun sağ ya, sen ona bak.
YAŞAR : Yok, öyle değil ağabi... Siz gene iyi kötü yaşıyorsunuz azbuçuk. Ben hepten yaşamıyorum.
(*Kahkahalar.*)
2. MAHKÛM (*Şaşmış*) : Yaşamıyor musun?
3. MAHKÛM : O nasıl şey yahu?
YAŞAR : Vallahi yaşamıyorum.
1. MAHKÛM : Tozutmuş...
2. MAHKÛM : Keçileri kaçırmış azbişey...
YAŞAR : Nasıl anlatsam, bilmem ki... Siz şimdi beni burda karşınızda görüyorsunuz ya, gördüğünüze inanmayın, gerçekte ben yokum.
3. MAHKÛM : (*Eliyle terelelli işareti yaparak*) : Demek, sen şimdi burda yoksun?
YAŞAR : Yokum ağabi...
3. MAHKÛM : Peki, nerdesin?
YAŞAR : Hiçbir yerde... Yokum ağabi, yok...
1. MAHKÛM : Oğlum, sen kafayı üşütmüşsün... (*2.Mahkûm'a fısıldayarak.*) Yarımporsiyon'a söylemeli de, yarın bunu tımarhaneye atsınlar.
YAŞAR : Yaşamadığımı ilkin oniki yaşımdayken anladım.
1. MAHKÛM (*Alaylı*) : Yok yahu... Nasıl anladın?
YAŞAR : Bizim kasabada o zamana kadar hükümet okulu yoktu. Yalnız eski yazı okulu vardı. Hükümet okulu açılınca, kasabanın ileri gelenleri çocuklarını hükümet okuluna vermeye başladılar. Babam rahmetli de kasabanın ilerigelenlerinden olduğundan beni hükümet okuluna yazdırmaya götürdü. elimden tuttu, çıktık okul müdürünün karşısına...

2. YER : *İlkokul müdürünün odası.*

YAŞAR'IN BABASI : Selamünaleyküm Müdür Bey.
MÜDÜR : Günaydın.
YAŞAR'IN BABASI : Benim oğlanı sizin okula yazdırmaya getirdim Müdür Bey.
MÜDÜR : Çok iyi yaptın. Baksana koca delikanlı olmuş. Geç bile kalmışsın. Ver nüfuskâğıdını bakalım.
YAŞAR'IN BABASI : Nüfus mu dedin?
MÜDÜR : Evet...
YAŞAR'IN BABASI : Benim nüfuskâğıdımı mı?
MÜDÜR : Yok canım, çocuğunkini...
YAŞAR'IN BABASI : Nüfuskâğıdına ne gerek canım...
MÜDÜR : Nüfuskâğıdı olmayınca okula yazılamaz ki...
YAŞAR'IN BABASI : Yaaa! Demek öyle... Çocuğun nüfusunu yitirmişiz. Elim değip de oğlana bir nüfuskâğıdı çıkartamadık Müdür Bey. Ha bugün ha yarın derkene... Geciktik işte. Benim nüfuskâğıdımı versem olmaz mı?
MÜDÜR : Hiç olur mu canım... Sen mi okula başlıyorsun, oğlun mu? Olmaz.
YAŞAR'IN BABASI : Olmazı var mı bunun Müdür Bey; benim herbişeyim nasıl olsa oğlumun değil mi? Tarlam tapanım oğlumun oluyor da, bir nüfuskâğıdım mı onun olmuyor?
MÜDÜR : Olsa yapardım, ama olmaz.
YAŞAR : Baba, bizim mahalledeki eski yazı okuluna gidelim.
YAŞAR'IN BABASI : Sus sen... (*Müdüre*) Eski yazı okulunda nüfus istemez.
MÜDÜR : Hükümet okulunda ister.
YAŞAR'IN BABASI : Eeee? Ne edeceğiz şimdi?
MÜDÜR : Kolay canım... Bir zorluğu yok ki bunun.
YAŞAR'IN BABASI : Aman nedir?
MÜDÜR : Bir dilekçe yazdır, götür nüfus müdürlüğüne...
YAŞAR'IN BABASI : Dilekçeyi...
MÜDÜR : Evet. Al nüfuskâğıdını çocuğun, sonra getir bize, yazalım okula...
YAŞAR'IN BABASI (*Yaşar'a*) : Yürü oğlum, yürü... (*Müdür'e*)

Sağol Müdür Bey...
MÜDÜR : Sen de sağol.

3. YER : *Nüfus Müdürlüğü.*

(*Nüfus Müdürlüğünün salonu. Memurlar. Yurttaşlar. Yazımakineleri sesleri. Yaşar'la Babası, bir yaşlı memurun masasının önündedirler. Memurun masası, dosyalarla, kalın ciltli defterlerle doludur. Defterlerin ve dosyaların arkasındaki memur görünmez, ancak cıgara dumanları yükselir. Duvarlardaki raflarda tıklım tıklım kâğıtlar, dosyalar, defterler.*)

YAŞAR'IN BABASI : Bre oğlum, bu iş bu kadar kolaymış da neden senin nüfuskâğıdını çıkarmadık şimdiye kadar...
YAŞAR : Ne bileyim baba... Demek kolaymış.
YAŞAR'IN BABASI : Dilekçeyi verince tamam...
YAŞAR : Burda ne bekliyoruz baba?
YAŞAR'IN BABASI : Memuru.
YAŞAR : Memur nerde baba?
YAŞAR'IN BABASI : Aha şu kâğıtların ardında oğlum. Görmüyor musun, cagarasının dumanı tütüyor.
MEMUR (*Önündeki dosya yığınlarını eliyle ikiye ayırıp başını aradan uzatarak*) : Ne istiyorsun?
YAŞAR'IN BABASI : Sağlığını... (*Dilekçeyi uzatarak.*) Bir dilekçemiz vardı da memur bey bizim oğlana nüfuskâğıdı çıkartacağız.
MEMUR (*Uzanıp dilekçeyi alıp bakarak*) : Hmmmmmm....
YAŞAR'IN BABASI : Yaaaa...
MEMUR : Hım...
YAŞAR'IN BABASI : Evet.
MEMUR : Haaaa...
YAŞAR'IN BABASI : Heee...
YAŞAR : Ne diyor baba?
YAŞAR'IN BABASI : Duymuyor musun oğlum, heçbişey diyor.
MEMUR : Peki, senin nüfuskâğıdın nerde?

YAŞAR'IN BABASI (*Cebinden çıkarıp uzatarak*) : İşte burda, buyrun Bey.
MEMUR (*Bir dilekçeye bir nüfuskâğıdına bakarak*) : Hmmmmm....Hmmmm...
YAŞAR'IN BABASI (*Yanıt verir gibi*) : Yaaa...
MEMUR : Hım...
YAŞAR'IN BABASI : Evet...
MEMUR : Haaaa...
YAŞAR'IN BABASI : Heee...
YAŞAR : Ne diyor Baba?
YAŞAR'IN BABASI : Dedik ya oğlum, hiçbişey demiyor.

(Yazımakineleri susar. Sessizlik. Memurun sözsüz oyunu başlar. Ufaktefek, zayıf, yaşlı ve gözlüklü memur, kocaman, kalın ciltli defterlerle boğuşur. Ağır defterleri zorlukla raflardan indirip, altında ezilerek taşır. Defterin birini bırakıp birini alır. Kalın defterlerle güreşir gibidir. O defterleri masaya koyup her sayfasını açtıkça yapraklar arasından toz bulutu yükselir. Yorgun, bükün, masaya yığılır.)

MEMUR (*Önüne açtığı deftere bakarak*) : Ohhhh... Bulduk sonunda çok şükür.
YAŞAR : Baba, bulmuş...
YAŞAR'IN BABASI : Bulmaz mı, elbet bulur.
MEMUR : Senin adın Reşit mi?
YAŞAR'IN BABASI : İyi bildin. Evet, Reşit.
MEMUR : Doğum tarihin de 1897.
YAŞAR'IN BABASI : Herhal öyle olmalı.
MEMUR : Değirmentepe Mahallesi, Tavusbağı Sokak, hane numarası atîk 51, cedit 29... Tamam adresin?
YAŞAR'IN BABASI : Tamam.
MEMUR : 1911 yılında Hacer'le evlenmişsin.
YAŞAR'IN BABASI : İyi bildin.
MEMUR : Bir oğlun olmuş. Öyle mi?
YAŞAR'IN BABASI : Öyle ya...
MEMUR : Adı da Yaşar.
YAŞAR'IN BABASI : Evet, Yaşar... Bundan önce doğanlar

öldü de, yaşasın diye bunun adını Yaşar koyduk. Allah ömür verdi de Yaşarımız yaşadı. Ellerinizden öper.
YAŞAR : Baba, bu adam herbişeyi biliyor. Nerden bildi hepsini?
YAŞAR'IN BABASI : Sus oğlum. Devletin koca bir memuru, hiç bilmez olur mu; elbet bilir. Kütükte yazılı hepsi. Adamın karnındakini bile bilir.
MEMUR : Eveeet?
YAŞAR'IN BABASI : Eveti şu ki...Şimdi biz, o elindeki defterin de yazdığı oğlum Yaşar'a nüfuskâğıdı çıkaracağız da...İlk aldığımız nüfusu yitirdiydik... Şimdiye dek ihmallik ettik. Okula girmesi için gerekliymiş de...
MEMUR (*Sertleşmiş*) : Ağa, sen bana baksana...
YAŞAR'IN BABASI : Buyur bey.
MEMUR : Sen kime nüfuskâğıdı istiyorsun yahu?
YAŞAR'IN BABASI : İşte bu oğlum Yaşar'a...
MEMUR : Allah Allah...Allah Allah...
YAŞAR'IN BABASI : Ne olmuş ki, nedir Allah Allah?..
MEMUR : Ölüye nüfuskâğıdı çıkar mı yahu? Senin oğlun çoktan ölmüş.
YAŞAR'IN BABASI : Aman o nasıl söz memur bey, benim oğlan işte yanımda sapasağlam duruyor.
YAŞAR (*Ağlayarak*) : Baba ben ölmüş müyüm?
YAŞAR'IN BABASI : Sus oğlum, o ne bilsin; sen sağ mısın, ölmüş müsün...
YAŞAR : Sen herbişeyi bilir dedin ya... Devletin koca bir memuru, hiç bilmez olur mu?
YAŞAR'IN BABASI : Sus dedim, şimdi çarparım.
MEMUR : Bak, defterden künyeni, kaydını bir daha okuyorum. Adın Reşit?
YAŞAR'IN BABASI : Evet, Reşit.
MEMUR : Babanın adı da Mehmet, değil mi?
YAŞAR'IN BABASI : Evet...
MEMUR : 1897'de doğmuşsun, 1911'de Hacer'le evlenmişsin.
YAŞAR'IN BABASI : O da doğru.
MEMUR : Yaşar adında bir oğlun olmuş.
YAŞAR'IN BABASI : Hepsi doğru.

MEMUR : Peki, bu defter herşeyi doğru yazıyor da, Yaşar'ın öldüğüne gelince mi yanlış yazıyor?
YAŞAR (*Ağlayarak*) : Babaaa... Ben ölmüşüm.
YAŞAR'IN BABASI : Sus oğlum, bir de seninle uğraşmıyayım.
MEMUR (*Kızmış*) : İşinize gelince doğru, işinize gelmeyince yanlış, öyle mi?
YAŞAR'IN BABASI : Bunun işimize gelip gelmemesi de ne memur bey... Biz oğlanı hükümet okuluna yazdırtacağımızdan, nüfuskâğıdı gerekti; işte bu.
MEMUR : İşte kayıt burda. Kayıtta oğlun ölü görünüyor. Biz ölüye nüfus veremeyiz.
YAŞAR (*Ağlayarak*) : Ben ölmüşüm de baba, neden bana hiç demedin?
YAŞAR'IN BABASI : Sus hele oğlum, defterin ölü yazmasıyla insan ölmez.
YAŞAR : Ya nasıl ölür? Koskoca defterde ölmüşüm yazıyor.
YAŞAR'IN BABASI : Varsın yazsın... Sen benim dediğime bak...
MEMUR : Defter yalan söylemez. Burda nasıl yazılıysa öyledir. Yook, sizin başka bir hesabınız varsa, orasını bilmem.
YAŞAR'IN BABASI : Bizim başka ne hesabımız olacakmış ki...
MEMUR : Bilir miyim ben... Sizde hesaplar çoktur, çarıklılar... Muhtarla birlik olur, ölüyü diri, diriyi de ölü gösterirsiniz. Ne hesaplar vardır sizdeee...
YAŞAR'IN BABASI : Memur bey, madem senin defterin herbişeyi doğru söylüyor, bak bakalım defterine, bizim oğlan ne zaman ölmüş...
YAŞAR : Sen de söyledin işte, ölmüşüm ben...
YAŞAR'IN BABASI : Sus oğlum, ben sözün gelişi öyle dedim.
MEMUR (*Defteri tarayarak*) : Bakalıım... Efendiiiim...İşte! Birinci Dünya savaşında askere alınmış.
YAŞAR'IN BABASI (*Şaşkın*) : Kim?
MEMUR : Oğlun Yaşar.
YAŞAR'IN BABASI : Eeee? Sonra ne olmuş?
MEMUR : Hiç, n'olacakmış... Askerlik şubesinin üçyüzotuzbire seksenbeş sayılı yazısıyla kaydı silinip nüfustan düşülmüş.

YAŞAR'IN BABASI : Efendi, bak o senin defterine, ben 1911'de Hecer'le evlenmiş miyim.
MEMUR : Evet, defter öyle gösteriyor.
YAŞAR'IN BABASI : Yahu, evlendiğim gün çocuğum doğmuş olsa, 1915'de dört yaşında olur. Dört yaşında bir bebe, ne zaman büyüdü, ne zaman askere gitti de 1915'de şehit düştü? (*Memur'la Yaşar'ın Babası'nın tartışma sesleri yükseldikçe, işlerini izlemek için orda bulunan yurttaşlar, işgören ve memurlar yavaş yavaş onların çevresinde birikir, tartışmayı ilgiyle izler ve zaman zaman da gülerek, şaşkınlık sesleri çıkararak tepkilerini gösterirler.*)
MEMUR : Ben orasını bilmem, işte defter ortada.
YAŞAR'IN BABASI : Amanın Bey, olamaz. Sen bir daha iyice bak defterine, kurbanın olayım.
MEMUR (*Bir daha defiere dikkatle bakar, karıştırır*) : Haaa, şimdi anlaşıldı.
YAŞAR'IN BABASI (*Çok memnun*) : Helbet canım, helbet anlaşılır...
MEMUR : Doğru yahu, yanılmışız.
YAŞAR'IN BABASI : Zarar yok. Yanlış hesap Bağdat'tan döner demişler. Yanlışlık anlaşılsın da tek...
MEMUR : Evet, anlaşıldı.
YAŞAR'IN BABASI : Aman söyle, neymiş?
MEMUR : Senin oğlun Yaşar, 1896'da doğmuş. Demek, 1915'de şehit düştüğünde ondokuz yaşındaymış.
YAŞAR'IN BABASI : Neee? 1896'da mı doğmuş. Tövbeee... Ocağına düştüm Memur Bey, ya ben ne zaman doğmuşum?
MEMUR : Sen de... 1897'de.
YAŞAR'IN BABASI : Yahu bu nasıl bir hesap? Aman efendi, etme! Ben, benim oğlandan bir yıl sonra mı doğmuşum... (*Kahkahalar. Çevresindekilere*) Ey ahali, içinizde oğlundan bir yıl sonra doğmuş baba var mı?
MEMUR (*Bozulmuş*) : Ben ne yapayım, defter böyle diyor.
YAŞAR'IN BABASI : İşte, benim oğlan burda.
MEMUR : Ben defterin yalancısıyım.
(*Kahkahalar ve Yaşar'ın ağlaması.*)

MÜDÜR (*Masasından kalkarak gelir*) : Ne oluyor, ne var?
MEMUR : Müdür Bey, anlatıyorum, anlatıyorum anlamıyor. Ölüye nüfus istiyor.
MÜDÜR : Ölüye mi? O nasıl şey?
YAŞAR'IN BABASI : Oğlum işte burda, göz göre oğlana ölü diyor.
MEMUR (*Defteri göstererek*) : Buyrun, siz de bakın Müdür Bey. Kaydı işte burda. Babası Mehmet oğlu Reşit. Oğlu Yaşar 1915'de Çanakkale'de şehit düşmüş.
MÜDÜR : Başın sağolsun.
MEMUR : Şehit düşünce kütükten kaydı silinmiş. İşte burda yazılı Müdür Bey.
MÜDÜR : Eeee, sen daha ne istiyorsun? Oğlun ölmüş...
YAŞAR : Babaaa... Ben ölmüşüm de söylemediniz bana...
YAŞAR'IN BABASI : Sus oğlum, sen bunlara bakma. Vallaha billaha ölmedin yahu... (*Müdür'e.*) Müdür Bey, bu sizin defterde bir yanlışlık olacak...
MÜDÜR (*Çok kızmış*) : Defterde yanlışlık olamaz!
YAŞAR'IN BABASI : 1911'de evlenmişim, dört yıl sonra oğlum nasıl askere gider de şehit düşer...
MÜDÜR (*Düşünerek, kalem ağzında*) : Hmmmmm.... Defterde yanlışlık olamaz, olsa olsa yanlışlık sende olacak...Hmmmm... Bu olsa olsa ancak şöyle olur.
YAŞAR'IN BABASI : Aman nasıl olur Müdür Bey, anlat ocağına düştüm.
MÜDÜR : Senin evlendiğin kadın senden yaşlı olur.
YAŞAR'IN BABASI : Amanın...
MÜDÜR : Sen dul bir kadın almışsındır...
YAŞAR'IN BABASI : Demee!..
MÜDÜR : Aldığın dul kadının senden önceki kocasından Yaşar adında bir oğlu vardır... Senin üveği oğlun Yaşar...
YAŞAR : Babaaaa... Okul mokul, nüfus müfus istemem baba, burdan gidelim...
MÜDÜR : Senin üveği oğlun Yaşar, senden bir yaş büyüktür, ama sen kütükteki kayıtta, Yaşar'ın babası gözüküyorsundur.
MEMUR : Olsa olsa ancak işte böyle olur. İyi buldunuz Müdür

Bey, dediğiniz gibi olacak...
YAŞAR'IN BABASI : Allah Allah... Demek siz şimdi, elbirliği, ağızbirliği edip bizi zorla defterinize uyduracaksınız, öyle mi? (*Kahkahalar.*) Peki, bu benim karım Hacer kaç yaşında ki, bu kadar işi becermiş?
MEMUR (*Tozlu defter sayfalarını karıştırarak*) : Kaydına bakalım. Bu defterde herbişey yazılıdır. Hiçbişey aksamaz. Efendiiiim... Bekir kızı Hacer. Doğum tarihi 1904...
YAŞAR'IN BABASI : Demek, bu sizin defterinize göre, 1904'de karım Hacer doğmuş. 1896'da, yani kendi doğmadan sekiz yıl önce de, Yaşar'ı doğurmuş, öyle mi? (*Kalabalığa.*) Anasından sekiz yıl önce doğmuş birini hiç görüp duydunuz mu yurttaşlar? (*Kahkahalar.*)
MEMUR (*Çok kızmış*) : Sen herkesin anasını babasını karıştırma!
MÜDÜR : Vallahi biraz karışık bir iş...
YAŞAR'IN BABASI : Demek, bu benim Yaşar oğlum, anasından sekiz, babasından da bir yıl önce doğmuş.
MÜDÜR : Bir yanlışlık var ama, nerde?
MEMUR : Defterde yanlışlık olamaz.
YAŞAR : Yanlışlık sende mi ki baba?
MÜDÜR : Bu ancak şöyle olabilir...
YAŞAR'IN BABASI : Aman, nasıl?
MÜDÜR : Hacer senden önce başkasıyla evlenmiştir. Evlendiği o adamın daha önce evli olup da boşadığı karısından Yaşar adında bir oğlu olmuştur.
YAŞAR'IN BABASI : Vay başımaaa...
MÜDÜR : Hacer'in ilk kocası ölür. O zaman Hacer'in üveği oğlu Yaşar, kendinden sekiz yaş büyüktür. Kocası ölünce Hacer, üveği oğlunu sokağa atacak değil ya... Onu da yanına alır, sonra Reşit'le evlenir.
YAŞAR'IN BABASI : Benimle, öyle mi?
MÜDÜR : İşte böylece, Yaşar üveği anasından sekiz, senden de bir yaş büyük olur.
YAŞAR'IN BABASI : Tövbeee... Bir yaşıma daha girdim. (*Yaşar'a.*) Sus oğlum, ağlayıp zırlayıp büsbütün aklımı karış-

tırma.

MEMUR : Müdür Bey, iyi çıktınız bu karışık hesabın içinden... Olsa olsa ancak sizin dediğiniz gibi olur efendim.

YAŞAR'IN BABASI : Ben bu sizin defter hesabını hiç anlayamadım.

MEMUR : Anlamayacak bişey yok, herşey açık, ortada.

MÜDÜR : Başka nasıl olabilir? Biliyorsan sen söyle...

YAŞAR : Demek ben ölmüşüm de haberim yok baba...

YAŞAR'IN BABASI : Sus len oğlum, zırlama... İyice kafam karıştı... Yürü, yürü gidelim burdan.

(Kahkahalar. Sonra hep bir ağızdan "Haydaaaaa!..." bağırırlar.)

YAŞAR (*Öne çıkarak, seyircilere konuşur*) : İşte böyle arkadaşlar, işte böyle beyler, ağalar... İşte böyle bayanlar, baylar! İlkin yaşamadığımı, oniki yaşımdayken orda anladım. Çok uğraştım ama, yaşadığımı kimseye anlatamadım. Gelgelelim, devletin benden bir işi, bir alacağı oldu mu, o zaman yaşıyorsun diyorlar. Ama benim bir işim düşünce devlete, sen yaşamıyorsun, diyorlar. (*Arkadakiler hep birden: "Haydaaaa!" diye seslenirler.*)

YARIMPORSİYON (*Sesi ve düdüğü duyulur*) : İçeriiii... Haydi içeri... Kimse kalmasın dışarda... İçeri dedik, haydi içeri.....

(Yaşar önde, öbür oyuncular arkada.)

HEP BİRLİKTE :

Kaydın yoksa defterde
Adın yoksa rehberde
Başın girmiştir derde
Yaşamıyorsun Yaşar

YAŞAR (*Çok aptal görünümde*) : Haydaaaa....

HEP BİRLİKTE :

Kayıt kuyut besbelli
İnsanı eder deli
Bürokratik engeli
Aşamıyorsun Yaşar

YAŞAR (*Aptal aptal*) : Haydaaaa....

HEP BİRLİKTE :

Açılmadan solmuşsun
Sen doğmadan ölmüşsün
Defterde gömülmüşsün
Yaşamıyorsun Yaşar

YAŞAR :

Ben Yaşar Yaşamaz'ım
Duyulmuyor avazım
Yaşam boyu aymazım
Yaşamasam da olur

HEP BİRLİKTE :

Hay bin yaşa sen Yaşar
Hay bin yaşa sen Yaşar

YAŞAR :

Yaşamasam da olur
Yaşamasam da olur
Devlet vatan yaşasın
Devlet Vatan Yaşasın

HEP BİRLİKTE : Haydaaaa....

YARIMPORSİYON (*Sesi ve düdüğü dışardan duyulur*) : İçeriii... Hiçkimse kalmayacak dışarda... Herkes içeriii....

4. YER : *Bir ağaç altı.*

(Yaşar, ağaca dayanmış, çakıyla bir dal yontuyor. Ayşe, yan yan bakarak öteden geçiyor. Kuş sesleri duyulur.)

YAŞAR : Kız Ayşe...

AYŞE : Ne var?

YAŞAR : Dur hele... Beni çiğneyip geçiyorsun... Küs müsün bana kız?

AYŞE : Küsüm ya...Bilmiyor musun?

YAŞAR : Ben ne yaptım ki sana kız?

AYŞE : Daha ne edeceksin..: Beni atlatıyorsun hep...

YAŞAR : Tövbe yalan...

AYŞE : Kaç yıl bekledim seni...Hani? N'oldu?

YAŞAR : Kız, hele bir nüfusu çıkaralım...
AYŞE : Senin nüfusunun çıkacağı yok, benim canım çıkacak.
YAŞAR : Kız, nüfus olmayınca evlenilir mi hiç...
AYŞE : Uzadı bu iş Yaşar... Benim isteyenlerim çok...
YAŞAR : Hele gavurun kızı... Ölürüm vallaha...
AYŞE : Öl... Bana ne? Ben ölmedim mi bunca zaman... Neden baban gelip de babamdan istemiyor beni?
YAŞAR : İsteteceğim. Babam, askerden dönüşümde olsun diyor.
AYŞE : Öyleyse git askere. Ne duruyorsun? Bir ayak önce yap askerliğini.
YAŞAR : Ayşe, bilmez gibi... İstemez miyim?
AYŞE : Senin akranların askere gitti de tezkere bile aldı hepsi.
YAŞAR : Ah bir askere alsalar, bir alsalar... Almıyorlar ki...
AYŞE : Neden? Sakat ne misin? Yoksa bir aksaklığın, eksikliğin mi var?
YAŞAR : Sakat olsam iyi. Hiç yaşamıyorum. Nüfusum olmadığından askere almıyorlar işte. Sanki bilmez gibi...
AYŞE (*Nazlı nazlı uzaklaşarak*) : Ben bilmem... Baban gelip babamdan beni isterse ister, istemezse ötesini sen düşün...
YAŞAR (*Ayşe'nin arkasından*) : Sana yangınlığımı bilmezmişsin gibi...

(*"Haydaaaa..." sesleri duyulur.*)

5. YER : *Evin avlusunda sözkesimi.*

(*Kasaba evinin avlusu. Bir ağaçta Ayşe'nin yüzgörümlükleri asılıdır : Kubbeli çalar saat, kumaşlar, dikiş makinesi, yaldız çerçeveli ayna, işlemeli çeğiz sandığı, radyo, yazma, kadın iskarpini vb. Ortada bir masa; masanın bir yanında Yaşar'ın babası, bir yanında Ayşe'nin babası. Kız ve oğlan yanı akrabalar iki yana kümelenmişlerdir. Kimisi alçak iskemlede, kimisi yer kiliminde oturmuştur. Çay, kahve içmektedirler. Kerevet ve sekide oturanlar vardır.*)

1. KASABALI : Hele bir sözkesimi olsun da, gerisi kolay...
2. KASABALI : Yaşar'ı askere alsalar bir...
1. KASABALI : Başlık pazarlığı başladı mı ki...
2. KASABALI : Şimdi başlar...Nışan olsun hele...
YAŞAR'IN BABASI : Eeee, Sadık ağa... Oğlum Yaşar'ı bir bilmeyen mi var... Övsen, övgüsüne söz yetmez. Yürek dersen yürekli, bilek dersen bilekli... Hem de yol yordam bilir. Ben yüz eğdim, kızını istedim. Verirsen başımıza taçtır, evimiz kızın Ayşe'ye muhtaçtır. Vermezsen de gönlün hoş ola... (*Kız yanında alaylı gülüşmeler.*)
AYŞE'NİN BABASI : Kızım Ayşe, aza az demez, yoka yok demez. Yoku çok eder, açı tok eder. Çoğu bilmez, aza gık demez. Eli uğurludur, aklı ergindir, ayağı tezdir. (*Oğlan yanında alaylı gülüşmeler.*)
YAŞAR'IN BABASI (*Eliyle, ağaca asılı olanları göstererek*) : Biliriz, kızdır nazdır. Ne versek azdır. İşte bütün bunlar o sümsük kızın için. Konukomşu yüzüsuyuna, söyle bakalım, daha ne istersin?

(*Oğlan yanı alkışlar. Kız yanı bozulur.*)

AYŞE'NİN BABASI : Senin hayta gezen oğlunu, benim nazlı kızım çekip çevirir. Sen ne verdin benim şirin kızıma, hele bir görelim.

(*Kız yanı alkışlar. Oğlan yanı bozulur.*)

YAŞAR'IN BABASI : Uzatma Sadık ağa, hele söyle.
AYŞE'NİN BABASI : Yüzbin kayme isterim.
YAŞAR'IN BABASI : Yüzbini ellibin ederim.
AYŞE'NİN BABASI : İyidir derim. Ya avradın has kızıma ne eledecek derim. Başka?
YAŞAR'IN BABASI : He demelik iki Reşat altınıyla bir de beşibirlik.
AYŞE'NİN BABASI : He demelik üç de öküz isterim.
YAŞAR'IN BABASI : İki olsun.
AYŞE'NİN BABASI : Üç dedim, inmem.
YAŞAR'IN BABASI : İki dedim kestim.
AYŞE'NİN BABASI : Olmaz dedim Reşit ağa.
YAŞAR'IN BABASI : Verdim gitti, güzel gelinime az bile.

Başka?

AYŞE'NİN BABASI : Ya Oluklu'daki tarlayı...

YAŞAR'IN BABASI : Onu da verdim. Peşini yarın, gerisi taksit. Hayrını görelim hep birlikte... (*İkisi, sallaya sallaya el sıkışırlar.*)

AYŞE'NİN BABASI : Hayırlı olsun...

(*Oğlan ve kız yanı alkışlayıp gülerlerken avluya bir candarma eri girer.*)

CANDARMA : Reşit oğlu Yaşaaar...Nerde bu herif?

YAŞAR'IN BABASI : Buyur, ben babasıyım, bir emrin mi vardı?

CANDARMA : Karakol komutanı istiyor, çabuk... Gelsin, ben götüreceğim.

YAŞAR'IN BABASI : Allah vere de askere çağırsalar. Biz de Yaşar'a nüfusunu çıkartırdık.

6. YER : *Candarma karakolu.*

(*Candarma komutanı çavuş masasında. İki candarma erinin arasında Yaşar, arkadan babası girer.*)

CANDARMA ERİ : Yakaladık getirdik komutanım.

YAŞAR'IN BABASI : Yaşar'ı emretmişsin komutanım, buyur geldik. İnşallah hayırlı bir haberdir.

KOMUTAN : Bu ne iştir Reşit ağa?

YAŞAR'IN BABASI : N'oldu ki komutan?

KOMUTAN : Daha ne olsun. Bugüne kadar senin hatırını saydık. Yani senin oğlanı zorla mı askere göndereceğiz?

YAŞAR : Aman komutanım, benim askerden kaçtığım yok. Neden zorla olsun... Vara askere alsalar da ben de yaşadığımı anlasam.

KOMUTAN (*Sert*) : Ne demek o?

YAŞAR'IN BABASI : Şu demek ki, oğlum Yaşar, hükümet kayıtlarına göre resmen ölmüştür. Biz ne kadar ölmedi, yaşıyor dediysek de sözümüzü dinletemedik.

YAŞAR : Hiç ölü askere gider mi?

KOMUTAN : Senin aklından zorun mu var?

YAŞAR'IN BABASI : Oğlum, daha dört yaşındayken Çanakkale savaşında şehit düşmüştür.

KOMUTAN : Çıldırdınız mı yahu... Karşımda dibek tokmağı gibi dimdik duran adam...

YAŞAR'IN BABASI : Biz nüfus memurunun yalancısıyız. Nüfus memuru da kütük defterinin yalancısı...

KOMUTAN : Yani şimdi siz, Yaşar'ı ölü diye yutturacaksınız?

YAŞAR'IN BABASI : Biz de aynen böyle dedik nüfus memuruna ve de müdürüne. Gelgelelim nüfus kütüğünde şehit görüldüğünden, nüfuskâğıdı vermiyorlar.

YAŞAR : Komutanım, belki sana inanırlar, askere almak için nüfuskâğıdı verirler.

YAŞAR'IN BABASI : Nüfuskâğıdı yok diye okula da gidemedi.

KOMUTAN : Okul başka, askerlik başka. Askerlik, nedir? Vatan görevi... Askere gidersin, hem de öyle bir gidersin ki vızırvızır... Vatan görevinden kaçılmaz.

YAŞAR : Kaçtığım yok komutanım... Vara askere alınsam da sayende yaşadığımı anlasam.

KOMUTAN : Şimdi biz burda, "Nüfuskâğıdı olmadığından, sonradan çıkarılmak üzere" diye bir tutanak yapar, askerlik şubesine göndeririz, askerlik şubesi de birliğine yollar...

YAŞAR'IN BABASI : Hay Allah razı olsun..

YAŞAR : Ben de yaşadığımı anlarım.

7. YER : *Kışla alanı. Geride kışla.*

(*Er ve subayın giysileri, şimdiki değil, elli yıl öncesinindir. Talim borusu duyulur. Komut sesi yankılanır.*)

— Hazıroool, Böölük, marş...

(*Yürüyüşte ayak sesleri duyulur, uygun adımla. Komut sesi yankılanır.*)

— Sol, sol... Bir ki üç dört...sol sol sol sol... Sol-sağ, sol-sağ...Sol...Sol...

(*Yaşar ve er arkadaşları, kışla duvarının gölgesinde*

oturuyorlar.)

1. ER : Gel tezkere gel...

YAŞAR : Benim tezkerenin geleceği yok...

2. ER : Gerçekten, senin kuran çoktan terhis oldu, sen niye tezkere almıyorsun?..

YAŞAR : Arkadaş, ben ölmüşüm; ölüye tezkere verilir mi?

3. ER (*Koşarak girer, seslenir*) : Yaşaaar!

YAŞAR : Buyur.

3. ER : Yüzbaşı seni istiyor. Koş...

(*Yaşar kalkar, toparlanır. Elinde tomar kağıtlarla Yüzbaşı gelir.*)

YÜZBAŞI : Oğlum Yaşar, biliyorsun, seni terhis edemiyorduk. Nüfuskâğıdın olmadığından işlemini yapamıyoruz.

YAŞAR : Biliyorum komutanım.

YÜZBAŞI : Alaydan şubene yazıldı, soruldu ne işlem yapılacağı. Neyse yanıt geldi.

YAŞAR (*Sevinçli*) : Oh, çok şükür...

YÜZBAŞI : Şubenden gelen yanıtı okuyorum sana. (*Kâğıttan okur.*) "Falan tarih, filan sayılı yazınıza yanıttır : Künyesi sorulan Reşit oğlu Yaşar'ın, 1935 yılında askerliğini yaptığı sırada, birliğiyle katıldığı Dersim harekâtında şehit düştüğü ve kaydının kütükten silindiği anlaşılmıştır. Bilginize sunulur."

HEP BİRLİKTE : Haydaaaa...

(*Yaşar, Yüzbaşı, erler ve başkaları.*)

Yaşar gitti askere
Alamadı teskere
Herkes bir kere ölür
Yaşar öldü yüz kere

HEP BİRLİKTE : Haydaaa...

Tezkereler verilir
Herkes terhis edilir
İki kez şehit Yaşar
Ölür ölür dirilir

HEP BİRLİKTE : Haydaaa...

YAŞAR :

İlk Dersim'de vuruldum
Çanakkale'de öldüm
Sonra askere geldim
Ben ölmekten yoruldum

HEP BİRLİKTE : Haydaaa...

YAŞAR :

Babamın adı Reşit
Hepiniz olun şahit
Yaşayamadım ama
İki kez oldum şehit

HEP BİRLİKTE : Haydaaa...

YAŞAR (*İsyan ederek*) : Olamaz yüzbaşım.

YÜZBAŞI : Canım, elbette olamaz. Şehit düşmüş adamın burda işi ne?

YAŞAR : Bunda bir yanlışlık var.

YÜZBAŞI : Ne yanlışlığı?

YAŞAR : Dersim'de şehit düşmüş olamam; çünkü daha önce Çanakkale savaşında şehit düşmüştüm.

YÜZBAŞI : Ne saçmalıyorsun sen?

YAŞAR : Yüzbaşım, 1915'de Çanakkale'de şehit olan, 1935'de ikinci kez şehit olur mu? İki kez ölünmez ki...

YÜZBAŞI : O nasıl söz? İnsan vatanı için iki kez değil, yüz kez can verir.

YAŞAR : Orası öyle de... Bu başka yüzbaşım. Ben önceden ölmüşüm.

YÜZBAŞI : Evet, bir yanlışlık olduğu belli de... Yanlışlık kimde?

YAŞAR : Herhal bende olacak...

YÜZBAŞI : Alay komutanına söyledim. Biz eline "Askerliğini yapmıştır" yazılı bir belge verip terhis edeceğiz. Sonra nüfusunu çıkartınca, şubende işletirsin.

YAŞAR : Sağol yüzbaşım... Sağol...

YARIMPORSİYON (*Sesi ve düdüğü dışardan duyulur*) : İçeriii... Hiçkimse kalmayacak dışardaaa... İçeri dedik, haydi içeriiii...

8.YER : *Kasabanın kır kahvesi. Önü çardak.*

(Ayşe'nin babası Sadık Ağa, Recep Ağa, yaşlılar ve gençler. Çay, kahve içilmekte; tavla ve kâğıt oyunu oynanıyor. Uzaktan Yaşar gelir. Yaşar terhis olmuş er kılığında : Külot pantol, koyu renk ceket, başında fötr şapka, elinde tahta bavul.)

1. DELİKANLI : Abooo... Şu gelen bizim Yaşar değil mi yahu...
2. DELİKANLI : Sadık emmi, Yaşar geliyor...
1. DELİKANLI (*Seslenir*) : Yaşaar...Bre Yaşar...

(Yaşar gelir. Yaşlıların ellerini öper. Kimisiyle elsıkışır, kimisiyle sarılışır, öpüşür.)

SADIK : Hoşgeldin Yaşar oğlum.
YAŞAR : Hoşbulduk Sadık emmi...

(Herkes ayrı ayrı "hoşgeldin", "merhaba" der. Yaşar karşılık verir.)

RECEP : Eee, Yaşar?..
YAŞAR : Ne olsun... İyilik sağlık işte... Nüfusum olmadığından terhis etmiyorlardı, bikaç ay bekledikten sonra ediverdiler işte...
SADIK : Demek, tezkereni aldın sonunda...
YAŞAR : Yok tezkere değil, ona benzer bir kâğıt işte... Neyse, bana izin. Önce bir eve varayım da...
SADIK : Dur hele... Sana bir diyeceğim var.
YAŞAR (*Ayağa kalkmışken oturur*) : Buyur Sadık emmi...
SADIK (*Acı haber vermeye hazırlanmıştır*) : Mektubum eline geçti, değil mi?
YAŞAR : Yooo...
SADIK : Ben de yeni postaya verdiydim.
YAŞAR : Terhisimden sonra gelmiştir. Önemli bir haber ne mi vardı?

(Tavla oyunu durur, sesler, konuşmalar kesilir.)

SADIK : Bu dünya bir han oğlum Yaşar, gelen geçer, giden göçer...
RECEP : İşte böyle... Yalancı dünya...Kimseye kalıcı değil.
YAŞAR : Ne oldu ki...Yoksa?

SADIK : Evet...Başın sağolsun...
RECEP : Hepimizin sonu bu, elden ne gelir.
YAŞAR : Eyvaah... Bir babam kalmıştı benim Yaşar olduğum ve yaşadığımı bilen. Şimdi o da ölünce, vay başıma... Ortada kaldım mı sipsivri...
SADIK : O nasıl söz Yaşar, biz varız ya...
RECEP : Biz neciliğiz Yaşar oğlum... Biz de baban sayılırız.
SADIK : Bir baban da benim, öyle değil mi?
YAŞAR : Sağolun...Elbet öyle... (*Gitmek için kalkar.*) Ben gene eve bir varayım da...
SADIK : Dur hele... Bir diyeceğim daha var...
YAŞAR (*Oturur*) : Buyur Sadık emmi...
SADIK : Mektubumda da yazdıydım... Eline varmamış ki...
YAŞAR : Neydi?
SADIK : Seni tahsildar arıyor da...
RECEP : Bikaç gündür gelip gidiyor... Evde kimse olmayınca, bize uğruyor.
YAŞAR : Ne yapacakmış beni tahsildar?
SADIK : Di sen söyle Recep.
RECEP : Baban rahmetlinin vergi borcu ve de bankaya kredi borcu varmış da...
YAŞAR : Eeee?
SADIK : Sen babanın tek mirasçısı olduğundan...
RECEP : Babanın borcunu da senden alacaklar.
YAŞAR : Ama emmi, nasıl olur? Ben nasıl, nerden borç öderim? Ben ayrı ayrı iki yerde birden çift ölmüş değil miyim? Dersim'de bir ölmüşüm, Çanakkale'de bir daha ölmüşüm. Ben yaşamıyorum ki emmi... İki kez ölmüş adam borç öder mi, hem de babasının borcunu?..
SADIK : Yaşar oğlum, sen şimdi babanın bu banka borçlarını, vergi borçlarını neyi ödemezsen, o zaman babanın mirasını da alamazsın...
RECEP : Ya... Onun için sen şimdi sağdan soldan borç bulup babanın borçlarını öde ki, babanın mirasını alabilesin...
SADIK : Yoksa, on para miras düşmez sana... Babanın tarlası tapanı hep devlete kalır. E yakında da evleneceğine göre...

RECEP : Öyle değil mi?

9. YER : *Kentte vergi dairesinin içi, geniş salon.*

(Salonun vergi dairesi olduğu bellidir. Maliye Tahsil Şubelerinin ön kapılarında yazılı yazı vardır duvarda. Bu bölüm, müzik eşliğinde sözsüz oyun olarak "mim" oynanacaktır. Masalar, masalar, masalar... Kadın ve erkek, yaşlı ve genç memurlar, memurlar ve memurlar. Masadan masaya, memurdan memura koşuşan kadın, erkek, yaşlı genç yurttaşlar, yurttaşlar... Dökülüp saçılan dosyalar, kâğıt tomarları... Zaman zaman havada uçuşan kâğıtlar. Piyano çalar gibi, yazımakinesinde yazan sekreterler. Yazımakinelerinden piyano sesleri çıkar kimileyin. Mini etekli memur kadınlar, dans eder, bale yapar gibi, masadan masaya gidip gelirler. Gazete okuyan, höpürdeterek kahve içen, uyuklayan memurlar. Örgü ören, tırnaklarına oje süren, makyaj yapan kadın memurlar. Bu kargaşalıkta, memurlara askılı tepsiyle kahve, çay, ayran, kola götüren çaycı. Sesleri duyulmadan tartışan, kavga eden, dedikodu yapan, yakınan işgüden yurttaşlar. Bu sessiz curcuna içinde aradabir çıngıl çıngıl çınlayan bir kadın kahkahası duyulur. Bu vergi dairesinin geniş salonu, bir panayır yeri gibidir.)

YAŞAR *(Salona girer. Kucağında zor taşıdığı dosya ve kâğıt tomarı vardır. Bir memurun masası önünde durur. Dilekçeyi memura uzatır. Yaşar'ın dilekçeyi okuması yankılanarak duyulur)* : "Babam Reşit öldüğünden, ben oğlu Yaşar olaraktan babamın tek mirasçısı olup ve babamın bütün vergi ve banka borçlarını da bir tamam ödemiş bulunduğumdan, babamdan bana kalan kanuni mirasımın tarafıma verilmesi için..." *(Yaşar'ın yankılanan sesi yavaşlayarak duyulmaz olur. Memur dilekçeyi alır, bakmadan, eliyle başka bir masayı işaret eder. Yaşar, işaret edilen masadaki memura verir dilekçesini. O memur da aynı biçimde yandaki memurun masasını işaret eder.*

Böylece Yaşar, işaret edilen masadan masaya giderek, beş on masa dolaşır. Her sonraki masaya gidişi, bir öncekinden daha hızlı olacaktır. Öyle ki, hareketler, sessiz sinema komedi filmlerindeki hareketlere dönüşür. Kukla hareketleri. Bu hareketlilik, devinen ışıklarla desteklenmelidir. Sondaki memur, Yaşar'ın dilekçesine çok abartıyla bir damga vurur, yine başka masayı işaret eder. O memur, dilekçeyi zımbayla delip yine başka masayı gösterir. O memur, bakmadan dilekçeye bir sayı yazıp başka masayı gösterir. Yaşar masadan masaya hızlanır. Başı döner, yere düşer. Kucağındaki dosyaların, kâğıtların altındadır. Yazımakineleri hep birden çalışır. Salt yazımakinelerinin ve hızla vurulan damgaların sesi duyulur. Sonra memurlar, tek tek gelip, kazada ölen birinin cesedini bir bezle örter gibi, üstüne kâğıtlar dosyalar bırakarak Yaşar'ı örterler. Yaşar, kâğıtların altında görünmez. Sinir bozucu kadın kahkahası çınlar.)

HEP BİRLİKTE : Haydaaaaa...

(Yaşar kalkar. Yaşar önde. Hep birlikte dans ederek şarkı söylerler.)

YAŞAR *(Tek söyler)* :

Hakkım yok almaya, bıktım hep verden
İtelendim başvurduğum her yerden
Bir imza almak için dairelerden
Masadan masaya atılmışım ben

HEP BİRLİKTE (Yankılanan ses) : Haydaaàa...

YAŞAR *(Tek söyler)* :

Yoksulum adıma Yaşar diyorlar
Hem ölmüşsün hem de başar diyorlar
Yollar kesik, nerde koşar diyorlar
Şehitler içine katılmışım ben

HEP BİRLİKTE *(Yankılanan ses)* : Haydaaa...

(Hep birlikte şarkı söyleyerek dans ederler.)

Ortada gezersin insanım diye
Bir dalın dikili ağacın mı var
İlan versen eğer Yaşar'ım diye
İnanacak bir anan bacın mı var

Ölsen...Ölemezsin mezar pahalı
Mutluluk göstermez ömrünün falı
Yol keçesi olsan yada bir halı
Böyle sürünmekten amacın mı var

Yoksulusun bir baş kuru sovanın
Yansa dünya senin yoktur yorganın
Öyleyse nedeni var mı kavganın
Kelini örtecek bir tacın mı var

İmdat deyip düşüp yere serilsen
Ölüp ölüp yeni baştan dirilsen
Yaşar Yaşamazsın her ne yapsan sen
Yüreğinde gizli bir acın mı var

YAŞAR (*Tek başına*) :
Masadan masaya atılmışım ben
Üçbuçuk kuruşa satılmışım ben
Şehitler içine katılmışım ben
Ölmüşüm, adıma Yaşar diyorlar

HEP BİRLİKTE (*Yankılanan ses*) : Haydaaa...

YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi*) : İçeriiii... Hiçkimse kalmayacak dışardaaa.....İçeri dedik, içeriii...Haydi içeriiii...

10. YER : *Mahkeme salonu ve koridoru.*

(*Yaşar'la, Ayşe'nin babası Sadık öndedirler. Ayşe, koridorun sonunda. Recep. Yaşar'ın avukatı. Hazine avukatı. Mübaşir.*)

SADIK : Yaşar oğlum, sana öyle bir avukat tuttum ki, pek ünlü. Suçlu kaatili, ipten çekip alan bir avukatmış bu. Göreceksin, senin bu miras işini söküp alacak evvelallah...

RECEP (*Elini Yaşar'ın omuzuna koyarak*) : Hele şu miras işi bir düze çıksın, ondan sonra da inşallah düğün artık... Ayşe kız bekler durur seni baksana...

YAŞAR : Sadık emmi, bu hazine avukatı denen adam ne istiyor?

SADIK : O da sözde devletin hakkını koruyor ki, babanın mirası devlete kalsın.

MÜBAŞİR (*Seslenir*) : Reşit oğlu Yaşaaaar...

(*Hepsi mahkeme salonuna girer, yerlerini alırlar.*)

YARGIÇ : Davalı ile vekili ve hazine vekili duruşmaya geldiler. Dâvâya devam olundu. (*Zabıt kâtibi yazımakinesiyle yazmaktadır.*) Hazine avukatına sözverildi. Buyrun efendim.

(*Hazine avukatı konuşurken Yaşar bozulur; kendi avukatı konuşurken de çok sevinçlidir.*)

HAZİNE AVUKATI (*Çok abartılı konuşur ve abartılı hareketler yapar*) : Muhterem reis beyfendi. Geçen celsede de arzetmiş olduğumuz üzere, merhum Reşit'in oğlu olduğunu iddia eden ve merhumun tek mirasçısı olarak huzurunuza çıkan bu şahsın, herşeyden evvel hayatta olduğu bile resmen ve hukuken sabit değildir. Hukuken ve resmen hayatta bulunmayan bir kimsenin ise, mirasçılık iddiasıyla miras talebinde bulunması mantıksız ve abestir. Çünkiiii... isminin Yaşar olduğunu iddia eden ve hayatta olduğu da ancak kendi ifadesiyle isbat edilmemiş bir iddiadan öte geçmeyen bu şahısın — ki hukuken kendisi mevcut bile değildir — Yaşar olduğu ve merhum Reşit'in oğlu ve tek mirasçısı bulunduğu iddiası da mesnetsiz ve kanunen geçerli değildir. Binaenaleyh, bu demektir kiiii... Yarın başka şahıs ve şahıslar da meydana çıkarak, kendilerinin de merhum Reşit'in çocukları olduğu iddiası ile, mirastan hak talebinde bulunabilirler. Yaniiii... Kendisinin Yaşar ve merhum Reşit'in oğlu olduğunu iddia eden bu şahsın, hakikaten Yaşar ve yaşamakta olduğunu resmen ve hukuken isbat etmedikçe, merhum Reşit'in mirasından hak talebinde bulunamayacağı sarih olarak meydandadır.

YAŞAR (*Avukatına fısıldar*) : Ne diyor?

YAŞAR'IN AVUKATI (*Fısıldar*) : Sen anlamazsın, avukatça konuşuyor.

HAZİNE AVUKATI : Binaenalayh... Kanunun madde-i mahsusuna tevfikan, merhum Reşit'in hayatta hiçbir mirasçısı bulunmadığından, merhumun menkul ve gayr-ı menkul bilcümle nükut ve emvalinin devlet hazinesine intikali icap etmektedir.

Muhterem reis beyfendi...

YAŞAR (*Elini dizine vurarak*) : Yandık ki ne yandık...

YARGIÇ : Söz, davalı müdafiinin... (*Zabıt katibi yazar.*) Hazine vekilinin iddialarına karşı siz ne diyorsunuz?

YAŞAR'IN AVUKATI : Efendim, yaşamakta olduğunu hepimizin ve bizzat hazine avukatının da görmekte bulunduğu ve şu anda sağ ve salim olarak huzurunuzda bulunan müvekkilim Yaşar, resmî kayıtlardaki herhangi bir yanlışlıktan dolayı nasıl olur da ölmüş sayılabilir? Biz, yaşamakta olduğunu bizzat görmekte olduğunuz müvekkilim Yaşar için nüfuskâğıdı istemekte veeee...

HAZİNE AVUKATI (*Fırlayarak*) : Fakat o taktirde muhterem reis beyfendi, bütün ölülerin de yaşamakta olduğu iddia edilebilir ki, buuu...

YAŞAR'IN AVUKATI : Müsaade buyurunuz, müsaade buyurunuz...

HAZİNE AVUKATI : Buuuu, şu demektir ki...

YAŞAR'IN AVUKATI : Müsaade buyurunuz rica ederim... Sayın hazine avukatının ölmüş olduğunu ileri sürdüğü müvekkilim, babasının tek mirasçısı olarak, babası Reşit'in özel ve tüzel kişilere olan bütün borçlarını ve vergilerini ödemiş bulunmaktadır ki, merhum babasının borçlarını öderken ve kendisinden vergiler tahsiledilirken, Yaşar'ın ölü olduğu ileri sürülmemiştir. Veee...müvekkilim Yaşar'a, yaşamakta olan her yurttaşa yapılan işlem yapılmıştır. Bir ölünün, hem de kendi babasının vergilerini ve borçlarını ödediği nerde görülmüştür? Demek Yaşar, devlete vergi öderken yaşıyor, ama babasının mirasını alırken yaşamıyor, öyle mi?

HAZİNE AVUKATI : Muhterem reis beyfendi, taraf avukatı şu noktayı unutuyorlar ki, mahkeme huzurunda ancak resmî belgeler geçerlidir. Biz, Yaşar adlı bu şahsın (*Eliyle göstererek.*) Çanakkale savaşı sırasında şehit olduğuna dair, mahallin nüfus müdürlüğünden almış olduğumuz resmî belgeyi yüksek mahkemenize ibraz etmiş bulunuyoruz. Ayrıca...

YAŞAR'IN AVUKATI (*Sözünü keserek*) : Bizim de...

HAZİNE AVUKATI (*Sözünü keserek*) : Ayrıca, sunduğumuz

belge yeterli görülmüyorsa, Yaşar'ın ikinci kere Dersim harekâtı sırasında da şehit olduğunu mübeyyin resmî raporu da takdim ediyoruz ki...

YAŞAR'IN AVUKATI (*Sözünü keserek*) : Sayın başkanım, bir insanın iki ayrı yerde ve iki ayrı zamanda şehit olduğu görülmüş müdür?

HAZİNE AVUKATI : Bütün bu resmî belgelerimize rağmen bu şahsın hâlâ yaşamakta olduğunu iddia etmesi de gösteriyor kiii...

YAŞAR'IN AVUKATI (*Sözünü keserek*) : Bizim Yaşar'ın yaşamakta olduğunu bilen tanıklarımız var sayın yargıcım.

HAZİNE AVUKATI (*Sözünü keserek*) : Tanıklarla yaşanılmaz, resmî kayıt ve belgeler varken, hangi tanıklar kiii...

YAŞAR'IN AVUKATI : Tanıklarla yaşanmaz da belgelerle mi yaşanır?

HAZİNE AVUKATI : Hukuken ve resmen ölmüş bulunan...

YARGIÇ (*Kızmıştır. Kalemle kürsüye vurarak*) : Rica ederim, söz verilmeden konuşmayın efendim... Söz davacı vekilinin... Buyrun efendim.

YAŞAR'IN AVUKATI : Esasen biz, miras talebimizden bile vazgeçebiliriz. Yeter kiii...

HAZİNE AVUKATI : Miras talebinden sarfınazar ettiklerine göreeee...

YAŞAR'IN AVUKATI : Ancak...

HAZİNE AVUKATI : Şu var kiii...

YAŞAR'IN AVUKATI : Biiiz...

YARGIÇ (*Kızgın, kalemini vurarak*) : Söz sırası... Önce kim?.. Siz...

YAŞAR'IN AVUKATI : Efendim, esasen biz, arzettiğim gibi, miras talebimizden de vazgeçebiliriz. Yeter ki, bütün isteğimiz olan ve yaşamakta bulunan Yaşar'ın resmen ve hukuken de yaşadığının mahkemenizce tescil edilerek resmî kayıtlara geçirilmesi ve müvekkilimin her yurttaş gibi nüfus sayımlarında da yurttaş sayılması ve bir nüfuskâğıdına sahip olmasıdır.

HAZİNE AVUKATI : Fakat bu...

YAŞAR'IN AVUKATI : Kayıtlardaki yanlışlık yüzünden...

HAZİNE AVUKATI : 1915'de şehit olup...
YAŞAR'IN AVUKATI : Bu dâvâ...
HAZİNE AVUKATI : Binaenaleyh...
YAŞAR'IN AVUKATI : Dört yıldanberi sürmekte olan bu dâvânın...
HAZİNE AVUKATI : İşbu dâvâda taraflar...

(Avukatlar, yargıç, zabıt kâtibi, Yaşar ve salondakiler arasında sözsüz oyun başlar. İki avukat, cübbelerinin geniş kol yenlerini ve eteklerini savurarak, döğüşen horozlar gibi biribirinin üstlerine atılırlar. Hoparlörden büyütülmüş horoz sesleri duyulur; kavgacı horozların sesleri ve kanat çırpışları, sonra iki horoz karşılıklı öter. Yaşar ve ötekilerin hareketlerine eş olarak, mart ayındaki kedilerin sesleri, kulak tırmalayıcı bağırmaları duyulur. Daha sonra avukatlarla yargıç ve savcının tartışmaları da iki köpeğin karşılıklı hırlamaları sesiyle yansıtılır. Yargıç, kalemini kürsüye şiddetle vurarak hepsini susturur.)

YARGIÇ : Karar... *(Ayağa kalkarlar.)* Davacı tarafın gerekli belgeleri mahkememize ibrazına, nüfus müdürlüğünden merhum Reşit'in kayıt suretinin celbine ve Yaşar'ın askerlik şubesinden terhis kaydının getirilmesine ve duruşmanın, dokuz şubat günü saat dokuza talikine karar verildi.

(Bütün oyuncular ayakta, başları önde, sessiz dururlarken, yankılanan hep birlikteki ses ve Yarımporsiyon'un düdüğü ve bağırmaları dışardan duyulur.)

HEP BİRDEN : Haydaaaaaa... Haydaaaaa...
YARIMPORSİYON *(Dışardan düdüğü ve sesi)* : İçeriiiii....Hiçkimse kalmayacak dışarda...Herkes içeriii...İçeriiii... İçeri dedik, içeriii.. Haydi içeriii...

(Herkes ağır ağır çıkar. Yaşar kalır. Yaşar "Mülkün temeli adalettir" yazısının ve Atatürk kabartmasının bulunduğu duvara yaslanır. Ayşe'nin babası Sadık, Yaşar'ın yanına gelir. Sahne yavaş yavaş kararır. Yaşar' la Sadık üstüne ışık düşer. Ayşe az ötede, yarı aydınlıkta, arkası onlara dönük durur.)

AYŞE'NİN BABASI : Yaşar oğlum...
YAŞAR : Buyur Sadık Emmi...
AYŞE'NİN BABASI : Nüfuskâğıdını çıkaracaksın diye Ayşe seni çok bekledi.
YAŞAR : Öyle Sadık emmi, çok bekledi.
AYŞE'NİN BABASI : Dört yıl oldu mahkeme sürüyor, daha da bitecek gibi değil.
YAŞAR : Öyle görünüyor Sadık emmi.
AYŞE'NİN BABASI : Senin yüzünden Ayşe nice kısmetini tepti. Gül gibi kızıma yazık oluyor Yaşar oğlum.
YAŞAR *(Boynu bükük)* : Yazık oluyor Sadık emmi.
AYŞE'NİN BABASI : Görüyorsun ki sana nüfus müfus verecekleri yok bunların.
YAŞAR : Ama Sadık emmi, sen de biliyorsun ki, ben yaşıyorum.
AYŞE'NİN BABASI : Oğlum Yaşar, ben bilmişim kaç para eder, devlet bilmeyince.
YAŞAR : Doğrusun Sadık emmi...
AYŞE'NİN BABASI : Nüfusun olmayınca nikâh da olmaz.
YAŞAR : Olmaz Sadık emmi...
AYŞE'NİN BABASI : Onun için, gel sen bu işten vazgeç... Niçin dersen, hiçbir zaman bir ölüye nikâh düşmez.
YAŞAR : Sadık emmi, ama ben yaşıyorum.
AYŞE'NİN BABASI : Hey avanak Yaşar oğlum, sen seni devletten daha mı iyi bilirsin? Devlete karşı gelinir mi? Devleti yalancı çıkarmak sana mı düştü hey akılsız Yaşar oğlum? Devlet sana yaşamıyorsun diyorsa, demek yaşamıyorsun. Öyle değil mi Yaşar oğlum?
YAŞAR *(Çok ezik)* : Öyleyse öyledir Sadık emmi.
AYŞE'NİN BABASI : Mademki öyle, bu iş burda biter Yaşar oğlum.

(Sadık gider, ışıktan çıkar. Yaşar üzgün ve sessiz. Ayşe yanına sokulur.)

AYŞE : Yaşar... Sana dedim Yaşar...Şişt Yaşar...
YAŞAR : Buyur Ayşe.
AYŞE : Babamın dediklerini hep duydum.
YAŞAR : İyi öyleyse...

AYŞE : Nasıl iyiymiş o? Hiç de iyi değil.
YAŞAR (*Kırgın*) : Ben yaşamıyorum Ayşe...
AYŞE : Dellenme Yaşar... Babamın dediklerine bakma sen Yaşar'ım. Senden başkasına varmaktansa canıma kıyarım daha iyi.
YAŞAR (*Ayşe'nin iki elini tutar sevinçle*) : Gerçek mi kız?
AYŞE : Ne demek? Bütün dünya sana yaşamıyor dese de, sen Ayşe'nin gönlünde yaşamaktasın.
YAŞAR (*Coşkuyla*) : Öyleyse ta Ankara'lara gideceğim, ta Istanbul'lara gideceğim. Yaşadığımı göstereceğim herkese ve de şu nüfuskâğıdı denen şey her neyse, onu da alacağım evvelallahın izniyle...
AYŞE : Ya sonra?
YAŞAR : Sonrası belli Ayşe'm, evleneceğiz.
AYŞE : Evleneceğiz ya...
YAŞAR : Elbette... (*Susma.*) Neye sustun kız?
AYŞE : Sen gittiğin yerde hemen bir iş bul.
YAŞAR : Bulurum elbet.
AYŞE : Bana yaz hemen.
YAŞAR : Yazarım elbet.
AYŞE : Babamı hiç dinlemem, arkandan koşar gelirim. Sen nereye, ben oraya.
YAŞAR : Ben de iyi bir iş bulurum Ayşe...
AYŞE : Ama bak...
YAŞAR : Ne var kız?
AYŞE : Nikâh isterim...
YAŞAR : Elbeeet... Ne demek? Hiç nikâhsız olur mu? Hem nikâh, hem de düğün... Hele bir nüfuskâğıdını alayım...
AYŞE : Gittiğin her yerden bana mektup yazar mısın?
YAŞAR : Yazmaz mıyım, elbet yazarım.
AYŞE : Yolun açık olsun Yaşar'ım.
YAŞAR (*El sallayıp uzaklaşırken*) : Yakında gene buluşacağız, hem de hiç ayrılmamasıya...
AYŞE (*El sallayarak*) : Hem de hiç ayrılmamasıya... Gülegüle...
(*İkisi iki yana gider.*)

11. YER: *Resmî daire salonu.*

(*Bir resmî daire salonu. 1. Kadın Memur ve 2. Kadın Memur. Salona açılan bir oda kapısının önündeki sandalyede uyuklayan odacı. Gürültüler yükseldikçe ve bağırmalar arttıkça uyuklayan odacı birden uykudan sıçrar, sonra yine uyuklamaya başlar. Bir masada Erkek Memur. Yaşar girer. Elinde kâğıt tomarı. Kimin yanına gitsin diye bisüre şaşkın şaşkın bakındıktan sonra, iki kadın memurun yanına gider. Masanın önünde kadın memurların konuşmasının bitmesini bekler. Zaman zaman, elindeki kâğıtları kadın memurlara uzatacak gibi olur ama yüreklenemez. I. Kadın Memur, iki eli arasına bir yün çilesi germiş, 2. Kadın Memur da, o yün çilesini sağıp yumak yapıyor. İki kadın Memur da, abartılı sesler çıkartarak çiklet çiğniyor, zaman zaman balon yapıp patlatıyorlar ağızlarında.*)
1. KADIN MEMUR : Yani Nihal o kürkü gerçekten taksitle mi almış sanki...
2. KADIN MEMUR : Ne bileyim kardeş, kendisi öyle söylüyor, ben onun yalancısıyım.
1. KADIN MEMUR : A dünyada inanmam...
2. KADIN MEMUR : Günahı boynuna...
YAŞAR (*Ürkek*) : Acaba siz mi bakacaksınız bizim işe.
(*İkisi de Yaşar'ı hep duymazdan geleceklerdir.*)
1. KADIN MEMUR : İşit de inanma... O benim hotozuma anlatsın...
2. KADIN MEMUR : Canım, ben de inanmadım ya...
1. KADIN MEMUR : Bikere o kürkün taksitlerini ödemeye Nihal'in aylığı yetmez, öyle değil mi? Yok, başka bir kazancı varsa orasını bilmem.
YAŞAR (*Kâğıtları uzatarak*) : Bir başvurumuz vardı da...
2. KADIN MEMUR : Aman öyle söyleme, onun gibiler daha ne kazanç yolları bulur. Senin benim gibilerin aklı ermez o işlere.
1. KADIN MEMUR : Ayol o sahici kürk değil ki... Emitasyon...
2. KADIN MEMUR : Ne olursa olsun, sen ben neye alamıyoruz?

YAŞAR : Bayan... Rica ederim.

1. KADIN MEMUR : Bak ben meselâ, geçen kış yaptırdığım mantoyu giyiyorum hâlâ...

2. KADIN MEMUR : Ya benimki... Konfeksiyon, üç yıldır giyiyorum.

1. KADIN MEMUR : Valla, ne yalan söyliyeyim, benim de bir kürküm olsun isterdim doğrusu...

2. KADIN MEMUR : Kim istemez kardeş.

1. KADIN MEMUR : Biz kadın değil miyiz? Biz de giyinip kuşanmasını, takıp takıştırmasını biliriz onun kadar...

2. KADIN MEMUR : Biliriz ama... aması var.

YAŞAR : Bakar mısınız lütfen...

1. KADIN MEMUR : Ama sunisini dünyada giymem, olunca hakikisi olmalı.

(Canı sıkılan Yaşar, memurların ilgisini çekebilmek için, masanın kenarında parmaklarıyla trampet çalmaktadır.)

2. KADIN MEMUR : Suni muni, emitasyon memitasyon, kürküm olsun da tek, ne olursa olsun, ben razıyım...

1. KADIN MEMUR : Sırtıma bir hakiki astragan geçirmeden Allah canımı almasın... (*Birden sinirlenip bağırır Yaşar'a.*) Ay aman, başımda trampet çalıp durma öyle...

2. KADIN MEMUR : Kendine gel, burası resmî daire...

YAŞAR : Bağışlayın... (*Kâğıtları uzatarak.*) Bir işimiz vardı da...

2. KADIN MEMUR : İşin varsa bekle, her işin bir sırası var.

YAŞAR : Hayır yani... Demindenberi ş'apıyorum da...

2. KADIN MEMUR : Herhalde biz de burda boş durmuyoruz. (*Elinden yün çilesini bırakıp 2. Kadın Memura.)* Benim tükenmez kalemi gördün mü kuzum? Ne cehennemin dibine gider bu? (*Yaşar kendi tükenmez kalemini alır. Yaşar'a.)*Nedir o, ver bakayım. (*Yaşar'ın uzattığı kâğıt tomarını 1. Kadın Memura vererek.*) Bakar mısın şuna kuzum, ne istiyor...

1. KADIN MEMUR (*Kâğıtları alır, bakar*) : Haaa, sen bunu İbrahim Bey'e götüreceksin.

YAŞAR : Sağolun... İbrahim Bey kim oluyor?

1. KADIN MEMUR : Hoppalaaa... İbrahim Bey kim diye de sorulur mu?

2. KADIN MEMUR : Bu dairede memur işte...

1. KADIN MEMUR : İşin yoksa otur, bir de İbrahim Bey'in kim olduğunu anlat. Bunlarla uğraşılmaz kardeşim.

2. KADIN MEMUR : Bak, orda odacı var, git ona sor...

(Yaşar, uyuklayan odacının yanına gider. Sahne kararır. Işık, Yaşar'la Odacı'nın üstüne düşer.)

YAŞAR (*Seslenir*) : Bayım... Beyim... Bayım, beyim...

ODACI (*Birden uyanır. Sandalyenin üstünde bir ayağını altına alıp tesbih çekmeye başlayarak*) : Ne var? Ne istedin?

YAŞAR : Buralarda İbrahim Bey adında biri varmış da...

ODACI : Kim dedin, kim dedin?

YAŞAR : İbrahim Bey.

ODACI : Acep hangi İbrahim Bey? Bizim çaycı İbrahim olmasın...

YAŞAR : Yok, bu İbrahim Bey bu dairede memurmuş.

ODACI : Bu dairede İbrahim Bey çoook... Burda çalışanların yarısından çoğu İbrahim. Kiminin göbek adı İbrahim, kiminin esas adı İbrahim, kiminin baba adı İbrahim, kiminin küçük adı İbrahim... Hepsi de İbrahim oğlu İbrahim... Sürüylen İbrahim... Sana gerekli olanı hangi İbrahim? (*Bundan sonra Odacı, gittikçe hızlanarak İbrahim'leri sayarken Yaşar aptallaşır.*) Beyciğim İbrahim Bey var, şef İbrahim Bey var, üçüncü şubedeki İbrahim Bey var, Zeliha hanımın kocası İbrahim Bey var, şimdi aklıma gelmedi işte o İbrahim Bey var, iki katlı İbrahim Bey var, Deli İbrahim Bey var, Öksürüklü İbrahim Bey var, veznedar İbrahim Bey var, Şürmenaj İbrahim Bey var, Meymeneli İbrahim Bey var... Bizde daha çoook İbrahim Bey... Sen en iyisi, tevziat kalemindeki İbrahim Bey'e git.

YAŞAR : Neden ona gideyim?

ODACI : İbrahim beylerin en iyisi odur da ondan. Soyadını bilmediğine göre, nasıl olsa bütün İbrahim beyleri dolaşacak değil misin, ilkin ondan başla. Çünkü, durup dururken hiçbir yurttaşı sebepsiz yere terslemez de ondan... Böylé bir gayet kıymetli memur yani...

YAŞAR : Ama benim işim onunla mı bakalım...

ODACI : Onunla olsun olmasın... Bir gidip görüşsen ne kaybe-

dersin ki... Nasıl olsa bu dairedeki bütün İbrahim Beyleri bir bir dolaşacak değil misin... İlkin ondan başla. Bir de bakmışsın, şansın varsa, senin aradığın İbrahim Bey çıkmış... Say ki piyangodan büyük ikramiye...

YAŞAR : Hay Allah... Acaba İbrahim beylerden hangisi?

ODACI : Sen ne iş için arıyorsun İbrahim Bey'i?

YAŞAR : Bir miras işi de... Evrakta bir numara unutulmuş mu, eksik mi kalmış neymiş... İşte o numara için...

ODACI : Haaa... Öyle söylesene... Sen o zaman Numaracı İbrahim Bey'e gideceksin. Her evraka numara verdiğinden ona Numaracı İbrahim Bey derler. İki kat aşağı in, orda sor.

(Işık demeti söner. Başka bir ışık demetinde Yaşar ve Numaracı İbrahim Bey. Numaracı İbrahim Bey, iki sayfasını açtığı gazeteyi okumakta olduğundan, masasında, gazete arkasındaki yüzü görünmez.)

YAŞAR (*Bisüre bekledikten sonra*) : Affedersiniz... İbrahim Bey siz misiniz? (*Numaracı İbrahim hiç kımıldamaz, ses vermez.*) Efendim, ben... (*Yanıt almaz.*) İbrahim Bey'i arıyorum da... (*Numaracı İbrahim Bey'de ses ve kıpırtı yok Yaşar dikkatı çekmek için öksürür.*) İbrahim Beeey, İbrahim Beey...Siz misiniz?

NUMARACI İBRAHİM (*Gazeteyi yüzünden çekmeden, gazetenin arkasından çok sert sesi duyulur*) : Benim. Ne var? Ne olmuş? Ne istiyorsun? Sen kimsin?

YAŞAR : Hiiiç...Bişey yok da...Bir iş için beni...

NUMARACI İBRAHİM : Ne işiymiş o?

YAŞAR : İbrahim Bey'i arıyorum da ben. Bir evrakımız var da...

NUMARACI İBRAHİM (*Hep gazetenin arkasından*) : Ne evrakıymış o?

YAŞAR : Bir miras işi efendim. Dört yıldır sürüyor. Sonunda bitirdik bütün işlemleri çok şükür.

NUMARACI İBRAHİM (*Gazetenin arkasından*) : Bitirdiysen daha ne?

YAŞAR : Bir de İbrahim Bey ş'apacakmış dediler de...

NUMARACI İBRAHİM (*Gazeteyi çekmez. Başını gazetenin üstünden uzatarak*) : Ver bakayım şunu... (*Kâğıtları, gazeteyi*

çekmeden yandan alır.) Hmmm... (*Gazetenin arkasından konuşur.*) Burası değil... Yanlış...

YAŞAR (*Sinirlenmiş*) : Neresi peki?

NUMARACI İBRAHİM : Ne bileyim ben neresi yahu? Git başımdan...

YAŞAR : Beyim ben... bu dairede altı aydır dolanıp duruyorum...

NUMARACI İBRAHİM : Sen altı aydır, ya ben ne yapayım, yirmialtı yıl oldu burdayım.

YAŞAR (*Kızmış, birden gazeteyi çekip bağırır, gazete yırtılır*): Şu gazeteyi çek suratından da bişey söyle bize yahu... Burası neresi? Ne biçim devlet dairesi?

(Numaracı İbrahim bağırırken sahne aydınlanır. Bütün memurlar, odacı, hepsi Yaşar'ın başına toplanır.)

NUMARACI İBRAHİM : Vaaaay...Sen ha? Devletin memuruna... hakareeet ha... Gördünüz arkadaşlar...Hepiniz gördünüz. Hepiniz tanıksınız... Yırttı, yırttı... (*Bağırırken gömleğinin yakasını yırtmaktadır.*) Vazife başındayken, devlet memurunun hem yakasını yırttı, hem düğmesini kopardı... İşte düğme! Gördünüz hepiniz, tanıksınız...

SESLER :

— Gördük...Gördük.

— Tanığız elbet...

— Hem de görev başındayken...

— Memurun düğmesini koparmak ha, devlet memurunun...

(Yaşar, aralarında şaşırmış. Yaşar'ı tartaklarlar.)

1. KADIN MEMUR (*Bağırır*) : Poliiis!..

2. KADIN MEMUR : Telefon edin, polis gelsin, poliis..

ODACI : Dışardan istemez, bura polis dolu... (*Odacı, Yaşar'ın arkasından kollarını tutmuştur.*)

BİR MEMUR : Hemen bir tutanak yapalım...

BAŞKA MEMUR : Evet, tutanak...Görev başında bulunduğu sırada memurumuza saldırarak yakasını paçasını yırtıp düğmesini koparan...

YAŞAR (*İki polis gelip Yaşar'ın kollarına girer*) : Bu ne biçim iş,

hiç anlamadım. Kim suçlu, kim güçlü belli değil... Sizler ne biçim memursunuz yurttaşlar?..

(*Polisler Yaşar'ı götürürken.*)

HEP BİRDEN (*Dışardan*) : Haydaaaa...

YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi dışardan*) : İçeriiii... Hiçkimse dışarda kalmayacak... Herkes içerii...İçeriii... İçeri dedik, içeri... haydi içeri...

(*Dans ve şarkı başlar.*)

NUMARACI İBRAHİM (*Seyircilere*) :

Amca, dayı, hanım teyze
Tanıksınız, vurdu bize

ODACI (*Seyircilere*) :

Beybaba, abla, enişte
Olanları gördün işte

HEPSİ BİRDEN (*Seyircilere*) :

Allah için tanıksınız,
Yoksa sonra sanıksınız.

1. POLİS :

Fedakâr memurumuz görevini yaparken
Devletin memurunun düğmesini kopardı

2. POLİS :

Yırtık iki yakası bir araya gelmeyen
Devletin memurunun yakasını kopardı

YAŞAR :

Elbet bunlar deli değil
Güçlü suçlu belli değil
Vatandaşın cebindeki
Kimin eli belli değil
Haklı haksız belli değil

Bu böyle nereye gidiş
Anlamadım ne biçim iş
Bir numara almak için
Yıllar yılı uğraş didiş
Anlamadım ne biçim iş

MEMURLAR VE POLİSLER BİRLİKTE :

Zorladıkça bizi geçim
Biz de aldık yeni biçim
İster miydik böyle olmak
Senin gibi yanar içim
Aldık işte yeni biçim

İstersen gel sen ol memur
Bu maaşa böyle olur
İşlemleri beğenmezsen
Bu masaya gel sen otur
Bu maaşa böyle olur

1. POLİS :

Fedakâr memurumuz görevini yaparken
Devletin memurunun düğmesini kopardı

2. POLİS :

Yırtık iki yakası bir araya gelmeyen
Devletin memurunun yakasını kopardı

HEP BİRDEN (*Polisler Yaşar'ı götürürken*) : Haydaaaa...

YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi dışardan*) : İçeriii... Hiçkimse dışarda kalmayacak... Herkes içeriii...İçeriii...İçeri dedik, içeriii...Haydi içeriii...

12. YER : *Cezaevi koğuşu.* (1. Yerdir)

(*1. Mahkûm, 2.Mahkûm, Yaşar ve başka mahkûmlar.*)

1. MAHKÛM : Yahu Yaşar Yaşamaz, senin başından da geçmeyen kalmamış be kardeşim...

YAŞAR : Daha bunlar bişey değil ağabey, daha neler neler geldi başıma.

2. MAHKÛM : Vay beee... Hepimizin hayatı bir roman ama, seninki başka biçim...

3. MAHKÛM : Seni tuttu polisler peki, sonra ne oldu?

YAŞAR : Devletin memuruna, hem de görev başındayken hakaretten beni tutuklayıp attılar içeri...

2. MAHKÛM : Nasıl cezaevine atarlar seni yahu?..
1. MAHKÛM : Atamazlar...
YAŞAR : Ben de öyle diyorum ama, kime anlatacaksın... Ben iki kere ölmüşüm. Hem de daha doğmadan ölmüşüm. Hem de şehit olaraktan ölmüşüm. Şehit adam cezaevine atılır mı? Sözden anlayan yok.
3. MAHKÛM : Vay beee...
YAŞAR : Okula gideceğim, ölmüşsün diyorlar. Askere alacaklar, yaşıyorsun diyorlar. Mirasımı alacağım, ölmüşsün diyorlar. Babamın borcunu alacaklar, yaşıyorsun diyorlar. Nüfuskâğıdımı istiyorum, ölmüşsün diyorlar. Cezaevine tıkacaklar, yaşıyorsun diyorlar. Ne zaman ölmüşüm, ne zaman yaşıyorum, anlamadım gitti.
1. MAHKÛM : Yahu Yaşar Yaşamaz, Karakaplı Nizamî Bey'e gitseydin, şıp diye alırdın nüfuskâğıdını be...
YAŞAR : Kim bu Karakaplı Nizamî Bey?
2. MAHKÛM : Ay bilmiyor musun yoksa?..
1. MAHKÛM : Karakaplı Nizamî Bey'e gidecektin ki...
3. MAHKÛM : Hiç söyleyen olmadı mı?
YAŞAR : Yooo...
2. MAHKÛM : Onu bilmeyen var mı? Namı dünyayı tutmuş...
YAŞAR : Bizim oralara gelmemiş demek...
1. MAHKÛM : Bu memlekette yaşayan herkes bilir onu, gayetle meşhur.
2. MAHKÛM : Karakaplı Nizamî Bey'in yapamayacağı yoktur. Ölüyü ipten alır, diriyi ipe verir. Azrail olsa hakkından gelir.
YAŞAR : Yok yahu...
3. MAHKÛM : Nizamî Bey'e başvursaydın, senin nüfus işini de, okul işini de, askerlik işini de, miras işini de söker atardı.
2. MAHKÛM : Akıl edip Karakaplı Nizamî Bey'e gitseydin, o sana iş de bulurdu.
YAŞAR : Allah Allah... Ben her yere başvurdum da, demek bir o dediğiniz Karakaplı Nizamî Bey'i atlamışım. Vahvah... Bileydim.
1. MAHKÛM : Ne diyorum sana, en karmakarışık işleri şıp diye çözer.

YAŞAR : Buraya geldiğimdenberi boyuna Karakaplı Nizamî Bey'den sözediyorsunuz. Kim bu adam? Avukat filan mı?
2. MAHKÛM : Avukat kaç para eder Karakaplı Nizamî Bey'in yanında...
YAŞAR : Milletvekili filan mı yoksa?
1. MAHKÛM : Milletvekili de kaç para eder Karakaplı Nizamî Bey'in yanında...
YAŞAR : Allah allah... Yoksa bakan makan mı?
3. MAHKÛM : Bakan makan kaç para eder Karakaplı Nizamî Bey'in yanında...
YAŞAR : Amanın... Yoksa şey mey mi?
1. MAHKÛM : Şey mey kaç para eder Karakaplı Nizamî Bey'in yanında.
YAŞAR : Artık bilemeyeceğim, daha yukardakileri duymadım.
2. MAHKÛM : Oğlum, sen bu memlekette yaşamıyor musun be...
3. MAHKÛM : Nizamî Bey için yok yok, yoku var eder, varı yok eder. Onun için olmaz olmaz. Olmazı oldurur, oluru olmazlar.
YAŞAR (*Çok şaşmış*) : Allah allah...Yani nasıl yapıyor?
2. MAHKÛM : Yanisi şu ki, karakaplı kitaba uydurur. Karakaplı kitap ne demek? Kanunlar demek... Hiçbir zaman kanunsuz iş yapmaz. Onun için kendisine Karakaplı derler.
1. MAHKÛM : Yani kanununa uydurup, her işi nizâmî biçimde yaparak, en olmazı tereyağdan kıl çeker gibi çeker alır... Buyüzden ona Karakaplı Nizamî Bey derler...
YAŞAR : Haaaa... Şimdi aydım. Nizamî Bey diye biri var da, onun soyadı da Karakaplı sanıyordum. (*Kahkahalar.*) Bu Karakaplı Nizamî Bey, bana nüfuskâğıdı çıkarabilir mi?
2. MAHKUM : Ne demek, bu memleketin bütün çıkmaz işleri ondan sorulur.
YAŞAR : Ne gibi ağabey?
3. MAHKÛM : Hayalî ihracat gibi, banka kurup banka batırmak gibi, batan bankayı çıkarmak gibi, holding kurup hileli iflas gibi, konkordato monkordato gibi... Askerlikten terhis tezkeresi gibi, nüfuskâğıdı gibi, lisans gibi, tahsis gibi, pasaport gibi, diploma gibi, tapu gibi...

2. MAHKÛM : Sana öyle bir nüfuskâğıdı çıkartır ki aklın durur. Nerde doğmak istersen ora doğumlu olursun. Kaç yaşında olmak istersen, doğumunu o tarihe uydurur. Babanın kim olmasını istersen, onun oğlu olursun.

1. MAHKÛM : İstersen bonservis verir, diploma verir. Üniversitenin hangi fakültesinden istersen... Mühendis ol, doktor ol, hakim ol...

YAŞAR : Yok daha neler...

2. MAHKÛM : Sen ne diyorsun Yaşar Yaşamaz, bu Karakaplı Nizamî Bey, bakanlıktan daha çok diploma dağıtıyor.

3. MAHKÛM : İstersen pasaport da verir. Diyelim hükümet, günde bin pasaport mu veriyor, Karakaplı Nizamî Bey günde ikibin verir.

YAŞAR : Allah razı olsun adamdan.

2. MAHKÛM : Yahu bu Karakaplı Nizamî Bey olmasa, memlekette bütün işler yatar be...

YAŞAR : Ah bilseydim... Bilemiyordum ki... Ama şimdi öğrendim, sağolun. Kısmet olur da hapisten çıkarsam, ilk işim Karakaplı Nizamî Bey'e gitmek olsun. Adresini verin bana. (*Mahkûmlar kahkahalarla gülerler.*) Neye güldünüz ağbiler?

1. MAHKÛM : Karakaplı Nizamî Bey burda be...

YAŞAR : Nee? Nasıl burda? Cezaevinde mi?

1. MAHKÛM : Elbet... Beyler koğuşunda...

YAŞAR : Aman etme ağabey, anlattıklarınıza göre bu adamın bunca marifeti var da, nasıl olmuş kendini bir hapisten kurtaramamış....

3. MAHKÛM : Hey avanak Yaşar Yaşamaz, sen adam olmazsın. Karakaplı Nizâmî Bey bir tane değil ki...

1. MAHKÛM : Hamdolsun memleketimizin her bir yerinde var; cezaevinde var, dışarda var, içerde var, her yerde...

YAŞAR : Her yerde ha?

2. MAHKÛM : Yeter ki sen onun dilinden anla... Tanı onu.

YAŞAR : Demek, bir ruh gibi...

3. MAHKÛM : İyi bildin, bir ruhtur Karakaplı Nizamî Bey. Onun var olmadığı yer ve zaman yoktur.

YAŞAR : Allah eksikliğini göstermesin...

(*Hep birlikte dans ederek şarkı söylerler.*)

Öldük mü kaldık mı bilelim
Eğer yaşıyorsak kalalım
Gerçekten öldükse ölelim
Söyleyin ne halt eyleyelim
Tene nenni ni nami
Karakaplı Nizamî
Sakın unutma emi
Karakaplı Nizamî
Yaşar ne Yaşar ne yaşamaz
Bunca engelleri aşamaz
Her daireyi dolaşamaz
Yoruldu koşmaktan koşamaz
Tene nenni ni nami
Karakaplı Nizamî
Sakın unutma emi
Karakaplı Nizamî

Tene nenni ni nami
Her yerde hazır nazır
Sakın unutma emi
Karakaplı Nizamî

HEPBİRDEN : Haydaaaaa...

YARIMPORSİYON (*Düdük öttürerek girer*) : İçeriii...Hiçkimse dışarda kalmayacak. Herkes içerii...İçeriii...İçeri dedik, içeri... Haydi içeriii...

(Tıpkı 1.Bölümde olduğu gibi hep birlikte şarkı söyleyerek dans edilecektir.)

HEP BİRLİKTE :

Kimisinin adı Yaşar
Kimisinin kendi yaşar
Kendin yoksa adın var ya
Patlat bir arabesk Yaşar

YAŞAR :

Ne altın ne gümüşüm
Ben doğmadan ölmüşüm
Bu dünyada ben yokum
Kalplere gömülmüşüm

HEP BİRLİKTE :

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

1. MAHKÛM :

Bir elimde falçata
Bir elimde keski
Söyleriz evvel eski
Patlatın arabeski.

HEP BİRLİKTE :

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

2. MAHKÛM :

Bizde herşey harbi
Bir sözüm var ağbi
Şeyh Zübeyir demiş
Tu bi or nat tu bi

HEP BİRLİKTE :

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

YAŞAR :

Biz yaşasak ne olur
Yaşamasak ne olur
Yaşar olmasa olur
Vatan yaşasın yeter

HEP BİRLİKTE :

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

YAŞAR :

Gözyaşım olmuş dere
Boğulmuşum kedere
Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

HEP BİRLİKTE :

Hey avanak avanak
Ulan kaderi bırak
Kader sana neylesin
Hele bir aynaya bak

Hey dangalak dangalak
Ulan kaderi bırak
Kader sana neylesin
Kafaya bak kafaya

1. YER : *Resmî daire.*

(Bir resmî dairenin içi. Geniş salon. Merdiven. Sahanlık. Çok kalabalık. İşlem izleyen yurttaşlar. Memurlar.

Hademeler. Odacılar. Bütün bu kargaşalık, zaman zaman koreografik bir devini gösterecektir. Sözleri ve devinileri müzik destekleyecek. Devini temposu gittikçe artacak. İnsanlar kukla gibi devinecekler. Merdivenden inen, sahanlıktan geçen, ortalarda dolaşan insanlar birbirlerine teleserek sorarlar.)

— Tahakkuk şefi kimmiş, bilen var mı?
— Bilmiyorum, Siz, Zat işleri nerde, biliyor musunuz?
— Danışmaya gidin, danışmaya sorun.
— Danışma nerde?
— Ben de danışmayı arıyorum.
— Selim Bey'i arıyorum da...Nerde acaba?
— Kaleme sorun...
— Kalem nerde?
— Muhasebeyi biliyor musunuz nerde?
— İkinci kısım alt katta mı?
— Bilmem... Benim işim üçüncü şubede, ama bulamıyorum.

YAŞAR (*Kucağında dosyalar, kâğıtlarla merdivenden iner. Çok sevinçlidir. Bir memurun masasının önünde durur*) : Memur bey, herbişeyi yapıp tamamladım çok şükür. Babamın bütün vergi borçlarını ödedim. Pullar, damgalar, mühürler, hepsi hepsi tamam... Şimdi bir sıra numarası almaya kaldı iş. Sizden sıra numarasını da alınca, artık baba mirasını hakkettim Allahın izniyle...

BİR MEMUR : Haa, senin şu miras işi...

YAŞAR : Evet...Artık beni buralarda tanımayan kalmadı. Sıra numarasını da verdin mi mirası aldım demek.

BİR MEMUR : Alırsın inşallah.

YAŞAR : İnşallahı maşallahı kaldı mı artık bunun? Kaç zamandır uğraştım, koştum, didindim ama, sonunda bütün işlemleri yaptırdım.

BİR MEMUR : Tamam mı hepsi?

YAŞAR : Fazlası var, eksiği yok...Hepsi tamam. (*Elindekileri uzatır.*) Buyur bak memur bey. Bir sizin havaleniz kaldı. Sonra gidip bankadan parayı alacağım.

BİR MEMUR (*Tek tek kâğıtları kaldırıp denetlerken konu-*

şur): Hmmm... Evet, kayıtlar tamam... Müdür beyin imzası... Hmmmm... Kaşe? O da var... Hmmm... Şube müdürünün parafesi... Eveeeet, o da tamam... Hmmm... Bakanlığın onayı... Tamam... Hmmm... Harç da yatırılmış... İyi iyi... Hmmm... Vesikalık fotoğraflar ilişik... Hmmmm... İkamet senedi... Tamam... Parafe edilmiş... Hmmm... İmza, o da tamam...

YAŞAR (*Mutlu*) : Tamam canım, herbişey tamam...

BİR MEMUR (*Şaşırmış, birden*) : Aaaaa...

YAŞAR : Ne oldu ki Memur Bey?

BİR MEMUR : Rapor var, evet... İlişiği de var, tamam. Var ama... İlişik raporun dosya numarasını da yazmışlar, tamam... Tamam ama, onay belgesinin numarası yok burda... (*Bir Memur, önemli bişey keşfetmenin sevinci içindedir.*)

YAŞAR (*Bozulmuş*) : Aman memur bey, bizim bu kâğıtlara o kadar çok numara vuruldu ki, baştan sona numara...Ne neyin numarası belli değil. Varsın bitek numara da olmayıversin.

BİR MEMUR : Sorun numara değil ki... O numaranın onaylanması gerekir.

YAŞAR : Etme Memur Bey... Gücümüz neye yeterse seni de görelim, bitir şu işimizi...

BİR MEMUR : Benim için hava hoş. Ben havale ederim ama, müdür beyin onayı olmayınca, sen babandan miras kalan parayı alamazsın.

YAŞAR : Eyvaaah, n'olacak şimdi?

BİR MEMUR : Onaylatacaksın. Müdür Bey'in onayı gerekir... (*Yaşar'ın kâğıtlarını karıştırırken birden.*) Aaaa!

YAŞAR : Gene ne var?

BİR MEMUR : Dur bakayım... Bugün ayın onaltısı, değil mi? Tamam...Sen bu parayı yarın almak zorundasın. Önce evrakı müdür beye onaylatıp sonra hemen yarın parayı almalısın. Yoksa...

YAŞAR : Neden canım, benim hakkedilmiş param değil mi, ne zaman istersem o zaman alırım.

BİR MEMUR : I-ıh... Sen bu parayı yarın almak zorundasın.

YAŞAR : Neden?

BİR MEMUR : Düyuna kalır da ondan...Düyuna kalmış bir parayı söküp almak için bir insan ömrü ya yeter ya yetmez.
YAŞAR : Yani bu düyun dediğin kim oluyor?
BİR MEMUR : Düyun demek, zamanında alınmayan para devlete kalır demek.
YAŞAR : Para yanar mı?
BİR MEMUR : Yanmasına yanmaz. Yansa iyi. Hiç olmazsa umudunu keser, kurtulursun. Yanmaktan beter, işin yoksa uğraş dur.
YAŞAR : Öyleyse ben hemen müdür beye gidip onaylatayım da, yarın da erkenden paramı alayım.
BİR MEMUR : Onaylatıp yine bana getireceksin ki, numarasını vereyim.
YAŞAR : Müdür Bey'i nerde bulurum? Odasında mıdır?
BİR MEMUR : Sanmam... Müdür Bey genellikle Meloş'un odasındadır. Meloş'un odasına bak, orda yoksa, Meloş Müdür beyin odasındadır.
YAŞAR : Meloş? Kim bu Meloş?
BİR MEMUR : Meloş canım, Müdür Beyin sekreteri... Adı Melahat da, ona burda Meloş derler...

(*Yine o devini başlayacaktır. Gidip gelmeler, koşuşmalar. Yazımakinesi sesleri.*)

YAŞAR : Acaba Meloş Hanım nerde?
BİRİSİ : Ne bileyim ben nerde yahu? Ben Betüş hanımı arıyorum. Sen biliyor musun nerde Betüş hanım?
YAŞAR (*Hızla giderken başkasına çarpar*) : Affedersiniz.
BAŞKASI : Yavaş be...Öyle çarpılır mı insana...
YAŞAR : İsteyerek olmadı...
BAŞKASI : Yok bir de isteyerek çarpacaktın...
YAŞAR : Acelem vardı da... Meloş hanımı ararken...
BAŞKASI : Ben de onu arıyorum.
YAŞAR : Ben aslında Müdür Bey'i arıyorum da... Müdür Bey'in yanındaymış.
BAŞKASI : Ne yapacaktın Meloş hanımı?..
YAŞAR : Hiiiç... Müdür Bey'i soracağım nerde diye... Siz ne yapacaktınız Meloş Hanımı?..

BAŞKASI : Ah, bir elime geçirsem onu...Boşuna zaman kaybetmeyelim.
YAŞAR : Aman Meloş hanımı bulursanız bana haber verin, n'olur... (*Bir kadın memura.*) Meloş hanımın nerde olduğunu biliyor musunuz?
KADIN MEMUR : N'apacaktın Meloş'u?
YAŞAR : Bir iş için...
KADIN MEMUR : Ne işiymiş. Söyle, belki biz de yaparız.
YAŞAR : Efendim, ben asıl Müdür Bey'i arıyorum da... Müdür Bey, Meloş hanımın yanındaymış...
KADIN MEMUR : Meloş, şefin yanına gitti.
YAŞAR : Şef nerde?
KADIN MEMUR : Hangi şef?
YAŞAR : Siz dediniz ya, Meloş Hanımın yanına gittiği şef...
KADIN MEMUR (*Seslenir*) : Çocuklar! Şefin nerde olduğunu bilen var mı.
BİR KADIN : Şef mi? Demin tuvalete doğru gidiyordu ama, çıktı mı çıkmadı mı, bilmem...
YAŞAR (*Bir adama*) : Affedersiniz, şef nerde?
BİR ADAM : Şef, şef, şef... Mazhar Bey'in yanında olacak. (*Hızla gider.*)
YAŞAR : Teşekkür ederim. (*Başka birine.*)Mazhar Bey nerdedir, biliyor musunuz?
BAŞKA BİRİ : Ne yapacaksın Mazhar Bey'i?
YAŞAR : Mazhar Bey'e şefi soracağım, şefe Meloş Hanımı soracağım, Meloş Hanıma da Müdür Bey'i...Şef, Mazhar Bey'in yanına gitmiş de...
BAŞKA ADAM : Allah göstermesin. Şef ne diye Mazhar Bey'in yanına gidecekmiş. İmkânsız.
YAŞAR : Neden.
BAŞKA ADAM : Mazhar Bey, iki ay önce sizlere ömür... (*Hızla gider.*)
YAŞAR : Başınız sağolsun....
ÇAYCI (*Elinde çay bardakları askısıyla girer*) : Haniya demli çaylar. Çaylarım filiiiiz... (*Memurlara çayları dağıtır.*)
YAŞAR (*Çaycıya*) : Kardeş, Meloş Hanım nerde, biliyor musun?

ÇAYCI : Meloş'un nerde olduğunu bilmeyen mi kaldı? Müdürün odasına bak.
YAŞAR : Ben de zaten Müdür Bey'i arıyordum. Odası nerde?..
ÇAYCI : Nah karşısı...
(*Yankılanarak büyütülmüş sesler duyulacak.*)
— Ayten Hanım, Ayten Hanım!..
— İkinci kısmı bilen var mı?
— Muhasebe müdürünü gören var mı?
— Melooos, Meloş Hanım...
— Hop dedik, çaylarım filiiiz...
— Müştak Bey hangi serviste?
— Vezneyi arıyorum, bilen var mı?
ŞİŞMAN KADIN (*Elinde kâğıt tomarlarıyla Yaşar'ın kucağına yığılarak*) : Ay bittim... Ölüyorum. Ah aman, tıkandım... Merdivenleri inip çıkmaktan dizlerime kara su indi.
YAŞAR (*Şişman kadına destek olarak*) : Siz kimi arıyordunuz?
ŞİŞMAN KADIN : Kimi aradığımı biliyor muyum oğlum, hepsini birbirine karıştırdım. Aklım büsbütün karışmasın diye kimin kimin yanına gittiğini defterime yazdım. (*Çıkardığı cep defterini-makine hızıyla okur.*) Şube müdürünü bulup, muavin beyin sekreterini soracağım. Sekreterden Cemal Bey'i, Cemal Bey'den Haşim Bey'i...Haşim Bey, ikinci kısım müdürüne gitmiş, ikinci kısım müdürü ayniyat muhasibine o da Nebahat Hanım'ın yanına... Nebahat Hanım nerde biliyor musun?
YAŞAR : Ben de Meloş Hanımı...Acelem var da... (*Oda kapısı önünde sandalyeye oturmuş, el radyosundan maçı dinleyen odacının yanından oda kapısına yaklaşır.*)
ODACI (*Konuşurken, maç spikerinin sesi de duyulur*) : Heeey, dur bakalım, nereye öyle selamsız sabahsız...
YAŞAR : Müdür Bey'i göreceğim de...
ODACI : Eeee, biz burda neciyiz, kimiz? Eşşekbaşı mıyız?
YAŞAR : Estağfurullah...
ODACI : Estağfurullahsa, bir sorup danışsana...
YAŞAR : Pekiy, ne sorayım?
ODACI : "Müdür Bey'i görebilir miyim?" diye sor.
YAŞAR : Müdür Bey'i görebilir miyim?

ODACI : Hah şöyleee... Müdür Bey'i göremezsin.
YAŞAR : Neden?
ODACI : Müdür Bey yok da ondan.
YAŞAR : Müdür Bey kimin yanına gitti?
ODACI : Senin dünyadan haberin yok be...
YAŞAR : N'olmuş dünyaya?
ODACI (*El radyosundan spikerin "Gool" diye bağırdığı duyulunca*) : Gol, gol, gol... (*Sevinçle Yaşar'a sarılıp.*) Geçirdik, geçirdik bir tane...
YAŞAR : Ne oldu?
ODACI : Attık, attık...Şimdi Müdür Bey'i görmeli...
YAŞAR : Evet, görmeli ama nasıl.
ODACI : Müdür Bey maçta, maçta...
YAŞAR : Ama bugün tatil değil ki...
ODACI : Olsuuun... Tozkoparan takımının maçı oldu mu, o gün Müdür Bey hasta olur, maça gider.
YAŞAR : Meloş?
ODACI : Maçta, maçta...
YAŞAR (*Ağlamaklı*) : Müdür Bey'in onayı olmazsa benim mirasım düyuna kalıyormuş... Meloş Müdür Bey'in yanında, Müdür Bey maçta, maç kimin yanında?.. Yani nerde?
ODACI : Şaşırdın mı sen? Maç nerde olur? Stadyomda elbet...

2. YER : *Stadyum.*

(*Stadyumun yönetim yerlerinin bulunduğu koridor. Bir kapı üstünde "Müdüriyet" yazılı. Koridorun açık kapısından tribünlerin bir bölümü görünür.*)
(*Seyircilerin gürültüleri ve sesleri. Uğultular.*)
— Yuuuuu... Yuuuu...
— Ver ulan, Hasan'a ver...
— Tuh beeee...
— Gool...
— Vay inek arabaları...Yuuu...
— Kova hakem... Hakeme gözlüük...

YAŞAR (*Tribündeki seyirciler arasında, iki elini ağzına boru yapmış, bağırıyor*) : Meloş Hanım... Meloş Hanım... Müdür Beeey! Müdür Beeey... (*Bir seyirciye*) Kardeşim, Müdür Bey buralardaymış, tanıyor musunuz?

BİR SEYİRCİ : Çekil ulan sığırcık, ne müdürü...

BAŞKA SEYİRCİ : Manyak mı ne? Müdür diye bağırıp duruyor...

YAŞAR : Meloş Hanıım...

BİR SEYİRCİ : Ulan çek arabanı... Bela mısın be...

YAŞAR : Müdürü arıyorum da...

BAŞKA SEYİRCİ : Bak orda polis var, git ona sor. Hazır haftaym da olmuşken...

YAŞAR (*Polise*) : Müdür beyi arıyorum, bir dileğim var da... Çok önemli... Bana yardım eder misiniz?

POLİS : Gel benimle... (*Müdür'ün önündeler.*) Sizi arıyor, Müdür bey, bir şikâyeti varmış.

YAŞAR (*Sevinmiş*) : Yok, estağfurullah, şikâyet değil... Bir evrak vardı da... Sizin onaylamanız gerekiyormuş. Sizi aradım, stadyuma gittiğinizi söylediler. Sonra Meloş hanımı da aradım.

MÜDÜR : Ne diyorsun sen?

YAŞAR : Yok, bişey dediğim yok... Hani, maksadım şu ki... Bizim bir miras işimiz vardı da... Dört yıl uğraştıktan sora, çok şükür işi sonuna getirdik. (*Müdür, polise eliyle Yaşar'ın deli olduğu işareti yapar.*) Her bir işlem bitti, bir sizin onayınız kalmış...

MÜDÜR : Sen ne diyorsun, anlamıyorum ki...

YAŞAR : Aslında ben de pek anlamıyorum. Müdür bey stadyumda rahatsız etmiyeyim, dedim. Ama bugün bu onay işi olmazsaymış, bizim para düyuna kalırmış...

MÜDÜR (*Polise*) : Ayrılmayın lütfen... Siz de bulunun da...

YAŞAR : Meloş Hanım'ı çok aradım, önce sizin odanızda dediler, sonra muhasebeciye gitmiş dediler. Muhasebeci bey de...

MÜDÜR (*Polise*) : Alın, götürün bunu...Saçmalıyor...

POLİS (*Yaşar'a*) : Çık dışarı!...

YAŞAR (*Polis dışarı çıkarmaya çalışırken derdini anlatmaya çalışır.*) : Muhasebeci Belma Hanım'ın, Belma hanım da Selma Hanım'ın, Selma Hanım da... Ben asıl Meloş Hanım'ı bulsaydım...

MÜDÜR : Başlatma Meloş'undan...Çık dışarı...

YAŞAR (*Polisin elinden kurtulmaya çalışıp çırpınarak, artık çıldırmıştır*) : Meloş Hanım'ın...

MÜDÜR : Meloş Hanım'ın da....

YAŞAR (*Haykırır*) : Ben de, ben de...Meloş Hanım'ın da, müdürün de, dairesinin de, mirasının da, stadyumunun da... Hepinizin de...

MÜDÜR : Herif deli be, atın tımarhaneye...

(*Stadyumdan uğultulu sesler, gürültüler duyulur.*)

— Yuuuu... Kovaaa...

— İneeek...

— Ulan o hopsayit...

— Senin gibi hakemin...

HEP BİRDEN : Haydaaaaa...

YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi dışardan.*) : İçeriii... Hiçkimse dışarda kalmayacak...Herkes içeri... İçeriii...İçeri dedik, içeriii... Haydi içeri...

YAŞAR (*Sahnenin önüne gelip seyircilere*) : Aslında beni tımarhaneye atamazlar. Çünkü ben ölmüşüm, hem de şehit olup ölmüşüm; hem de iki kez şehit olmuşum. Biri Çanakkale'de, doğumumdan çok önce, biri de Dersim'de. Hiç şehit tımarhaneye atılır mı? Okula gideceğim, ölmüşsün diyorlar. Askere alacaklar, yaşıyorsun diyorlar. Evleneceğim, ölmüşsün diyorlar. Vergi alacaklar, yaşıyorsun diyorlar. Mirasımı alacağım, ölmüşsün diyorlar, tımarhaneye atacaklar, yaşıyorsun diyorlar.

HEP BİRDEN : Haydaaaa...

(*Hep birlikte şarkı ve dans.*)

Ah ulan Meloş ah ulan Meloş
O masaya koş bu masaya koş
Sonunda anladım ki hepsi boş
Aslında hepsi faşa fişi foş

Ah ulan meloş ah ulan Meloş

Tek günüm geçmedi dünyada hoş
İçkiden değil çileden sarhoş
O masaya koş bu masaya koş
Aslında hepsi faşa fişi foş
Ah ulan Meloş ah ulan Meloş

3. YER : *Akıl hastanesinde Başhekimin odası.*

(*Yaşar, akıl hastanesinin iki gardiyanı arasındadır. İki de hemşire ve başhekim.*)

BAŞHEKİM : N'oldu yine?
1. HEMŞİRE : Başhekim bey, yine tutturdu ben iki yerde şehit olmuşum, beni burda tutamazsınız diye...
1. GARDİYAN : İyice azıttı.
2. GARDİYAN : Zor getirdik buraya...
2. HEMŞİRE : İğne de yaptırtmıyor.
1. HEMŞİRE : Ben deli değilim diye dünyayı ayağa kaldırdı.
2. HEMŞİRE : Durmadan Meloş'a sövüyor.
1. HEMŞİRE : Kriz gelince bana getir demiştiniz.
2. GARDİYAN : Direndi ama tuttuk getirdik.
BAŞHEKİM : Siz çıkın dışarı...
1. HEMŞİRE : Ama...
2. HEMŞİRE : Sonra Başhekim bey...
BAŞHEKİM : Çıkın, dedim. (*Öbürleri çıkar, Yaşar kalır.*) Otur bakalım Yaşar Yaşamaz.
YAŞAR (*Oturur*) : Sağolun...Efendim, aylardır beni burda deli diye tutuyorlar. Vallahi billahi deli değilim.
BAŞHEKİM : Oğlum, sen hiç deliyim diyen deli gördün mü? Deliler deliyim demez... Bilmezler ki deli olduklarını... Dünyada hiçbir deli, ben deliyim diyecek kadar deli değildir.
YAŞAR : O zaman?..
BAŞHEKİM : N'olmuş o zaman?
YAŞAR : Deliyim demeyen herkes deli...

BAŞHEKİM : Elbet...
YAŞAR : Ya siz?
BAŞHEKİM : Ben de bu memlekette yaşamıyor muyum oğlum. Hem bu memlekette yaşayıp hem de delirmemek olur mu.
YAŞAR : Demek, ben şimdi deliyim...
BAŞHEKİM : Hepimiz gibi...
YAŞAR : Estağfurullah... Ya büyüklerimiz?
BAŞHEKİM : Büyükler büyük deli, küçükler küçük...
YAŞAR : Demek, bizim memleketin havasından suyundan...
BAŞHEKİM : Yok canım... Tersine, memleketin havasızlığından susuzluğundan...
YAŞAR : Ama efendim, herkes deli olsa bile, ben olamam... Çünkü ben ölmüşüm, hem de iki kez, hem de şehit olaraktan, hem de daha doğmadan, biri Çanakkale'de, biri Dersim'de... Deliler de ölür ama, hiç ölüler delirir mi?
BAŞHEKİM : Ölmüşüm, diyorsun. Öldüğünden haberin olmadı mı?
YAŞAR : Olsa hiç ölür müydüm? Resmî makamlar, iki yerde şehit olduğumu söylüyor; ben de onların yalancısıyım.
BAŞHEKİM : Kösenin yaşına, devenin gidişine, bir de hükümetin işine akıl ermez oğlum.
YAŞAR : Siz de biliyorsunuz ki, benim aklımdan hiçbir zorum yok.
BAŞHEKİM : Biliyorum oğlum. Sen de herkes kadar delisin, ne daha az, ne daha çok... Yani dışardakiler gibi. Üstelik şehitsin de...
YAŞAR : Öyleyse beni neden taburcu etmiyorsunuz?
BAŞHEKİM : Edemem Yaşar Yaşamaz. Ben ne yapabilirim? O sana iki kez şehitsin diyen resmî makamlar, bana da nüfuskâğıdı olmayanları taburcu etme, diyor.
YAŞAR : E n'olacak böyle? Boşuboşuna beni burda tutacak mısınız?
BAŞHEKİM : Sen laf anlamıyorsun oğlum... Dışardakilerden daha çok akıl hastası olmadığını ben de biliyorum. Nüfuskâğıdın olmayınca nasıl çıkartayım burdan seni? Hastanenin çıkış defteri var, oraya kaydının geçmesi gerekir; senin kaydın

kuydun yok ki...Kaydında ölü gözüküyorsun, ölüyü nasıl taburcu edelim? Öyle değil mi?

YAŞAR : Orası öyle... İyi de, nüfusum yok diye ben ölene dek burda mı kalacağım?

BAŞHEKİM : Yooo... Kim diyor sana burda kal diye.

YAŞAR : Ne yapayım?

BAŞHEKİM : Git burdan, git...

YAŞAR (*Giderken*) : Peki efendim.

BAŞHEKİM : Nereye?

YAŞAR : Git dediniz ya, koğuşa gidiyorum.

BAŞHEKİM : Öyle değil... Yani kaç git hastaneden. Sen bizim haberimiz olmadan kaçıp gidersen, o zaman sorumluluk senin, biz de hastaneden bir hasta kaçmıştır diye aylık çizelgeden bir hastayı düşeriz. Anladın mı?

YAŞAR : Anladım efendim. Bu gece kaçarım, evvel allah sonra sayenizde.

BAŞHEKİM : Ama aramızda kalsın...İkimizden başkası bilmeyecek.

YAŞAR : Sağolun efendim.

BAŞHEKİM : Burası koca İstanbul... Kim senin nerden iki kez şehit olduğunu bilecek, kim senin ölmüş olduğunu bilecek... Seni de herkes gibi diri sanırlar. Kim senin nüfuskâğıdın olmadığını bilecek... Ama ne yap et, bir nüfuskâğıdı uydur kendine...

YAŞAR : Sağolun...

BAŞHEKİM : Hadi gülegüle Yaşar Yaşamaz. Unutma haa, aramızda kalacak.

YAŞAR : Elbet efendim.

4. YER : *İstanbul silüeti önünde Yaşar.*

YAŞAR (Dertli, acılı söyler. Müzikli):

Istanbul dedik de özendik geldik
Kaldırım taşına uzandık kaldık
Canımızı verdik harçlık kazandık

Onu da elimden aldın Istanbul

Istanbul dediğin zenginin tahtı
İşsizlik halkasını boynuma taktı
Nedir bu zavallı Yaşar'ın bahtı
Beni özlemlere saldın Istanbul

Kaldırım taşları dizime zarar
Su kurşundan akar özüme zarar
Güzeller çoktur gözüme zarar
Gözümde gönlümde kaldın Istanbul

(*Üçkâğıtçı Istanbul külhanbeyi Kâzım girer. Yaşar'ı dinler.*)

Bir denecik ayşem uzattık sözü
Ağlamaktan görmez Yaşar'ın gözü
Yakar tüm dünyayı içimin közü
Dert olup gönlüme daldın Istanbul

KÂZIM : Merhaba arkadaşım...

YAŞAR : Merhaba...

KÂZIM : Çok yanık söyledin yahu, benim de yüreğime dokundu be...

YAŞAR : Ooof, of...

KÂZIM (*Yaşar'ın yanına yere oturur*) : Bir zorun mu var arkadaşım, nedir, n'oldu? Karadeniz'de gemilerin mi battı?

YAŞAR : İşsizlik be ağabey, daha ne olsun...

KÂZIM : Sen namuslu, vicdanlı bir delikanlıya benzersin, sana bir iyilik yapayım, yaşadıkça yat kalk bana dua et...

YAŞAR : Aman nedir söyle, kulun kölen olayım.

KÂZIM : Seninle ortak bir iş kuralım. Tonla para kazanırsın namussuzum.

YAŞAR : Yok yahu... Nasıl bir iş bu?

KÂZIM : Sen işe karışma... O iş benim işim, ben anlarım o işten... Sen otur, paraları topla, o kadar... Anladın mı.

YAŞAR : Anladım.

KÂZIM : Anladınsa iyi...

YAŞAR : Anladım da, sen gene anlat; ne iş yapacağız?

KÂZIM : Benim işim manavlık, anladın mı? Seninle iyi bir yerde bir manav dükkânı açacağız, anladın mı? Bu benim zenatim, ben bu işin ustasıyım, anladın mı?
YAŞAR : İyi ama ağbeyciğim, benim nüfuskâğıdım yok.
KÂZIM : Varsın olmasın... Benim var ya... Dükkânın kontratını, ruhsatını benim üzerime yaparız. Ben paralara elimi bile sürmem. Paraları sen topla, anladın mı? Akşamdan akşama hesap görürüz. Yarısı senin, yarısı benim, anladın mı? Yüzbin senin, yüzbin benim; ikiyüzbin senin, ikiyüzbin benim, anladın mı?
YAŞAR : Anladım.
KÂZIM : Tonla para... Parayı koyacak yer bulamayacaksın, anladın mı? Para olunca, bir değil, on nüfuskâğıdı çıkar, anladın mı?
YAŞAR : Yok ağabeyciğim, bana bir tane yeter...
KÂZIM : Fazla olsun, ne zararı var. Nüfuskâğıdı her yere gerekir, anladın mı? Birini oraya, birini buraya, birini şuraya... Anladın mı?
YAŞAR : Anladım.
KÂZIM : Yalnız bu iş az biraz sermaye ister. Çok değil haaa... Yüz, yüzellibin olsa yeter... Faizli olsun, önemli değil. İki aya kalmaz öderiz, namussuzum... Anladın mı?
YAŞAR : Sermayem olsa... Babamdan kalan mirası alamıyorum. Alsam, yatırırdım bu işe... Ama nüfus olmayınca...
KÂZIM : Arkadaşım, benim maksadım sana iyilik... Yanık yanık türkünü duydum; yazık, acıdım sana... Anladın mı?
YAŞAR : Anladım da...
KÂZIM : Bir yakının, dostun, ahbabın, arkadaşın, akraban, hısımın yok mu yahu?.. Onlardan borç iste, anladın mı?
YAŞAR : Aklıma geliyor da... İstemesi zor. Benim bir sözüm var, Ayşe adında... Benim ardımdan o da İstanbul'a geldi. Şimdi bir zengin evinde hizmetçilik ediyor. Onun birikmiş parası var az biraz. Ben de bir iş bulup çalışacağım da, para kazanıp evleneceğiz inşallah...Anladın mı?
KÂZIM : Hohoooo... Sen iş bulacaksın daaa... Para kazanacaksın daaa... Ölme eşeğim ölme, yoncalar bitsin...Sen, en iyisi,

iste sözlünden para...Al parayı, anladın mı? İki aya kalmadan parayı geri verdiğin gibi, bir de düğün yaparsın ki...Anladın mı?
YAŞAR : Öyleyse ben bir Ayşe'yi göreyim de...
KÂZIM : Gör arkadaşım, gör...Yüzüğü, küpesi, bileziği, yani altın gibi her nesi varsa... Anladın mı.
YAŞAR : Anladım.
KÂZIM : Gel beni gör... Şu aşağıdaki kahveye sor beni. Karanlık Kâzım dedin mi, bilmeyen yoktur, anladın mı?

5.YER : *Romantik bir kır*

(İlkyaz çiçekleri açmış bir ağaç. Bir küçük tepe. Çalılıklar. Kuş sesleri. Yaşar'la Ayşe ağacın altında oturmuşlar. Ayşe'nin kollarında altın bilezikler, boynunda altınlar.)
YAŞAR : Kız, seni çok özledim Ayşe'm...
AYŞE : Ben de... Hem de nasıl bir özlemek...
YAŞAR : Çalıştığın evden memnun musun?
AYŞE : Çok bir memnunum, çok bir zengin evi... Herbişey makineyle yapılıyor. Çamaşır makineyle, elektrikli süpürgeyle süpürmek...Herbişey, herbişey...Yaşar?
YAŞAR : Hee...
AYŞE : Sen mikzer ne, biliyor musun?
YAŞAR : Yooo...
AYŞE (*Cilevli gülerek*) : Nerden bileceksin... Karıştırma makinesi... Herşey iyi de... (*Üzgün.*)
YAŞAR : Kötü bişey mi oldu?
AYŞE : Yaa...Beni başkasıyla evermeye kalkınca babam, biliyorsun kaçıp sana geldiydim ya... Babam şimdi izimi bulmuş.
YAŞAR : Eee?
AYŞE : Babam başlık parası diye tutturdu; istediğini verecekler. Ben evden kaçıp buralara gelince, babam ardıma adamlar koymuş ki, beni alıp köye götürsün...
YAŞAR : E n'olacak?
AYŞE : Olacağı, bir iş bul çalışmaya başla da evlenelim artık Yaşar...

YAŞAR : Kız, bilmez gibi benim dünden razı olduğumu... Ama şimdi bir umut doğdu.
AYŞE : Aman iyi... Nedir? Bak, yüzün aydınlandı, gözlerinin içi gülüyor.
YAŞAR (*Külhanbeyini taklit ederek konuşur*) : Çok bir namuslu vede vicdanlı ortak buldum, anladın mı?
AYŞE : Eee?
YAŞAR : Bir iyi yerde manav dükkânı açacağız, anladın mı? Para tonla, anladın mı? Her akşam, hesabı göreceğiz... Bu sana, bu bana... Nah sana, nah bana... Anladın mı?
AYŞE : Anladım ya... İyi.
YAŞAR : Akşamdan akşama hesap, anladın mı? Yarısı onun, yarısı benim. Anladın mı? Paraları koyacak yer bulamayacağız, anladın mı?
AYŞE (*Çok mutlu, sarılır Yaşar'a*) : Gerçek mi Yaşar?
YAŞAR : Gerçek olmasına gerçek de...
AYŞE : Eee?
YAŞAR : Bu iş için az biraz sermaye istiyor, anladın mı?
AYŞE : Anladım. Ne kadar istiyor?
YAŞAR : Yüzellibin lira kadar...
AYŞE : Tüh... Aylıklarımı biriktirmiştim, daha da çoğu vardı bende. Ama şu bileziklere, küpelere neye yatırdım... (*Küpelerini, gerdanlığını, bileziklerini çıkarıp Yaşar'a verir.*) Al işte! Sat bunları, sermaye yap...
YAŞAR (*Alır*) : Ayşe... O benim ortak diyor ki, iki aya kalmaz, sermayeyi toparlarmışız. O zaman, sana bunların daha da çoğunu alırım Ayşe'm.
AYŞE : Alırsın elbet Yaşar'ım.
YAŞAR : Benim ortak diyor ki, tonla para kazanınca bir değil, on nüfus bile çıkarırmışım. O zaman babanın istediğinden daha çok başlık parası da veririz.
AYŞE : Ama bak Yaşar, evlenince balayı isterim, balayına çıkacağız.
YAŞAR : Kız, o balayı dediğin de ne?
AYŞE : Benim hizmetçilik ettiğim zengin evinin kızı evlendi ya, evlenince balayına çıktılar. Biz de balayına çıkarız, değil mi?

YAŞAR : Kız, senin aklın bir karış havada...
AYŞE : Bana artık hizmetçilik ney yaptırmazsın, değil mi.
YAŞAR : Elbet...
AYŞE : Öyleyse balayı da isterim. Balayında, gelinle güveyi tirenlere, uçaklara, gemilere binip uzak uzak yerlere gidiyorlar. Sen de beni götürürsün.
YAŞAR (*Umarsız*) : Değil mi ki usul öyleymiş, götürürüm.
AYŞE : Balayı gezisine çıkınca, biz de bizimkiler gibi, gittiğimiz her yerden kart göndeririz.
YAŞAR : O ne?
AYŞE : "Venedik'ten sevgilerle", "Londra'dan sevgilerle", "Paris'ten sevgilerle"... Balayı gezisinden işte böyle yazılı kartlar göndermek âdet.
YAŞAR : Değil mi ki öyle, biz de yaparız. (*Biraz durup düşündükten sonra.*) Ayşe!
AYŞE : Buyur.
YAŞAR : O dediğin kartları kime göndereceğiz? Bizim kimi kimsemiz yok ki... Değil mi ki, kart bile göndereceğimiz kimi kimsemiz yok, ne diye balayı malayı diye boşuna para harcayalım. O parayla sana çok değerli takılar makılar alırım. Ne dersin?
AYŞE : Ne diyeyim Yaşar, öyle olsun... Balayı istemem.
YAŞAR : Değil mi ki sen istemiyorsun, ben de balayından vazgeçerim olur biter.
AYŞE : Ama bak, düğün hediyeleri isterim haa...
YAŞAR : Ne demek... Elbeeet... Hem de en değerlisinden. (*Biraz düşündükten sonra.*) Ayşe!
AYŞE : Buyur.
YAŞAR : Bak, ne düşündüm: Hediye mediye o bisürü işe yaramaz ıncığa buncuğa ne diye para verelim Ayşe. O parayla gerekli eşya alırız evimize, ne dersin?
AYŞE : Ne diyeyim Yaşar, sen öyle diyorsan, öyle olsun. Peki.
YAŞAR : Eh, değil mi ki sen hediye mediye istemiyorsun, senin gönlünü kıracak değilim ya, ben de vazgeçerim, olur biter.
AYŞE : Ama bak Yaşar, düğün isterim. Düğünsüz olmaz.
YAŞAR : Ne demek... Elbet... Düğünsüz olur muymuş hiç...

AYŞE : Bizim beyin kızının düğünü gibi... Düğün salonunda caz ne olacak. Viski miski, pasta masta...
YAŞAR : Elbeeet, herbişey olacak. (*Biraz düşündükten sonra.*) Kız Ayşe, bak ne düşündüm?
AYŞE : Gene ne düşündün Yaşar.
YAŞAR : Düğüne biçok insan gelecek. Onları yedirip içireceğiz. Üstelik onu bunu beğenmeyip bir de dedikodu yapacaklar. En iyisi, biz düğünden vazgeçelim, ha, ne dersin?
AYŞE : Ne diyeyim Yaşar... Dediğin gibi yapalım, düğün olmasın varsın.
YAŞAR : Eh, değil mi ki sen düğün istemiyorsun, ben de düğünden vazgeçerim.
AYŞE : Bak Yaşar, güzel bir apartıman dairesi kiralarsın ama... Kalöriferli, salon salamancalı, şopenli, sıcak sulu...
YAŞAR : Ne demek...Elbeeet... Hem alaturka helalı, hem alafranga helalı... Gönlün hangisini çekerse ona gir. (*Biraz düşündükten sonra.*) Bak, ne geldi aklıma...
AYŞE : Gene ne geldi aklına Yaşar?
YAŞAR : Düşündüm de... Bu zamanda apartıman kiraları ateş pahası. Analarının nikâhını istiyorlar. Bir de hava parası isterler... Ne diye çalışıp çabalayıp evsahiplerini zengin edelim?
AYŞE : E ne edelim?
YAŞAR : Şöyle bir kıyıda yerde kuşyuvası gibi bir gecekonduya ne dersin?
AYŞE : Ne diyeyim Yaşar, sen dedikten sonra...
YAŞAR : Eh öyleyse, değil mi ki sen apartıman dairesi istemiyorsun, ben de vazgeçerim, senin gönlünü kırıcak değilim ya...
AYŞE : Ama bak Yaşar, güzel bir gelinlik isterim...
YAŞAR : Ne demek...Elbeeet... Hem de en güzelinden... (*Düşünür.*)
AYŞE : Gene ne düşündün Yaşar?..
YAŞAR : Diyorum ki, beşon dakikalık bir tören için. ne diye pahalı gelinlik melinlik yaptıralım?
AYŞE : Eeee?

YAŞAR : Sana kiralık bir gelinlik alırız, olur biter. Ne dersin?
AYŞE : Ne diyeyim Yaşar... Varsın gelinlik de olmasın.
YAŞAR : Eh, sen istemezsen, ben de istemem... Senin sözünden çıkacak değilim ya... Bak ne geldi aklıma Ayşe?
AYŞE : Gene ne şeytanlık geldi aklına?
YAŞAR (*Ayşe'ye sarılarak, öperek*) : Sen bir meleksin Ayşe... Bak ne diyorum... İki gönül bir olunca samanlık seyran olur... Ne saray ister, ne ev ister, ne gelinlik ister, ne bişey ister... (*İkisi yerde gülüşerek yuvarlanırlar.*)
AYŞE : Dur, dur hele... Aman etme Yaşar, dur dedim.... Burası yeri mi canım...
YAŞAR : Hem de en iyi yeri... Samanlık seyran olurmuş kız... Atalarımız böyle demiş... Sen atalarımızdan daha mı iyi biliyorsun...
AYŞE : Yaşar, balayına götürmedin, peki. Apartıman tutmadın, peki. Düğün yapmadın, peki. Gelinlik giydirmedin, peki... Ama içim ezildi açlıktan, hiç olmazsa bir sandüviç al be Yaşar...
YAŞAR : Ne demek... Elbet...Alırım kız. Hem de dönerli sandüviç...
AYŞE : İçim yandı Yaşar...
YAŞAR : Benim de içim yanıyor.
AYŞE : Bir gazoz al Yaşar...
(*Yuvarlana yuvarlana, tepenin arkasına düşüp görünmezler. Tepenin arkasından sesleri duyulur.*)
YAŞAR (*Sesi*) : Ne demek... Elbeeet... Alırım kız... Gazoz da alırım, hem de aile boyu... Üstüne de çiklet alırım...Kokakola da alırım...
AYŞE (*Sesi*) : Ay yavaş ol...Dur hele... Aman Yaşar...
YAŞAR : Sus kız, şus dedim... (*Gülüşmeleri.*) Samanlık seyran işte... Ötesi mi var bunun...
AYŞE : Bir gören olur... Dellenme Yaşar...
YAŞAR : Gören olurmuş...Bırak şimdi göreni...
AYŞE : Yaşar...
YAŞAR : Ayşe...
(*Müzik.*)

(Tepenin arkasından ikisinin başları görünür.)

AYŞE : Ama bak Yaşar, nikâh isterim...

YAŞAR : Ne demek...Elbeeet... Sen istemesen de ben isterim. Hele şu bizim ortakla manav dükkânını açalım. Tonla para kazanalım. Nüfuskâğıdımı alayım. O zaman ilk işimiz nikâh kıymak olacak. *(Ayşe'yi öper.)*

6.YER : *Pazaryerinde manav dükkânı.*

(Pazar yeri. Köşedeki manav dükkânı, Yaşar'la ortağı Karanlık Kâzım'ındır. Her tür meyveler dizilmiş, istiflenmiş. Yaşar, manav önlüklü. Başka dükkân sahipleri. Gelip geçen müşteriler, yolcular.)

KÂZIM : Dükkânımız hayırlı uğurlu olsun Yaşar arkadaşım...

YAŞAR : İkimize de... Sağol.

KÂZIM : Eskiler ne demiş, biliyor musun? Odunun meşesi, kadının Ayşe'si, dükkânın köşesi... Bak, dükkânımız köşede, anladın mı? Köşeyi tutmuşuz... Ne demek bu?

YAŞAR : Ne demek?

KÂZIM : Köşeyi döneceğiz, demek anladın mı.

YAŞAR : İşler iyi başladı çok şükür. Dükkânı köşede tuttuk. Bizim orda da bir söz vardır: Kösenin yaşı, devenin gidişi, devletin işi belli olmaz, derler. Şu bizim devletin işi belli olsa da, bana bir nüfus kâğıdı verse...

KÂZIM : O da olacak Yaşar.

YAŞAR : Sâyende ağabey...

KÂZIM : Bak Yaşar arkadaşım, ben senetsiz sepetsiz iş yapmam... Avukata gidip, bir ortaklık sözleşmesi yaptırdım. Bunu noterden onaylatacağız, anladın mı?

YAŞAR : Ayıp ettin ağabey... Senede sepete ne gerek var...

KÂZIM : Yoooo, öyle söyleme. Ölüm var kalım var... Yarın ne olacağımız belli değil. Ölümlü dünya bu... Senin paranla dükkânı tuttuk. Kira anlaşması benim üstüme, ruhsat benim üstüme... Eeee, nerde senin hakkın... İnsan, çiğ süt emmiş demişler, annadın mı.

YAŞAR : Benim sana güvenim var ağabey...

KÂZIM : Olsun... Ben kimsenin hakkını yemem. Avukatın yazdığı sözleşme burda işte. Notere gidip onaylatacağız. Okuyorum. *(Okur.)* "Bir taraftan Yaşar Yaşamaz ile diğer taraftan Kâzım Karanlık arasında aktedilen işbu ortaklık mukavelesine göre dükkân kontratı ve dükkânın açılış ruhsatı Kâzım Karanlık adına yapılarak, hasıl olacak kâr her iki ortak arasında yarı yarıya hesap edilerek tesbit edilmiş olup ihtilaf vukuunda Istanbul mahkemelerinin yetkili kılındığı taraflarca kabul edilmiştir."

YAŞAR : Hiç gereği yoktu be Kâzım ağabey...

KÂZIM : Yooo... Biz eşeğimizi sağlam kazığa bağlayalım da... Yarın seninle notere gider, bu senedi onaylatırız.

YAŞAR : Allah senden razı olsun.

KÂZIM : Hiç önemi yok, benimkisi bir insanlık, bir iyilik... Bişey daha var Yaşar kardeş.

YAŞAR : Buyur ağabey...

KÂZIM : Akşam dükkânı kaparken, paranın yarısı senin, yarısı benim ya...

YAŞAR : Evet ağabey...

KÂZIM : İstersen, paraları çekmeyelim, sermayeyi biriktirip işi büyütelim, anladın mı?

YAŞAR : Anladım ağabey... Öyle yapalım...

(Manav dükkânına müşteriler dolar. Yaşar ve Kâzım, müşterilerin isteklerini yerine getirmekte. Meyveler tartıyor, paralar alıyorlar. Yaşar, önlüğünün cebine paraları dolduruyor. Bu sırada, pazar yerlerinin bilinen satıcı bağırmaları duyulur. Balıkçı, salatacı, meyveci, limoncu vb. satıcı sesleri. Bu sesler sürerken sahne yavaş yavaş kararır. Karanlıkta bisüre satıcı sesleri sürerken, sesler kesilince sahne yavaş yavaş aydınlanır. Ertesi sabahtır. Dükkân sahipleri dükkânlarını açmaktadırlar. Temizlik işçileri çalışıyor. Yaşar gelir. Dükkânının kepengini açar. Dükkân bomboş.)

YAŞAR *(Çekmeceyi açıp bakar)* : Aman komşular yetişin!.. Hırsız girmiş bizim dükkâna... Ben şimdi Kâzım ağabeyime ne

diyeceğim yahu...
1. KOMŞU : Yok canım, hırsız mırsız değil...
YAŞAR : Dükkânı boşaltmış... Paraları da götürmüş.
1. KOMŞU : Hırsız değil dedik ya...
2. KOMŞU : Senin ortak geldi erkenden, malları yükledi kamyona götürdü.
1. KOMŞU : Dediğine göre, başka yerde dükkân açacakmış.
HEP BİRLİKTE : Haydaaaa...

(*Yaşar, dükkâncılar, temizlikçiler, müşteriler hep birlikte dans ederek şarkı söylerler.*)

Köselerin yaşı
Devenin gidişi
ve devletin işi
Akıl ermez üçüne

Dükkânın köşesi
Odunun meşesi
Kadının Ayşe'si
Doyum olmaz üçüne

Sigorta maşallah
Program inşallah
Şükür elhamdülillah
Güveniriz üçüne

Dolu olsun kasa
Tıklım tıklım kese
Bizden yana yasa
Kurban olam üçüne

HEP BİRDEN : Haydaaaa...
YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi dışardan*) : İçeriii... Hiçkimse dışarda kalmayacak... Herkes içeriiii... İçeriii... İçeri dedik, içeriii... Haydi içeriii...

İKİNCİ BÖLÜM

7. YER : *Tören alanı.*

(*Yapıların çevrelediği bir alan. Karşıda büyük bir yapının üstünde "Umumî İstikamet Partisi" yazılı büyük levha var. Levhanın üstünde geniş balkon. Alan yavaş yavaş dolup kalabalıklaşacaktır.*)

(*Yaşar'la Adam konuşurlarken, başkaları alanı düzenlemekte, süslemekte, donanma bayrakları asmaktadır. Alana kürsü getirilir. Mikrofonlar konur.*)

ADAM : Kaç ay sürdü bu senin manavlığın, böyle?
YAŞAR : Beşaltı ay sürdü. Çok para kazandık Allaha şükür ama, hepsini ortak alıp götürdü.
ADAM : Mahkemeye vermedin mi? Elinde ortaklık sözleşmesi var.
YAŞAR : Verdim...Verdim ama...Konturat ortağın üstüne, dükkânın ruhsatı ortağın üstüne... Bizim noterden yaptırdığımız senedi gösteriyorum. O zaman da ortak, yaşadığını kanıtlasın, tamam diyor. Yaşamıyorum ki ağabeycim, kim olduğumu anlatamıyorum ki... Biz karakoldu, mahkemeydi filan uğraşıp dururken bizim manav dükkânına ağır bir vergi gelmedi mi?
ADAM : Dükkânı kapatmadın mı?
YAŞAR : Kapattım çoktan... Ama gene de vergisi var. Yakama yapıştılar.
ADAM : Yahu, sen dükkânın sahibi değilsin ki...
YAŞAR : Sahibini bulamıyorlar.
ADAM : Yahu, sen yaşamıyorsun ki...
YAŞAR : Ben de öyle diyorum. Ama onlar, yaşamıyorsun da, ya bu ortaklık sözleşmesi ne, diyorlar. Ölmüş adam, noterden sözleşme yapar mı, diyorlar.
ADAM : Orası öyle... Ödedin mi?
YAŞAR : Ödedim.
ADAM : Vay hırto vay... Ulan, ödenir mi?
YAŞAR : Ağabeyciğim, benim de bir hesabım var da onun için ödedim.
ADAM : Neymiş hesabın?
YAŞAR : Ben vergileri ödeyince, elime makbuz verdiler ya,

ödediğimi gösteren... Bu makbuz, öyle senin benim verdiğimiz haybeden makbuz değil, koskoca devletin makbuzu... Bu makbuz olunca, devletin makbuzunu gösterip yaşadığımı anlatacağım.

ADAM : Anlattın mı?

YAŞAR : I-ıh... Anlatamadım. Yahu, ölmüş adam vergi öder mi, işte makbuzu diye bağırıp duruyorum. İş yok güç yok... Sürünüp duruyorum. Üstelik ağabeyciğim, baba da oldum.

ADAM : Tuuuu...

YAŞAR (*Cebinden bir tomar kâğıt çıkarıp göstererek*) : Ama bütün resmî evrak, makbuzlar, kararlar, dilekçeler, onaylar filan hepsi yanımda. İnşallah yeniden başvurup bu kez nüfusumu alacağım; çünkü almak zorundayım.

ADAM : Zorunda mısın? Neden?

YAŞAR : Çünkü baba oldum. Ayşe'den bir oğlum oldu. Ama ben ölmüş olduğumdan nikâhlanamıyoruz. Nüfusum olmayınca iş de bulamıyorum.

ADAM : Yaaa...

YAŞAR : Yaaa... Ayşe bir oğlan doğurdu. Bir oğlum var şimdi ama, ölmüş olduğumdan Ayşe'yle nikâhlanamıyoruz.

ADAM : Demek, işin gücün yok...

YAŞAR : Ne işi ağabey, Allah seni inandırsın, iki gündür ağzıma lokma koymadım, açlıktan bayılacağım.

ADAM : Başkanı karşılamaya gelenlere beşbin papel veriyorlar, sen de alır zilliği kırarsın.

YAŞAR : Kim dedin.

ADAM : Partimizin başkanı geliyor bugün. Karşılama töreni için köyden kasabadan, dağdan taştan adam topladılar. Bizim köyden kırk kişi geldik. Adam başına beşbin lirayı duyan koştu. Az kala köy boşalacaktı, muhtar işi gizli tuttu. Sen de katıl karşılamaya, beşbini al...

YAŞAR : Allah allah... Ne karşılaması bu.

ADAM : Yahu, bilmiyor musun, seçim var yakında, seçim... Sen hiç seçimde oy vermedin mi?

YAŞAR : Yok ağabey, yaşamayan adam oy verir mi?

(*Alana kalabalık dolmakta. İl Başkanı kürsüye çıkar.*

Alkışlar. Kalabalıktan sesler.)

— Yürüyün, yürüyün...

— Susun, susun, dinleyelim.

— Başkanı dinleyelim yahu...

İL BAŞKANI (*Kürsüden*) : Çok değerli hemşeriler...

— Yaşaaaa... Bravooo...

— Yaşaaa...

İL BAŞKANI : Sizler de yaşayın.

— Varool...

İL BAŞKANI : Sizler de varolun... Sizler olmazsanız, biz yaşamışız kaç para eder... (*Alkışlar.*)

— Babamızsın...

— Allah başımızdan eksik etmesin...

— Allah eksikliğini göstermesin.

YAŞAR : Şimdi biz ne iş yapacağız da bize beşbin lira verecekler?

ADAM : Dinle, İl Başkanımız da onu anlatacak.

BAŞKA ADAM : Geçen seçimde de onar bin lira vereceğiz demişlerdi, sonradan su koyverdiler, paraları alamadık.

ADAM : O zaman, partimiz seçimi kazanamamıştı ama...

İL BAŞKANI : Hepiniz beni dinleyin yurttaşlar.

— Buyur, buyur başkanım...

— Dinliyoruz.

— Yaşaaa...

İL BAŞKANI : Biliyorsunuz, Genel Başkanımızı karşılayacağız. Bundan önceleri de olduğu gibi.

— Biliyoruz, biliyoruz...

— Kurbanlar da kesilecek mi?

İL BAŞKANI : Elbet. Her zamanki gibi kurbanlar kesilecek. Sonra kurban etleri sizlere dağıtılacak.

— Ama geçen karşılama töreninde hava aldık. Kurban etleri dağıtılmadı.

İL BAŞKANI : Benim aziz yurttaşlarım, herşeyin bir sebebi vardır. Geçen karşılamada kesilen kurbanların dağıtılmamasının sebebi... bunu sonra açıklarım.

— Şimdi, şimdi...

— Şimdi açık et...

İL BAŞKANI : Efendim, o hayvanların radyasyonlu olduğu anlaşıldı. Yurttaşlarımıza radyasyonlu et yedirmek istemedik.

— Sağolun, varolun...

İL BAŞKANI : Sonra o etleri kasaplara sattık, partimize gelir sağladık. Şimdi gelelim işimize. Kulağınızı açın, beni iyi dinleyin...

— Paralarımızı ne zaman alacağız başkanım?

İL BAŞKANI : Parayı hiç merak etmeyin. Tören bittikten sonra, paralar tıkır ödenecek.

— Yoooı... Bu olmadı işte.

— Paralar peşin...

— Törenden sonra kimseyi bulamıyoruz.

— Peşin para olmayınca ben yokum bu işte...

İL BAŞKANI : Benim sevgili yurttaşlarım, bundan önce kaçtır denedik, parayı peşin verince de, parayı alan toz oluyor, sonra genel başkanımız ve ileri gelenlerimiz ortada düdük gibi kalıyor. Ne karşılayan kalıyor, ne omuza kaldıran...

— Ama sonra paramızı almaya geldiğimizde partinin kapısı duvar...

İL BAŞKANI : O dediğiniz muhalefet partilerinde olur, bizde asla olmaz... Anlaşıldı mı?

— Anlaşıldı...

— Anlaşıldı...

İL BAŞKANI : Sevgili hemşeriler, zamanımız çok az... Nerdeyse Genel başkanımızın tireni gelir. Büyüklerimizi nasıl karşılayacağımızı anlatacağım. Lütfen iyi dinleyin.... Önce gruplara ayrılacaksınız. Bir grup alkışlayıcılar... Alkışçılar, hem yaşa diye bağıracak, hem alkış tutacak... Bir grup, yol açıcılar... Bir grup da omuza kaldırıcılar. Büyüklerimiz otomobillerinden indi mi, omuzlarda taşınacak. Gruplar birbirine karışmayacak. Birlik ve beraberlik içinde... Kargaşalık, karışıklık olmayacak. Anlaşıldı mı hemşeriler?

— Anlaşıldı başkanım.

— Tamam başkanım.

İL BAŞKANI : Şimdi Davut Bey grupları ayıracak. (*Seslenir.*)

Davuut Beeey...

DAVUT : Buyur başkanım...

İL BAŞKANI : Gruplara ayırmaya başlayın. O sıra, o sıra, o sıra dizilecekler...

(*Davut, kalabalığı gruplara ayırmaktadır.*)

ADAM : Omuza kaldıranların işi zor olduğundan, alkışçılardan daha çok para alır onlar.

YAŞAR : Öyleyse ben omuza kaldıranlara gireyim.

ADAM : En çok parayı, içindekilerle otomobilleri havaya kaldıranlar alır.

YAŞAR : Ah karnım aç olmayaydı, değil otomobil, kamyonu bile tekbaşıma kaldırırdım ama... Ben şimdi gayetle canla başla çalışırsam, bu heriflerin gözlerine girersem...

ADAM : Bunlar sana iş de bulur.

İL BAŞKANI : Arabaları havaya kaldırırken, aman bir kaza olmasın. Göreyim sizi aslanlarım. (*Gruplara ayırmakta olan Davut'a seslenir.*) Davut Beeeey, aman zayıfları, sıskaları, omuza kaldırmaya ayırmayın. Taşıyamayıp düşürüyorlar, geçendeki gibi gene rezil olmayalım. Aman haaa...

DAVUT : Merak etme başkanım. (*Davut kalabalığı üç gruba ayırmıştır. Yaşar alkışçılar arasındadır. Davut gruplara seslenir.*) Bu sıradakiler omuza kaldırıcılar, bu sıra yol açıcılar, bu sıra da alkışçılar ve yaşacılar... (*Alkışçılar arasından gizlice omuza kaldırıcılar sırasına kaçan Yaşar'ı yakalar.*) Sen nereye len?

YAŞAR : Ben omuza kaldırmaya gönüllüyüm.

DAVUT : Geç o yana... Sende can kalmamış len... Bir de omuza kaldıracakmış, şuna bak... İskeletin çıkmış be...

YAŞAR : Efendi, sen benim görünüşüme bakma, bende yürek var, yürek... Omuzuma aldım mı, uçururum evelallah...

DAVUT : Geç öte...

(*Yaşar, alkışçılar grubuna geçerse de, Davut arkasını dönünce yine taşıyıcılara katılır.*)

İL BAŞKANI : Gözünüzü kulağınızı açın beni iyi dinleyin arkadaşlar. Hiçbir aksaklık istemiyorum.

DAVUT : Sen hiç merakfanma başkanım, hepsi benim idarem

altında...

İL BAŞKANI : Bundan önceki gövde gösterilerinde maalesef bazı aksaklıklar olmuştur. Büyüklerimize karşı son derecede mahçup olduk. Büyüklerimizin sayın eşlerini katiyen omuza kaldırmak yok. Ayıptır yahu, siz hiç mi medeniyet görmediniz be... Kadın, erkek otobüslerinin bile ayrıldığı böyle bir çağda, kadın omuza alınır mı ulan?

— Başkanım, büyüklerimizin karılarını da bizim karılar omuzlarına alsa?

İL BAŞKANI Olmaz... Kadınlar omuza alınmayacak.

— Başkanım, koca omuzda giderken sayın karısı ardından yayan gelince ayıp olmayacak mı?

İL BAŞKANI : Koşturmazsınız, yavaş yavaş götürün; sayın eşi de yanında. Sonra arkadaşlarım, başka yanlışlıklar da yapıldı.

— Dikkat ederiz başkanım.

— Evelallah sayende başkanım...

İL BAŞKANI : Geçen karşılamada, omuza kaldırmacılardan biri, bir hanımefendiyi, bacaklarının arasından başını sokup havaya kaldırdı.

— Bizde öyle edepsizlikler yok başkanım...

İL BAŞKANI : Sonra, yaşlıları öyle birdenbire hoop diye bacaklarının arasına dalıp havaya kaldırmak da yok. Kafayı, apış arasına sokmak da yok... Kadınlara hiç dokunulmayacak... Kimi insan omuza kalkmak istemez. Zorla salla sırt kaldırmak da yok. Zorlaya zorlaya olmaz. Yavaş yavaş, güzellikle... Zaten omuza kalkmak isteyen adam karşıdan belli olur. Gülümsüyorsa, durmuş bekliyorsa, bundan hoşlanacak gibiyse, bacaklarını da açmış bekliyorsa, öylesini kaldırın. Ama Kırkpınar çayırında yağlı güreşe çıkmış gibi paça-kasnak dalmayacaksınız. Yavaş yavaş, nâzik nâzik, incitmeden, acıtmadan... Anlaşıldı mı?

— Anlaşıldı...

— İncitmeden, acıtmadan...

— Güzellikle...

— Anlaşıldı başkanım.

İL BAŞKANI : Omuza kaldırmada dikkat edilecek bir husus da

şudur. Kısa boylu birinin, uzun boylu birini omuza kaldırması katiyyen doğru değildir. Estetik bakımdan yani... Çünkü, omuzdaki adamın uzun bacaklarının sallana sallana yerlerde sürünmesi göze hoş görünmüyor. Çok uzun boylu birinin de, kısa boylu birini omuza kaldırması da olmuyor; o zaman asma kabağına kelebek konmuş gibi oluyor. Çok zayıflar, şişmanları omuzlarına almasınlar. Kaldıramayacağımız yükün altına girmeyin. Geçen törende biliyorsunuz, altındaki çökünce, büyüklerimizden biri çamura yuvarlandı, rezil olduk.

— Sen merak etme başkanım, bizde öyle orostopolluk yok...

İL BAŞKANI : Unutmayın haaa, omuza aldıklarını öyle hoplata hoplata koşturmak yok. Çünkü adamın fıtığı olur da allah korusun patlar, kasıkbağı olur kopar, yada huyludur, gıdıklanır. Bunlara hep dikkat edilecek. Hiçbir müessif hadiseye meydan verilmemesini rica ederim aziz vatandaşlarım. (*Alkışlar.*) Haaaa, az kaldı unutuyordum. Şunu da hatırlatmam gerekir ki... Tesbit ettiğimize göre, bu gibi nahoş hadiseleri yaratanlar, yani omuzuna aldığı adamı çamura yuvarlamak gibi, arkasından apışına dalıp kafasını sokarak adamı korkutmak gibi, omuzunda hoplata hoplata adamı ürkütmek gibi, omuzlarına aldıkları kadınların etekleri altından kafalarını dışarı çıkarmak gibi müessif hadiseleri yaratanlar, bizim partimizden değillerdir. Bunlar, kongrelerimizin, toplantılarımızın, gövde gösterilerimizin ciddî havasını bozmaya çalışan ve aramıza karışmış bozguncular ve vatan hainleridir.

— Kahrolsunlar...

— Vatan hainleriii...

— Alçaklar...

— Defolsunlar memleketimizden...

— Defolsunlar ana vatanımızdan...

— Hem ana vatanımızdan, hem yavru vatanımızdan...

— Kansızlar...

— Cansızlar...

İL BAŞKANI : Benim sevgili vatandaşlarım, aziz hemşerilerim... Şimdi görev başına... Haydi Allah kolaylık versin... Haydi Allah rastgetire...

(*Davulcu, zurnacı sahneye gelir, çalmaya başlar. Kalabalık ikiye ayrılır. Aradaki boşluğa arabalar gelir. Arabalardan politikacılar iner. Alkışçılar, alkışlayıp bir yandan da "Yaşa, çok yaşa, bravo, varol, sağol" diye bağırmaktadırlar. Politikacılar gülümseyerek selam vermektedirler. Omuza kaldırıcıları, politikacıları, değişik biçimlerde omuzlarına kaldırmışlar, sırtlarına almışlardır. İl Başkanının söylediği rezaletler olmaktadır. Omuza kaldırılanlar arasında bir yada iki kadın da vardır. Arabalardan biri de havaya kaldırılır. Davul, zurna çalmakta. Bağırış çağırış. Birbirleriyle öpüşenler. Bu arada çok belirgin olarak yankesicilerin ceplere dalıp cüzdanları aşırdıkları görülecektir; en çok da omuza kaldıranların ve omuza kalkanların ceplerini boşaltmaktadırlar.*)

(*İki gruptan bir yanda olanlar dans ederek şarkı söyler*):

Doldu alan
Başlar talan
Ezilecek
Altta kalan
Belli değil
Çalan çırpan
Böyl'olunca
Atın tırpan
Kazançlıdır
Çalıp kapan
Bin yaşasın
Bunu yapan

Dal anam dal
Çal babam çal
Bul yolunu
Sana helal

(*İki gruptan öbür yanda olanlar dans ederek şarkı söylerler*):

Dalan dalana
Talan talana

Tören başladı
Girdik alana

Alan alana
Çalan çalana
Yükün altında
Kalan kalana

Vuran vurana
Kıran kırana
Soygun olursa
Soran sorana

(*Her iki grup birden dans ederek şarkı söyler*):

Kırk yılda bir olur ya
Sorarlarsa söylersin
Demokrasimiz var ya
Vatan millet Sakarya
Gerisi hep fasarya

(*Yaşar, sırtında çok şişman bir adamla gelir. Adam, restoranın şef garsonudur. Yaşar, adamı zorlukla taşıyıp zor adım atıyor. Ter içindedir. Yankesiciler sokulup, Yaşar'ın ceplerinden tomar tomar evrakı alırlar. Yaşar yıkılır. Şef garson da üstüne yıkılır. Yaşar, pestil gibi serilmiştir yere.*)

ŞEF GARSON (*Ayağa kalkar, çevresindekilere*) : Yahu, bu ne biçim adam be... Ben politikacı değilim, şef garsonum diyorum, anlatamıyorum. "Estağfurullah efendim" deyip beni zorla salla sırt buraya getirdi. Gar lokantasında çalışıyorum. Ziyafet de var, geç kaldım.

YAŞAR (*Zorla yerden kalkar. Bitiktir. Meddah tavrıyla, yavaş yavaş sahnenin önüne gelir, seyircilere anlatır*) : Ablalarım, ağabeylerim, teyzelerim, amcalarım... Gayretimi görürler de belki bir iş verirler diye, iyice gözlerine girmek için, gelenlerin en iriyarısını gözüme kestirip, en şişmanını seçip, ya allah ya bismillah deyip, bacaklarının arasından dalmamla, herifi ensemin üzerine bindirdim. Artık kurban olduğum Allah bana

nasıl bir güç vermiş ki, koca herif ensemde tüy gibi geliyor bana. Hava da bir sıcak, bir sıcak. Zırıl zırıl terliyorum adamın altında. Terden sırılsıklam oldum. Önceleri tüy gibi gelen herif, yol aldıkça bir ağırlaştı, bir ağırlaştı. Ben diyeyim beş ton, siz deyin onbeş ton... Her adımda yüz kilo ağırlaşıyor. Üstelik, adam gibi dursa ensemde iyi de, indir beni servise geç kaldım diye tepinip duruyor. Yahu, şu herifi sırtımdan alacak bir müslüman evladı yok mu? Herkes kendi derdine düşmüş, kimsenin kimseye acıyası yok... Alana gelir gelmez, bende derman kalmamış, ayağım sürçtü, yere yuvarlandım. Yahu, yere düştüm de hâlâ sırtımdan inmiyor. Her neyse zar zor kalkabildim, gördünüz işte. Gövde gösterisi bitince paramı almaya partiye gittim. Bana para yokmuş. Neden? Çünkü ben, sırtımdaki herifi yere atmışım... Yahu yere mi attım, dermanım kalmamış, düştüm. Eh ne yapalım... (*Elini cebine atarak.*) Bendeki şu makbuzları, kayıtları, evrakı götürüp de nüfuskâğıdımı çıkarmanın yolunu arayayım... (*Aranır, bulamayınca bağırır.*) Eyvaaah.... Beni soymuşlar... Yetişin yurttaşlar... Ben yandım... Amanın... Ne evrak var, ne makbuz, ne kayıt... Ne olacak benim halim... Nedir bu başıma gelen... Kimsenin işine de yaramaz...

HEP BİRDEN : Haydaaaa...

YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi dışardan*) : İçeriii...Hiçkimse dışarda kalmayacak... Herkes içeriii... İçeriii... İçeri dedik, içeriii... Haydi içeriii...

(*Yaşar'la birlikte hep birden dans ederek şarkı söylerler.*)

Kırk yılda bir olur ya
Sorarlarsa söylersin
Demokrasimiz var ya
Vatan millet Sakarya
Gerisi hep fasarya

(*Kalabalık dağılır. Yaşar, önde solda bir banka çöker. Başını iki eli arasına almıştır. Bu bölümün başındaki Adam yanına gelir, banka oturur. Sahne kararır. Spot, Yaşar'la Adam'ı aydınlatmaktadır. Gelecek sahne için, sahnenin gerisi kalabalık bir cadde olarak hazırlana-*

caktır.)

ADAM : Kara kara düşünme arkadaşım. Bir kapı kapanırsa bir kapı açılır.

YAŞAR : Bana bugüne kadar hiçbir kapı açılmadı. Ölmüş adama kapı açılır mı?

ADAM : Umut kesilmez.

YAŞAR : Yok, artık hiç umudum kalmadı. Baksana, elimdeki evraklar gitti. Yalnız devlet kayıtlarında değil, iyicene öleyim de kurtulayım. Başka umarım yok. Devlet ölmüşsün, diyor. Ben devletten daha mı iyi bileceğim?

ADAM : Kendini öldürmek kolay mı sanıyorsun... İntihar da parayla oğlum. Sende nerde para?

YAŞAR : Neden, ölüme de bilet mi kesiyorlar?

ADAM : Uyku ilacı alsan para ister. Zehir alsan, para ister. Sende para olsa, simit alır da karnını doyurursun.

YAŞAR : Doğru, önce karnımı doyururum.

ADAM : Ben kendimi öldürmeyi çok denedim, başaramadım.

YAŞAR : Anlat, nasıl oldu?

ADAM : Herşeyden umudumu kesince, açtım havagazı musluğunu, dayadım musluğa burnumu... Bayılıp öleceğim diye beklerken beklerken, benim bir zihnim açılmaya başlasın... Allah allah...Gittikçe zihnim açılıyor. Yahu bu ne iş... Arkadan sürgülediğim kapıyı kırıp içeri giren arkadaşlar başladılar gülmeye... Oysa bizim havagazı musluğundan gaz değil, hava gelirmiş. Dışarının havası, havagazının havasından daha kirli olduğundan havagazının temiz havasını alınca benim bir zihnim açılsın...

YAŞAR : Demek zehirlenemedin.

ADAM : Yahu, biz zaten havadan zehire alışmışız. Duuur, daha bitmedi. Kendimi tirenin altına atayım dedim. Tirenin tarifesine baktım, on dakika sonra tiren gelecek. Yattım rayların üzerine. Bekle bekle, tiren yok... Ben rayların üzerinde uyuyakalmışım. Geceleyin uyandım, istasyona gidip tireni sordum. Tiren her zamanki gibi gecikmeliymiş. Ne zaman gelip gideceği belli olmazmış.

YAŞAR : E tarifeyi neye yapmışlar?

ADAM : Ben de onu sordum. Tarife olmazsa tirenlerin ne kadar geç kaldığını anlayamayız, dediler. İyi mi?
YAŞAR : Demek, tiren de ezmedi seni...
ADAM : Duuur, daha bitmedi. Bir Bursa bıçağı aldım, Japonlar gibi harakiri yapacağım. Bıçak belimde, arkadaşlara veda için kahveye girdim. Polis basmaz mı... Arama var. Polis aldı belimden bıçağı...
YAŞAR : Yine kendini öldüremedin.
ADAM : Duuur, daha bitmedi. Bir han odasında kalıyorum. Odada fareler cirit atıyor. Fare zehiri aldım, koydum her yana. Fareler zehiri yedikçe daha azıyor ve çoğalıyor. Zehir koymadığım geceleri tahtaları kemiriyorlar. Alıştılar zehire. Ben de her gece daha çok zehir koymak zorunda kalıyorum. Bir gece, ulan şu fare zehirinden alıp öleyim, dedim. Fareyi öldürmeyen zehir insanı öldürür mü? Fare zehirini, teryağ gibi ekmek diliminin üstüne sür ye... Baktım, ben de alışacağım fare zehirine, vazgeçtim.
YAŞAR : Sonra?
ADAM : Duuur, daha bitmedi. Bir gecekonduda oturuyorum. Entipüften bir gecekondu, bir fırtınada yıkıldı yıkılacak. Ama yine de barınıyorum. Belediye yıkmaya kalktı. Ne yapayım? Kendimi asıp da kurtulayım, dedim. İple kendimi tavana astım. Gene ölemedim be...
YAŞAR : İp mi koptu?
ADAM : Yok yahu, tavan yıkıldı, altında kaldım.
YAŞAR : Bitürlü ölemiyorsun.
ADAM : Ölemiyorum. Yoksul insan ne yaşayabilir, ne ölebilir; böyle senin gibi sürünür.
YAŞAR : Sonra?
ADAM : Baktım ki kendimi öldüremiyorum, işte o zaman haybeden yaşamanın yolunu buldum. Bulduğum bu numara sayesinde beyler paşalar gibi yaşıyorum, hiç çalışmadan.
YAŞAR : Deme yahu...
ADAM : Babamın oğlu olsa bu sırrımı açmazdım, ama sana acıdım, anlatıyorum.
YAŞAR : Aman anlat...

ADAM : Çok lüks bir özel arabanın önüne kendini birden atacaksın.
YAŞAR : Ölmek için mi?
ADAM : Yok yahu, yaşamak için...
YAŞAR : Neden özel araba? Çöp kamyonu olsa, daha iyi değil mi?
ADAM : Olmaz... Çünkü, o lüks özel arabanın altına kendini öyle hesaplı, öyle usturuplu atacaksın ki, yara bere almadan, çizik sıyrık almadan kurtulacaksın ve arabanın sürücüsünden şikâyetçi olacaksın. E herif zengin... İşi de var. Seninle mi uğraşacak? Şikâyetten vazgeçmen için ne istersen verir. Hele o lüks arabanın sürücüsü bir kadınsa, yaşadın, iste istediğin kadar....
YAŞAR : İyi akıl yahu..
ADAM : Allaha şükür, ben bu işten geçinip gidiyorum. Bir kışlık dairem, bir yazlık evim, bir arabam, iki çocuğum, bir karım, bir de metresim var, iki kere de hacı oldum; hep bu işten. Üç ayda, dört ayda bir işe çıkarım, bana yeter. Arabanın çok lüksünü seçeceksin. Direksiyondaki herif kalantor olmalı ki çok para koparasın. Öyleleri karakola, polise filan gitmek istemez. Başından savmak için ne istesen verir.
YAŞAR : Ben bu işi yaparım ağbeycim; çünkü nüfuskâğıdı da istemez.
ADAM : Araba son model olsun. (*Kalkıp giderken.*) Benden sana iyilik bu kadar. Haydi Allah rastgetire...
YAŞAR : Sağol... Bu iyiliğini unutmayacağım.
ADAM : Haaa, dikkatli at kendini arabanın önüne haaa, yoksa ne şehit ne gazi, olursun Niyazi... (*Adam gider.*)

8. YER : *Kalabalık, geniş cadde.*

(Simgesel bir lüks araba geçebilir yada böyle bir arabanın geçtiği, klakson sesinden, motor sesinden ve fren sesinden belli edilir. İnsanlar gidip geliyor hızlı hızlı. Yaşar, önüne atlayacağı arabayı seçmeye çalışmaktadır.

Bikaç kez atılmayı dener, korkudan beceremez. Renkli geçiş lambaları yanmaktadır. Tam yeşil lamba yanıp bir araba geçerken, Yaşar gözlerini kapayıp kendini arabanın önüne fırlatır. Arabanın keskin firen sesi. Yaşar, arabanın altında ezilmiştir. Şoför, resmî giysili ve şapkalıdır, arabadan iner. Çığlıklar duyulur. Yaşar yerde, başı dik durumda, salondan yüzü görünür.)

(Gelip geçenlerin sesleri : Kadın ve erkek.)

— Ayyyy... Adam ezildi.
— Eyvaah... Öldü mü acaba?
— Doktor, doktor yok mu?
— Birisi gidip telefon etse...
— Ay hiç insanlık kalmamış...
— Adam boyuna kan kaybediyor...

(Yaşar'ın üstünü gazete kâğıtlarıyla örterler.)

— Vah zavallı... Vahvah...
— Aman arabanın hiç suçu yok...
— Ben gördüm, kendini arabanın altına attı.
— Ben de gördüm, şoförün hiç suçu yok.
— Gitti adam gitti...
— Koşun koşun... Hastaneye götürmeli...
— Polis yok mu bu memlekette canım...
— Ölmüş mü?
— Dokunmayın sakın. Adam ölürse, suç üstünüzde kalır.

1. ADAM (*Polise*) : Lütfen bakar mısınız, şurda bir adam çiğnendi...

POLİS : Adam mı çiğnendi? O işlere ben karışmam... Ben pasaport şubesindenim.

1. ADAM : Peki kim karışır?

POLİS : Valla... İkinci kısım mı bakar? Cinayetse eğer...

1. ADAM (*Koşarak karşıdaki başka polise*) : Bay polis, affedersiniz, acaba siz ikinci şubeden misiniz?

POLİS : Evet, n'olacak?

1. ADAM : Şurda bir adam ölüyor da...

POLİS : Eceliyle mi? Cinayet mi?

1. ADAM : Araba çiğnedi de...

POLİS : O işe trafik polisi bakar, ben cinayet masasındanım.

1. ADAM (*Koşarak en sağdaki polise gider*) : Bayım, bir adam ezildi, lütfen bakar mısınız?

POLİS : Bakamam...

1. ADAM : Trafik polisi değil misiniz?

POLİS : Evet ama bugün izinliyim kardeşim.

1. ADAM (*Bir başka polise koşar*) : Şurda bir adam ezildi...

POLİS : Yaa, vahvah...

1. ADAM : İlgilenir misiniz lütfen.

POLİS : Ben karışamam.

1. ADAM : Neden?

POLİS : Kaza mahalli benim bölgeme dahil değil. Ben bu yolun üst kısmına bakarım.

1. ADAM : O kısma kim bakar?

POLİS : O kısmın polisi bakar...

YAŞLI ADAM (*1.Adam'a*) : Siz öyle polis molis bulamazsınız.

1. ADAM : Ne yapacağız peki... Adam göz göre göre ölüyor...

YAŞLI ADAM : Gel, bak ben sana göstereyim nasıl polis çağrılacağını. (*Birlikte Yaşar'ın yanına giderler. Yaşlı adam, Yaşar'ın üstündeki örtüyü kaldırır. Yaşar'ın yüzü görünür.*) Oğlum, dediğimi yaparsan, polisler gelip seni alır götürür, kurtulursun; yoksa burda kan kaybede kaybede ölürsün...

YAŞAR : Ne yapayım peki?

YAŞLI ADAM : Sesin çıktığı kadar, artık ne kadar çıkarsa "Bu ne biçim düzen? Bu ne biçim yönetim?" diye bağır bağırabildiğin kadar...

YAŞAR (*Başını kaldırmaya çalışarak, çok zayıf sesle, fısıldar gibi*) : Bu ne biçim düzen? Bu ne biçim yönetim? Bu ne biçim şey? Bu ne biçim.....

(Dört sivil polis birden yerde yatan Yaşar'ın çevresini alırlar.)

1. SİVİL POLİS : Kim o? Kim sordu düzen müzen diye?

YAŞAR : Ben ağbi, ben...

2. SİVİL POLİS : Sen ha? Vaaay... Demek bu düzeni beğenmiyorsun?

YAŞAR : Estağfurullah ağbi...

3. SİVİL POLİS : Demek başka bir düzen istiyorsun?..
YAŞAR : Kim olursa olsun ağbi, bir düzen olsun da...
4. SİVİL POLİS : Yani sen bu yönetimi na?..

(Dört sivil polis birden yerden Yaşar'ı zorla kaldırır, ellerine kelepçe vurup götürürler. Yaşar, bir ayağını sürüyerek, iki polisin omuzlarına dayanarak yürüyerek çıkarlar.)

HEP BİRDEN : Haydaaaa...
YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi dışardan*) : İçeriii... Hiç-kimse dışarda kalmayacak... Herkes içeri... İçeriii... İçeri dedik, içeriii... Haydi içeriii...

9. YER : *Hastane koğuşu.*

(Yaşar karyolasının yanında, koltuk değnekli olarak sandalyede oturuyor. Ayşe, kucağında kundaktaki oğluyla. Hemşire. Doktor.)

DOKTOR : Bugün seni taburcu ediyorum Yaşar.
YAŞAR : Sağol Doktor Bey.
DOKTOR : Ancak... Burdan çıkabilmen için, önce hastaneye borcunu ödemen gerekiyor.
YAŞAR : Borç mu? Hastaneden borç almadım ki ben...
AYŞE : Amanınnn... Borcumuz mu var?
DOKTOR : Hastanemizde üç ay yatmadın mı, senin bacağını burda kesmedik mi? Bedava mı bunlar?
AYŞE : Eyvah, ne yapacağız şimdi?..
YAŞAR : Devletin hastanesi...
DOKTOR : Devletin olduğundan hesaplı... Yoksaaa...
HEMŞİRE : Borcunu ödeyemeyenler hastanede rehin kalıyor.
AYŞE : Demek insan da rehin yatıyor.
YAŞAR : Aman çok iyi... Burada rehin kalmak, dışarda işsiz kalmaktan iyidir. Burada bana iş buyurun, para pul istemem, boğaz tokluğuna çalışırım.
HEMŞİRE : Sen bu sakat bacağınla burda ne iş yaparsın ki...
DOKTOR : Hastabakıcı, işçi kadrosu dolu...

AYŞE : Vah benim kısmetsiz Yaşar'ım vah, vah benim yaşayamayan Yaşar'ım vah!..
YAŞAR : Doktor Bey, önce de dediğim gibi, benim yaşamadığımı, ayrı tarihlerde ve yerlerde iki kez şehit olduğumu gösteren devletin verdiği belgelerim vardı, o zaman borç da ödemezdim. Ama onları karşılama töreninde çaldırdım. Şehit insan hastanede rehin kalır mı hiç?
DOKTOR : Peki, şehidin ayağı kesilip biçilir mi? Tek ayağını kesip seni kurtardık.
YAŞAR : N'eyleyeceğiz öyleyse?
DOKTOR : Şimdi Hemşiranımla idareye git. Orda borç senedi imzalatıp bir de borcunu ödeyeceğine dair noter teahhütnamesi alıp bırakırlar.
HEMŞİRE : Doktor Bey, bu adam teahhütname yapamaz ki... Çünkü kimliği yok; adı sanı bile belli değil.
AYŞE : Ben imzalarım, benim nüfusum da var, adım sanım da belli...
DOKTOR : İdarenin bileceği iş... Hadi sana geçmiş olsun...
YAŞAR : Sağol Doktor Bey... (*Doktor gider.*)
AYŞE : Çalışır eder, öderiz Yaşar, sen yaşıyorsun ya ona bakalım.
YAŞAR : Ayşe, bilmez gibi...Hükümetin defteri sana yaşıyorsun demeyince, sen istediğin kadar yaşıyorum diye boşuboşuna avun dur...
AYŞE : Olsun...Yaşamasan bile, sakat makat, canlısın, sağsın ya...
HEMŞİRE (*Kundaktaki bebeğe bakarak*) : Allah bağışlasın, adı ne bunun.
AYŞE : Babasının adı Yaşar ama, kayıtlarda yaşamıyor. Oğlumuz hayatta olsun diye adını Hayati koyduk.
HEMŞİRE : O da yaşar demek...
YAŞAR : Biz adını öyle koyduk ama, bakalım nüfus müdürlüğündekiler ne diyecek?
AYŞE : Ne diyebilirlermiş ki... O senin gibi değil Yaşar, sahiden yaşıyor. Aynen de sana benziyor.
YAŞAR : Sus kız, Allah bana benzetmesin...

HEMŞİRE : Şimdi nereye gideceksiniz?
AYŞE : Gene kasabamıza döneceğiz çaresiz.
YAŞAR : İlk işimiz oğlumuza nüfus çıkarmak.
AYŞE : Hadi gidelim. Şu senedi de imzalayıp kurtulalım.
YAŞAR : Sağol Hemşiranım, iyiliklerinizi hiç unutmayacağım.
HEMŞİRE : Sen de sağol Yaşar Yaşamaz.
AYŞE : Allasmarladık.
HEMŞİRE : Gülegüle... Oğlunuz analı babalı büyür inşallah.
(Ayşe ve Yaşar gider. Yaşar, koltuk değneğiyle yürür.)

10. YER : *Nüfus Müdürlüğü.*

(1. Bölüm'ün 3. Yeridir aynen. Hiç değişiklik yok. Yine memurlar, yurttaşlar. Müdür. Ayşe, kucağında kundaktaki oğluyla Yaşar'ın yanında.)

YAŞAR (*Memurun masasının önünde*) : Beyim... Oğlum için nüfuskâğıdı çıkaracaktık da...
MEMUR : Dilekçeniz.
YAŞAR : Geçen hafta vermiştik size.
MEMUR : Numarası nerde?
YAŞAR (*Numara yazılı kâğıdı verir*) : Buyrun...
MEMUR : Hmmm.... Bir dakika... Bakalım kaydımıza... (*Yerinden zorlukla kalkar. Arkasındaki raflarda bulunan kocaman defterlere bakar. İçlerinden birini alır, inleyerek zorlukla defteri taşır, masasına kor. Defterin sayfalarını açtıkça havaya toz kalkar.*) Hmmm.... (*Cıgarasını yakar. Kahvesini höpürdete höpürdete içerek.*) Hmmm...Hmmm...Çocuğun babası kim?
YAŞAR : Ben.
MEMUR : Yaşar diye dilekçe vermişsin babası olarak.
YAŞAR : Evet.
MEMUR : Olamaz.
AYŞE : Olamaz, diyor.
YAŞAR : Olamayan nedir Memur Bey?
MEMUR : Sen çocuğun babası olamazsın.
AYŞE (*Telaşlı*) : Ne diyor Yaşar?..

YAŞAR (*Ayşe'ye*) : Sus kız, sen onun dediğine bakma...
MEMUR : Sen o çocuğun babası olamazsın.
AYŞE : Vay başıma... Sen nerden bileceksin ki... Babası odur.
YAŞAR : Sus dedim kız. (*Memur'a*) Niçin oğlumun babası olamıyorum?
MEMUR : Çünkü senin çocuğun olamaz.
YAŞAR : Tövbeee...
AYŞE : Ne diyor bu adam Yaşar?
YAŞAR : Memur Bey, rica ederim, nasıl olamazmış benim çocuğum? Bu çocuk benim. İşte bu da anası...
AYŞE : Çocuğumun babasını ben mi bilirim, bu memur mu?
MEMUR (*Kahvesini höpürterek içip, cıgarasından derin çekip*) : Ne sen bilirsin, ne de ben...
AYŞE : Ya kim bilir?
MEMUR : Bunu ancak defterin kaydı bilir.
YAŞAR : Ne diyor defterin kaydı?
MEMUR : Bak, ne diyor? (*Yine cıgara çeker, kahvesini içer ve deftere bakarak.*) Yaşar adında biri yaşamıyor, diyor. Gelen cevap bu. Yaşar, taaa 1915'de Çanakkale'de şehit düşmüş.
YAŞAR : Ayağını öpeyim memur bey, bu eski bir yanlışlıktır. İşte ben o Çanakkale'de şehit düştü denilen Yaşar'ım ve dimdik ve capcanlı karşınızdayım.
MEMUR (*Kahvesini cıgarasını içerek serinkanlı*) : Yavaş konuş! Bağırma! Burası devlet dairesi... Çocuğun babası diye gösterilen adam, ellibeş yıl önce şehit düşmüş.
(Bundan sonra Yaşar, bunalım içinde sinirli ve gittikçe sesini daha yükselterek bağıra bağıra, haykıra haykıra konuşacaktır. Yaşar bağırdıkça, ordakiler çevresine toplanacaktır.)
YAŞAR : Bu ne biçim iş yahu?.. Bu ne biçim defter? Bu ne biçim kayıt kuyut?..
SESLER :
— Kim o bağıran direk direk?..
— Ne yapsın, zavallının canı yanmış olacak...
MÜDÜR (*Gelir, sert*) : Ne var, ne oluyor?
MEMUR (*Defterden de göstererek suskunlukla Müdür'e yavaş*

yavaş anlatır) : Efendim, defterdeki kayıtlar burda. Gelen cevap da burda.. Ellibeş yıl önce Çanakkale'de şehit olmuş bir adam, şimdi burda elli aylık ya var ya yok çocuğun babası olduğunu iddia edip bizden babası olarak çocuğuna nüfuskâğıdı istiyor.

MÜDÜR : Kayıtlar işte burda, sen daha ne istiyorsun?

YAŞAR : Beyfendi... Nüfuskâğıdı isterim, ölüsün derler. Askere alacaklar dirisin derler. Evleneceğim ölüsün derler...

MÜDÜR : Bağırma.

YAŞAR (*Daha yüksek bağırır*) : Vergiyi alırken dirisin derler. Mirasımı isterim, ölüsün derler. Mahkemeye giderim, ölüsün derler. Tımarhaneye atacakları zaman, dirisin derler.

MÜDÜR : Bağırma diyorum, burası devlet dairesi...

SESLER :

— Susturun şunu yahu...

— Ama adam haklı...

— Böyle de bağırılmaz ki...

— Bırak yahu, biz bağıramıyoruz, bari o bağırsın...

— Bizim yerimize de bağırıyor...

YAŞAR : Bırakın çalışayım diyorum, ölüsün çalışamazsın diyorlar. Ulan bırakın öleyim diye kendimi arabanın altına atıyorum. Hayır, ölemezsin diyorlar... Bu ne rezalet yahu?..

MÜDÜR : Sen burda bağıramazsın...

YAŞAR : Çocuğuma nüfuskâğıdı çıkaracağım, sen babası değilsin diyorlar. İşlerine gelince şehit oluyorum, işlerine gelince de yiğit diyorlar.

MÜDÜR : Bağırma dedim, bağırma beee... (*Müdür daha çok bağırır.*)

YAŞAR : Peki ben ne yapayım?

MÜDÜR (*Daha çok bağırır*) : Ne yaparsan yap, bana ne? Ben gelip de sana soruyor muyum, ben ne yapacağım diye?..

SESLER :

— Ama müdür de haklı...

— Öyle ya, müdürün de bin derdi vardır, kimbilir...

— Bu zamanda kolay mı?

— Ama bağıran da haklı...

— Herkes haklı kardeşim...

YAŞAR : Evleneceğim, ölüsün... Öleceğim, dirisin... Ben ne yapacağım yahu... (*Kundaktaki çocuğun ağlaması duyulur.*)

MÜDÜR : Bağırma dedim sana, bağırma...

MEMUR : Bağırma bee... Devlet dairesinde...

MÜDÜR : Devletin memuruna...

SESLER :

— Adam bozuldu haa...

— Ayıptır, dur arkadaş...

— Bozuuuuuul... (*Alaylı.*)

YAŞAR : Ben böyle nüfusun da... Ben böyle yaşamanın da... Ben böyle ölmenin de... Ben böyle kaydın kuydun da... Ben böyle defterin de...

MEMUR (*Kışkırtarak*) : Hadi söyle söyle...

YAŞAR : Ben böyle memurun da...

MEMUR (*Ordakilere*) : Duydunuz, duydunuz...

YAŞAR : Ben böyle müdürün de...

MÜDÜR : Hepiniz tanıksınız yurttaşlar...

YAŞAR : Ben böyle yönetimin de...

(*Yaşar'ın çevresini, 2. Bölüm'ün 8.Yer'indeki dört sivil polis çevirir.*)

1. SİVİL POLİS : Ne dedin, ne dedin?

YAŞAR (*Yineler*) : Ben böyle yönetimin...

1. POLİS : Bir daha söyle, bir daha söyle...

YAŞAR (*Yineler*) : Ben böyle yönetimin...

1. POLİS (*Öbür polislere gülerek*) : Söylüyor yahu... (*Yaşar'a*) Allaşkına bir daha söyle...

YAŞAR : Ben böyle yönetimin de... Ben böyle düzenin de...

2. POLİS : Ne dedin, ne dedin?

YAŞAR : Ben böyle düzenin de...

2. POLİS : Söylüyor yahu...

3. POLİS : Tekrarla bakayım.

YAŞAR : Ben böyle düzenin de...

4. POLİS : Yani sen bu düzeni istemiyor musun?

YAŞAR : İstemiyorum.

4. POLİS : Yani sen, başka bir düzen mi gelsin diyorsun?

YAŞAR : Evet, başka bir düzen gelsin diyorum. (*Yaşar, bağırırken dört sivil polis birden Yaşar'ı yakalar, ellerine kelepçe vururlar.*) Ben böyle düzenin de, ben böyle... (*Dört sivil polis. Yaşar'ı götürürlerken.*) Ben bu düzenin de... (*Elleri kelepçeli ve koltuk değnekli.*)

1. POLİS (*Fısıldayarak*) : Ben de...
2. POLİS (*Yaşar'ın kulağına*) : Ben de, ben de...
3. POLİS (*2. Polis'in kulağına*) : Ben de, ben de, ben de...
4. POLİS (*3. Polis'in kulağına*) : Ben de, ben de, ben de, ben de...(*Sahnedekilerin hepsi birden.*)

— Ben de, ben de, ben de...

HEP BİRDEN : Haydaaaa... (*Çocuğun ve Ayşe'nin ağlama sesi duyulur.*)

YARIMPORSİYON (*Düdüğü ve sesi dışardan*) : İçeriii... Hiçkimse dışarda kalmayacak... Herkes içeriii...İçeriii...İçeri dedik, içeriii...Haydi içeri...

(*Hepsi birden dans ederek şarkı söylerler*) :

Bu düzen böyle düzen
İstersen başka düzen
Söylesin gerçekleri
Varsa canından bezen

Ya ezilen ya ezen
Yok mu haklı bir düzen
Bak yaşayan yaşıyor
Biz de yaşasak bazen

Çok bilirmiş çok gezen
Gezip gördük çok düzen
Çok yerde gördük ama
Yok böylesi bir düzen

Varsa da yazıp çizen
Kös dinler amcan teyzen
Bulsak pişman ederiz
Sorunları bir çözen

11. YER : *Cezaevi koğuşu.*

(*1. Bölüm, 12. Yer, kişiler aynen.*)

1. MAHKÛM : Eeee, sonra?
2. MAHKÛM (*Seslenir*) : Heeeey ocakçı, çaylarımızı tazele arkadaşım.
3. MAHKÛM : Mapusane işi. Tavşan kanı çaylar, kız belli bardaklarda gelsin...

OCAKÇI : Başüstüne ağabi.

2. MAHKUM : Vay Yaşar Yaşama- vaay...
1. MAHKÛM : Ne demişler; dağ dayanmaz, insan dayanır, demişler.
2. MAHKÛM : Sonrası n'oldu?

YAŞAR : Sonrası ağbiler, ben o nüfus müdürlüğünde iyicene bozulmuşum. Artık kendimi bilmiyorum. Ver yansın etmişim, duman duman... Kapıp koyvermişim kendimi... İleri geri, ağzıma ne geldiyse söylemişim.

3. MAHKÛM : Kolay mı, bunca yıl dolmuşsun, artık boşalıyorsun.

YAŞAR : Boşalıyorum ağbi. Ne dediğimi hiç bilmiyorum. Bir tutanak düzmüşler, haydi doğru suçüstü mahkemesine... Tanıklar da var. Yedik cezayı. Ordan doğru buraya...

2. MAHKÛM : Oooof, of... (*Düdük sesi.*)

YARIMPORSİYON (*Dışardan duyulan sesi gittikçe yaklaşarak*) : İçeriii... İçeri. Kimse kalmasın dışarda...İçeriii... (*İçeri girer.*) Meydancı.

MEYDANCI : Buyur başefendi.

YARIMPORSİYON : Tamam mı?

MEYDANCI : Sayım yapıldı başefendi, yirmidört kişiyiz.

YARIMPORSİYON : Allah kurtarsın. (*Gider.*)

MEYDANCI : Sağol.

1. MAHKÛM : Seni de...

ÇAYCI : Demli çaylarım filiiiz... Buyrun ağbiler, çaylarınız geldi.

(*Çaylarını alırlarken, dışardan demir sürgünün paslı*

sesi, demir kapının reze gıcırtısı, zincir şakırtıları duylur.)

YAŞAR : Benimkisi gene bişey değil ağbiler.

2. MAHKÛM : Senden beteri de mi var?

YAŞAR : Var ya... Hiç olmazsa ben daha doğmadan şehit düşmüşüm, resmî kaydım var. Ya benim oğlum Hayatî ne olacak? Onun kaydı bile yok.

3. MAHKÛM : E artık. Sen de yolunu öğrendin Yaşar.

YAŞAR : Sâyenizde herbişeyi öğrendim ağbiler. Mapus damında gözüm açıldı çok şükür. Buraya gelmeseydim, Karakaplı Nizamî Bey'i nerden, kimden öğrenebilirdim...

2. MAHKÛM : Cezaevi demek, adamına göre, iki üç fakülte demektir.

YAŞAR : Demek, bu Karakaplı Nizamî Bey, Hızır aleyhisselam gibi bişey...Kim imdat dese yetiyor.

1. MAHKÛM : Ulan Yaşar, hâlâ anlamadın. Karakaplı Nizamî Bey'in yanında Hızır Aleyhisselam kaç para eder be...

2. MAHKÛM : Senin Hızır dediğin, Karakaplı Nizamî Bey'in komisyoncusu bile olamaz.

1. MAHKÛM : Hızır da darda kalınca, Karakaplı Nizamî Bey'e başvurur.

YAŞAR : Ben de öyle yapacağım. Doğru Karakaplı Nizamî Bey'e.

3. MAHKÛM : Hay sen çok yaşa Yaşar Yaşamaz.

YAŞAR : Ağbiler, biz yaşasak ne olacak, yaşamasak ne olacak... Yeter ki vatan yaşasın, memleket yaşasın...

1. MAHKÛM : Hey avanak Yaşar, seni bu mapus damı bile adam edemez.

YAŞAR : Neden ağbi?

1. MAHKÛM : Ulan, biz olmazsak, o senin vatan dediğin, memleket dediğin olur mu? Vatan da, memleket de biziz be..

YAŞAR (*Çok şaşmış*) : Yok yahu... Şimdi anladım; demek, buyüzden bizi kayıtta ölmüş gösteriyorlar.

HEP BİRLİKTE : Haydaaa...

(*Bütün oyuncular sahnede. Önce Karakaplı Nizamî şarkısını söyleyerek dans ederler.*) :

Öldük mü kaldık mı bilelim
Eğer yaşıyorsak kalalım
Gerçekten öldükse ölelim
Söyleyin ne halt eyleyelim
Tene nenni ni nami
Karakaplı Nizamî
Sakın unutma emi
Karakaplı Nizamî
Yaşar ne Yaşar ne Yaşamaz
Bunca engelleri aşamaz
Her daireyi dolaşamaz
Yoruldu koşmaktan koşamaz
Tene nenni ni nami
Karakaplı Nizamî
Sakın unutma emi
Karakaplı Nizamî

Tene nenni ni nami
Her yerde hazır nazır
Sakın unutma emi
Karakaplı Nizamî

(*1. Bölüm ve 2. Bölüm başındaki Yaşar şarkısıyla dans edilir.*)

Kimisinin adı yaşar
Kimisinin kendi yaşar
Kendin yoksan adın var ya
Patlat bir arabesk Yaşar

YAŞAR :

Ne altın ne gümüşüm
Ben doğmadan ölmüşüm
Bu dünyada ben yokum
Kalplere gömülmüşüm

HEP BİRLİKTE :

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere
Bir elimde falçata
Öbür elimde keski
Söyleriz evvel eski
Patlatın arabeski

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

Bizde herşey harbi
Bir sözüm var ağbi
Şeyh Zübeyir demiş
Tu bi or nat tu bi

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

Biz yaşasak ne olur
Yaşamasak ne olur
Yaşar olmasa olur
Vatan yaşasın yeter

Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

YAŞAR :

Gözyaşım olmuş dere
Boğulmuşum kedere
Kadere bak kadere
Kadere bak kadere

HEP BİRLİKTE :

Hey avanak avanak
Ulan kaderi bırak
Kader sana neylesin
Hele bir aynaya bak

Hey dangalak dangalak
Ulan kaderi bırak
Kader sana neylesin
Kafaya bak kafaya

SONOYUN

(Şarkı söyleyip dans eden bütün oyuncular donar. Yaşar, sahnenin ön ve ortasındadır. Çok şıktır. Çevresinde, üstübaşı dökülen üç adembaba, Yaşar'ın üç bavulunu taşımaktadır. Yaşar ve üç adembaba da donuktur.)

1. MAHKÛM (*Mikrofonda sunucu olarak seyircilere*) : Bizim Yaşar Yaşamaz bugün tahliye oluyor. Artık o eski Yaşar Yaşamaz değil. Bakın, öyle şık ki... Değme gitsin. Defileye çıkmış manken gibi... Parmağında kocaman bir şövalye yüzük. Ayakkabılar gıcırgıcır... Boyunbağı pırılpırıl... İpek gömleği tiriltiril... Çulsuz geldiği cezaevinden, bakın üç bavulla çıkıyor. Adembabalar da bavullarını taşıyor. Ayrılırken, bütün arkadaşlarla tek tek sarılıp öpüştü. Adembabalara bol bahşiş dağıttı. (*Üç adembabayla Yaşar, yavaş yavaş yürüyerek sahneden çıkarlarken.*) Bundan sonra Yaşar Yaşamaz'ın artık Karakaplı Nizamî Bey'e hiç, ama hiç gereksinmesi olmayacak. Çünkü, yaşam üniversitesi denilen cezaevinde öyle yetişti, öyle gelişti ki, sonunda kendisi çok usta bir Karakaplı Nizamî Bey olup çıktı. Buradan daha nice Karakaplı Nizamî Beyler yetişir böyle gelmiş böyle giderse... (*Sözünü bitirdiğinde, Yaşar'la üç adembaba sahneden çıkmış olurlar. Sonradan dönüp, şarkı ve dansa katılırlar.*)

(*Hep birlikte şarkı söyleyerek dans ederler.*)

Köprünün önü cami
Nana nina ninami
Hızır gibi yetişir
Karakaplı Nizami

YAŞAR NE YAŞAR NE YAŞAMAZ

Dünyada yürür nami
Nana nina ninami
Olmazı olur yapar
Karakaplı Nizami

Vardır hanı hamami
Nana nina ninami
Sayende yaşıyoruz
Karakaplı Nizami

Hırsız uğursuz Sami
Nana nina ninami
Vatan sana minnettar
Karakaplı Nizami